

COMMENTARII
DE REBUS
IN
SCIENTIA NATURALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLUMINIS XXXVI., PARS II.

LIPSIAE, MDCCXCIV.

APUD IOH. FRIDERICUM GLEDITSCH.

Venduntur etiam

Londini apud Pr. Elmsly, Edinburgi apud Elph. Balfour, Lugd. Bat. ap.
Fratres Luchtmann, Parisiis apud Barroi Iunior. Venetiis apud Io. Bapt.
Palquali, Mediolani apud Ios. Galeazzi, Augustae Taurinor. apud Gui-
bert et Orgeas, Florentiae apud Ios. Molini, Holmiae apud M.
Swederum, Lipsbonnae apud M. Borell et Socios, Laujan-
nae apud I. H. Pott.

LIBRARY OF THE

UNIVERSITY OF CHICAGO

1745 1746 1747 1748 1749

MEDICINE

Nov
P
ei
et
M
c
in
V
V

M

qu

pro
andi

te a

abil
on J
nte

mar

ang

I.

Nova acta academiae scientiarum imperialis Petropolitanae Tom. IV. et V. praecedat historia eiusdem academiae ad annum MDCCLXXXVI et MDCCLXXXVII. Petrop. typis acad. scient. MDCCLXXXIX. Tom. IV. Hist. 139. pagg. c. tab. I. Comm. 326. pagg. c. tabb. VIII. aeri incis. et 9. pagg. titul. ind. et emend. Tom. V. Hist. 96. pagg. Comm. 320. pagg. c. tabb. VIII. aeri incis. et 7. pagg. titul. et ind.

Mathematica sunt I. L. EULERI *evolutio formulae* p. 3.
integralis $\int dx. \left(\frac{1}{1-x} + \frac{1}{1+x} \right)$ a termino $x=0$ Tab. I.
 usque ad $x=1$. *extensae.* Fig. I.

2. EI. *uberior explicatio methodi singularis nuper* p. 17.
propositae, integralia alias maxime abscondita investi-
gandi.

3. EI. *analysis facilis et plana ad eas series maxi* p. 55.
abstrusas perducens, et

4. *de innumeris generibus serierum maxime memo* p. 74.
abilium, quibus omnium aequationum algebraicarum
solum radices ipsae, sed etiam quaevis earum pote-
ntes exprimi possunt.

5. IDEM *de binis curvis algebraicis inveniendis,* p. 96.
eorum arcus indefinite inter se sint aequales. Tab. I.
 Fig. 2-4.

6. NICOL. FUSS *solutio problematis ex methodo* pag. 104.
ingentium inversa. Tab. I.
 Fig. 5. 6.
 Tab. II.

p. 131. **Phyfico - mathematica sunt.** 7. L. EULER
Tab. III. *motu oscillatorio tabulae suspensae et a vento ag-*
F. 1-6. *tatae.*

p. 148. 8. IAC. BERNOULLI *dilucidationes in Comm.*
ILL. EULERI *de istu glandium contra tabulam explosi-*
rum, tom. XV. nov. comment. insertam.

p. 158. 9. EI. *tentamen de nova machina hydraulica*
Tab. II. *sursum pellendae aquae propria, et quae nominari po-*
Fig. 7. 8. *ssunt.*
Tab. IV. *est machina Pitotiana.*

IO. W. DE KRAFFT *continuatio scripti de tabu-*
lis nuptiarum, partuum et mortium Petropolit. con-
tinuum ab 1781. ad 1785.

p. 211. **Physicam spectant.** I I. C. F. WOLFF *de ordine fibrarum*
T. VII. *muscularium cordis Diff. VIII. de fibris*
VIII. *ventriculi dextri. P. 1. et II.*

p. 215. **Duplex esse fibrarum istarum genus; alias enim**

p. 213. **ortu suo totam striam in inferiori superficie occu-**

214. **pant, ad marginem ventriculi plerasque transverse**
alias oblique ascendendo, paucissimas descendendo
progredi, circa istum marginem flecti, in apice colla-
catas vel in se ipsis, vel in interioribus fibris evan-
cere; in medio sitas in basin arteriae pulmonalis de-
currere videri quidem, mox tamen illi parallelas
transverse in crenam abire; in hanc et eas, quae
iuxta filum cartilagineum posterius basin ventriculi
cingant, et basilari margini parallelas vel in eo, vel
iuxta eundem versus arteriam pulmonalem ad basin

p. 215. **usque coni arteriosi decurrant: alias vero ab illis**

p. 218. **enatas, ubi illae inter fila cartilaginea dextra, (in quibus**
rum posterius nonnullae earum angulis acutissimas
inferantur) filorum ductum deferentes basilarem
marginem sequantur, super basilarem partem, filum ne-
pe cartilagineum anterius, basesque arteriarum

p. 219. **tim se extendere, plurimumque ad fibrarum media-**
rum ab una peripheriae ventriculi tertia parte
duas reliquas radiatam dispersionem conferre.

culos, quibus mediae fibrae externas decussent, pro-
 pe crenam acutissimos, in arteriosa ventriculi parte
 semirectis minores, in venosa paulo maiores esse.
 Fasciarum, in quas mediae fibrae distingui queant, p. 221.
 viginti satis constantes esse, et distingui posse in angu- p. 225.
 leres a prima tertia, *ventrales* a media, *apicis* ab ulti-
 ma striae parte productas, *basilares* ab angularibus et
transversas ab iisdem et ventralibus enatas. Primum
 fasciculum esse illum striae compactis carneis fibris a
 conjunctione florum cartilagineorum posteriorum,
 praecipue sinistri principio ortum, sat latum, cras-
 sum, et brevem parvumque, multum tamen varium,
 striaradice, quam obtegit, transversim in ventricu- p. 240.
 inferiori superficiem excurrentem, basilarium
 quasi fontem; ex cuius profundioribus fibris in late-
 re dextro oriri 2. *fibras* minoris quidem momenti, p. 230.
 constantes tamen, in *filum cartilagineum posterius dex-*
trum insertas, tum 3. *marginalem* seu *angularium fibra* p. 227.
 cuius *portionem primam*, fasciculorum longissimum, in
 utraque ventriculi superficie maximam marginis ba-
 silaris partem cingentem, transversisque superioribus
 mediantibus in crenam insertam. Ex huius flexa
 parte profundioribusque fibris in ventriculi angulo p. 232.
 nasci 4. *adductiorem arteriae pulmonalis maiorem*, seu,
 cuius margini basilari ad basin usque coni arteriosi
 contiguus ibique in superiorem superficiem flexus in
 crenam partemque basis arteriae pulmonalis ante-
 riorem inseratur, *anterioriorem*. Hunc ex latere suo sini- p. 235.
 stro crenae contiguo pari modo (notatu vero dignum, p. 231.
 musculorum cordis collectionem et dispositionem
 non solito musculorum, sed potius nervorum esse
 comparatam) successive emittere 5. *contractiorem in-* p. 235.
feriit valvularis, insertione sua varium; 6. *pulmona-* p. 223.
lem posteriorem, coni arteriosi, cuius posteriorem su-
 perficiem percurrat, contractiorem, in fossam trian-
 gularem insertum, plerumque in partem superiorem p. 237.

- angustiolem, et inferiorem latiore, hanc basi con
arteriosi, illam basi arteriae pulmonalis propiore,
- p. 234. divisum, et 7. *adductorem minorem* arteriae pulmon
lis. seu quum in basis eius latus dextrum inseratur,
- p. 238. *dextrum*. plerumque brevem et latum: nec non
- p. 239. *aorticum* et 9 *fibras fili cartilaginei anterioris dextr*
sive *adductorem orificii venosi*, qui quidem produca
tur a contractore interstitii valvularis, et quidem,
cet eorum ortus et insertionis loca, uti in hoc, re
rient, ille ex latere eius sinistro, hic ex dextro;
- p. 241. tant tamen fibras sub contractore ad adductorem
que illum maiorem, ut adeo ab eo ipso produci
deantur. Oblique vero ascendere aorticum ad
- p. 239. tae basin, adductorem orificii venosi ad filum carti
- p. 240. gineum anterius dextrum; hunc etiam ab aere
maiori et fascia infundibuli strati externi tantum
eo differre, quod posteriorem seu inferiorem basilar
superficieiei partem non egrediens in crenam basilar
- p. 238. terminetur. 10. *Adductorem vero arteriae pulmon*
lis minimum, seu, quum posteriorem partem baseos
teriae deprimat, *posteriorem* ad hanc oblique
sinistrorsum ascendere ex superiori latere (un
- p. 242. rioris partis pulmonalis posterioris. 11. *Fibras*
- p. 244. seu *musculi circumflexi sinistri*, illi externo multum
milis, minorem partem oriri a sinistra elevationi
- p. 245. seos arteriae pulmonalis parte, maiorem vero
rumque ab inferiori adductoris illius maioris in
nam inserto fasciculo, tum tantum a superiori, si
non in basin arteriae, sed eam transiens in crenam
feritur. Huncce musculum (in iis cordibus, in qu
bus conus arteriosus perfecte solutus deprehendit
perfectissimum) varia obliquitate sinistrorsum ad po
stremam crenae regionem seu marginem con
- p. 246. strum descendere, et inseri cono adnato in cren
regionem, cui cono margo sinister incumbit, sup
mam crenae partem una cum extremo circumflex

efficiendo, conumque cordi alligando; cono vero solu-
to transversim, basique arteriae pulmonalis paralle- p. 247.
tam dextrorsum in medium quasi posteriorem coni
varietem, circum coni latus sinistrum sese flectendo, p. 248.
se fere recta in eius basin descendendo. Ex postre-
ma, quae proxime post fasciculum striae sequitur,
striae parte, fibris ex profundiore septi parte emer p. 249.
antibus, oriri 12. *fasciam angularem secundam* et 13.
striae, interdum etiam a ventriculi sinistri fibris.
Quas successive partim in et sub marginalis fibras se
insinuare videri, inde *insinuat*, illam *primam*, hanc p. 251.
magis longitudinalem, fibrisque internis se immiscen-
tem, *secundam* vocari, partim frequenterque totas p. 249.
marginali parallelas ad angulum ventriculi usque con-
sequare, circa eum flecti, et in superiorem ventri- p. 251.
culi superficiem transire: 14. et 15. *Ventrales, primam* p. 252.
et *secundam* cum a se invicem et tertia, tum ab angu-
lulis tendineis distinctas ex ventriculi inferiori
superficie in superiorem et ad marginem vario pro-
gressu ascendere, inferique in transversas superiores,
haeque mediantibus in crenam. 16. *Tertiam ventra-* p. 254.
lem firmiter fibris ex septi profundo emergere p. 255.
fibris sensim a se discedentibus, cum latiore fieri,
tam hiatus formare marginem versus sensim maiores,
in media ventriculi parte maximos, *perforataeque* p. 257.
nomen ideo mereri, quod eius fibrae in reticulares
et columnas interiores descendant, haeque in illas ve-
niunt: manifestum tamen id magis esse in si-
nistro quam in dextro ventriculo, in quo mediarum
fibrarum maior connexio cum externis animadver-
tatur. His tribus accedere 17. *solitarias fibras* pariter p. 258.
circa marginem flexas in ventrali regione ad superio-
rem superficiem crenamque usque decurrentes. Ab
ultima striae parte ortas fibras superiorem ventriculi
superficiem non attingere, ut adeo haec strato medio
interat, in inferiori superficie vero formare 18. *fibras* p. 260.

- regionis apicis*, quas longiores transversis brevibus latiusque fibris passim connexas, indeque minoribus hiatis insignes, oblique plerumque ascendere versus marginem et basin. Vario modo ab angularibus fasciis, pra-
- p. 261. fertim marginali, ventralibusque, inprimis prima, et
19. *transversas superiores vel posteriores*, quas vix
- p. 262. quidem numero, figura et sede esse, plerumque tamen
- p. 263. duas, tres vel quatuor transverso vel obliquo, basique arteriae pulmonalis parallelo ductu arteriosam ventriculi partem occupare, et in crenam descendere. *Anteriores vero vel inferiores* ortum ducere ab hiato a ventrali tertia in superiori ventriculi superficie formati latere ex ipsis fibris internis, in ista superficie sinistram flecti, tum oram hiatus sinistram efficere, transverso
- p. 264. sinque in crenam abire, pariter ac superiores in maiores fasciolas divisas. Quae de defectu medii strati distantur, ex ventralium transversarum, apicisque fibris
- p. 265. rum descriptione elucet; id solum notandum, quod valde dubium, quin fibrae in inferiori ventriculi superficie sub externis apparentes interni potius, quam medii strati sint, et quod solitariis fibris in superiori apicis superficie deficientibus hiatus maior ventralis et medii strati in apice defectu saepe confluere solet.
- p. 266. 12. *Experimenta ad imitationem inventae a CL. FAXE chartae sic dictae lapideae vel ardesiae artificialis*
- p. 267. *instituta a I. G. GEORGI.* Naturam huius chartae non satis sufficienter ab ANTIC. DE SERVIN fuisse
- p. 268. declaratam, in rufa ponderis dimidium constitui a terra bolari martiali, forte, quum cum acidis effervescit, cretacea, calcarea, vel et micacea commixta unam quartam a materia vegetabili, qualem charta vulgaris contineat; alteram quartam partem a glutine animali, oleoque lini simili; albae et flavae, quibus vitriolum martis inesse dicatur, disquirenda opportunitatem ipsi defuisse, se vel ex papyri fabricae
- p. 269. vilissimam chartam aqua macerasse, tumque fortiter

expressisse, et sicasse, vel segmenta bibliopegarum
per trihorium coxisse, itidemque expressisse; in statu
humiditatis pondus istorum superasse duas tertias, il-
lus aequasse unam tertiam illud siccatæ; se talem
materiam chartaceam siccatam cum glutine animali
aque soluto in mortario bene miscuisse, tum addidisse
subtilissimos pulveres boli rubrae vel albae, vel rubri-
cae fabrilis et cretae, una cum vitriolo martis non
soluto, his denique bene subactis oleum lini crudum
admiscuisse massamque ita paratam probe sicasse;
in duodecim institutis experimentis adhibitarum ma-
teriarum quantitates, massamque inde enatam diver-
sam fuisse; producta vero experimenti quarti, sexti, p. 274.
septimi, octavi et noni, licet non plane eandem ele-
gantiam, ac Suecicum, habuerint externa qualitate
et facultate igni, aquae, intemperieique aëris resi-
stendi eminuisse, inprimis ea trium posteriorum, il-
lud enim septimi experimenti, in quo chartaceae ma- p. 271.
teriae fescuncia, glutinis, cretae, bolique albae ana-
unciae duae (olei quantitatis nulla mentio) adhibitae
fuerunt, duritiae ossæ; ea octavi, magis tamen noni,
quod dimidia coerulei Berolinensis drachma tinctum
serotinosum viridem colorem induit, elasticitate in-
signia fuisse; ad utrumque vero fuisse applicatam
chartaceae materiae unam, bolique albae tres uncias,
ad illud octavi praeterea glutinis et olei ana unciam
unam, ad istud noni vero huius fescunciam, illius
unciam dimidiam, praetereaque cretae unciam unam.

13. BAS. ZUIEW *descriptio characis leucometo*-Tab. V.

pesin. Hunc marinae forsan prosapiae ex collectio p. 275.

ae Dhallergiana in museum academicum translatus, p. 277.

in huius catalogo ad *truttas fluviatiles* relatum, obp. 275.

membranam branchiostegam quatuor radiis, cute densa, p. 276.

alba, sub gula plana, constantem, adnatamque testis

conspicuis extra opercula lateralibus simplicibus, durius-

cula, subarcuata, laevia, cute communi tecta et aucta,

supra libera, infra simul cum pinnis branchialibus unum pollicem longis, corpori adnata, aperturam branchialem lateralem mediocrem perfecte claudens, a truttis; ob *dentes* in utraque maxilla unius ordinis, minutos complanatos, *antrorsum porrectos*, mobiles, ad marginem fuscescentes, in superiori maxilla subaequales, rectos, parallelos, in inferiori vero incurvatos, planos, in hac sex, in illa octo, in utraque *duos anteriores eminentiores et longiores*, a congeneris separandum, *characibusque* adnumerandum, nec non ob caput, inprimis frontem albidam, *leucometopontis* nomine a congeneri immaculato charace

p. 277. distinguendum esse. Singulae piscis huius septem Pa-

p. 278. rissinos pollices longi, in trunco novem lineas crassius partes, harumque dimensiones accurate descriptae sunt.

T. VI. 14. BAS. ZUIEW *echeneidis nova species*. Hanc

p. 279. accurate descriptam et dimensam septem pollices

p. 282. longam, in dorso nigrescentem, sub ventre albidior-

p. 280. rem, maxilla inferiori multum longiori, clypeo mai-

p. 279. ori, minorique in illo sulcorum numero ita a *Neuraste* differre, ut pro eius varietate non habenda, in plurimis vero ita cum *Neuraste* convenire, ut merito *Neurastoides* vocari queat.

p. 284. 15. I. I. FERBERI *enodatio quaestionis, an indoles matricis metalliferae et metalli, quod continet, notam praebeat certam, qua dignosci possint montes primarii a secundariis?* In praemissis ostenditur, esse qui-

p. 285. dem strata montium primariorum crassiora, notas tamen a dimensionis varietate desumptas admodum labrillas, bases montium saepe e terra simul prominentes tironibus montium aetatem dubiam reddere, non magnam esse, (uti in posterum sit demonstraturus Cl. Autor) inter veras metallicas venas, rimasque stratorum abruptas, rursusque consolidatas et metallo-

p. 286. impletas differentiam; adhucque incertum esse, num omnia

omnia alpium cacumina granitosa vere sterilia sint. Exempla tum recensentur 1. saxi TRAPP. in Westrogothia petrae arenaceae, aliisque stratis graniten basin agnoscentibus incumbendis, indeque secundarii; in Suecia et Norwegia ferri, Ioachim-thalii argenti mineras comitantis vel dissecantis, fasciasque earum latas profundasque constituentis, adeoque vetustioris; in Russica Finnlandia marmoris salino schistum et graniten basin habenti impositi, Westrogothico utique recentioris iudicandi: 2. bituminum, quae quip. 287. dem plurima esse animalis, seu, velut gagates, ampe-
llicis, submersisque pinetis ortum forte debens succi-
num, vegetabilis originis; non autem cum BEROL. p. 288.
DINGIO omnibus istam originem adiudicandam, si
enim asphaltum et bitumen in permultis ferri fodinis
primariorum montium, in schisto antiquo alpius cal-
careis Carnioliae subiecto, in carbone fossili tractus pri-
marii ad Wilkisch Bohemiae; minera phlogistica
Cronstedti (Branderz) in ferri, cupri et argenti fodi-
nis montium primariorum Sueciae, Norwegiae et
Saxoniae; petroleum, naphtha, maltha, et asphal-
tum maris mortui, lacus Baikal, variorum fontium,
rupiumque calcarearum, plurimorumque vulcanorum
e destructis animalibus vel vegetabilibus orta essent,
ad tantam copiam colligendam immenso temporis p. 289.
spatio opus fuisset, aut necessarium, ut montium re-
ceptacula interiora, e quibus tanta copia afflueret,
et servaretur, effingantur ac demonstrentur: 3. arde-
fac regularis in utroque montium genere effossae: 4.
Schistorum argillaceorum alpium, fodinarum Hercy-
niae vel Saxoniae carbones fossiles, et strata cuprea
Mansfeldensia tegentium indole quidem, non autem
aetate secum invicem convenientium: 5. alpium cal-
carearum Carpathicarum omnium marmoris specierum,
collium calcareorum Cracoviensium filice pyromacho ple-
norum, cretaceorum Galliae et Angliae, elevationum ac
insula-

- insularum maris meridionalis a coralliis et testaceis de-
structis ortarum, stratorum versus Belgica littora ab
ostreis natorum, quatuorque calcareorum Derbyensium
amygdaloide interceptorum, terra calcarea quidem com-
positorum, non tamen uno eodemque tempore gen-
torum: 6. gypsi diaphani vel selenitae in Sandomiria et
Cracovia montes secundarios, ad Montmartre Parisi-
strata, Herrengrundii in Hungaria cum aliis gypsi
varietatibus matricem minerarum cupri griseae in mon-
te primario formantis: (se mineram plumbi cum spatio
gypseo et gypso radiato e fodina Semenoviensi ad Ko-
p. 290. lyvan Sibiriae vidisse, narrat Cl. Auctor) 7. terrae et
spati ponderosi, fluorum varii coloris et formae, haud
raro quidem metallorum matricem in Saxoniae, Sue-
ciae etc. montibus primariis constituentium, magna
tamen etiam copia in secundariis variis Germaniae,
fodinisque Derbyensibus, Galliae, Angliae, occur-
rentium 8. metallorum in utroque montium genere
reperiendorum, v. g. niccoli, cobalto saepius comi-
ti in primariis Saxoniae, Bohemiae etc. secundariis
que schistiferis Rothenburgensibus aliisque montibus
aeque occurrentis. Ex omnibus hisce exemplis, a
faxi, lapidis, metallivae qualitate certa, num ad primi-
rios vel secundarios montes pertineant, indicia per se
non posse, concluditur; et, quum granites idem
quod, an aliis faxis sit impositus, nondum constet,
hucusque antiquissimus censeatur, temporis forma-
tionis montium eruendi gratia loci, quem saxa vel su-
pra vel infra aliis in montium dispositione teneant,
sedula disquisitio commendatur.*
- p. 293. Astronomiam attinent 16. STEPH. RUMOVSKY
de eclipsi solis anno 1787. d. 4. Junii observata.
- p. 306. 17. IO. ALB. EULERI *epitome observationum
meteorologicarum Petroburgi anno 1785. nov. syl.*
- p. 322. *factarum, cum supplemento conclusiones ex observatio-
nibus 14 annorum factas continente.*

Tomo quinto continentur mathematica.

1. L. EULER innumera theorematum circa formulas Tab.V.
las integrales, quorum demonstratio vires analysios su-p. 3.
perare videatur.

2. ID. de multiplicatione angulorum per factores p. 27.
expedienda.

3. EIUSD. nova demonstratio, quod evolutio po-p. 52.
testatum binomii Newtoniana etiam pro exponentibus
fractis valeat.

4. ID. de innumeris curvis algebraicis, quarum p. 59.
longitudinem per arcus parabolicos et

5. per arcus ellipticos metiri licet. p. 71.

6. EIUSD. comparatio valorum formulae integralis p. 86.

$$f. \frac{x^{p-1} dx}{n \sqrt{(1-x^n)^{n-1}}}$$

a termino $x = 0$ usque ad $x = 1$ extensae.

7. EIUSD. additamentum ad diff. de valoribus
ipsius formulae integralis. p. 118.

8. F. T. SCHUBERT Diff. I. de projectione sphae-
roidis ellipticae geographica. Physico-mathematica p. 130.
sunt: Tab. I.

9. L. EULER de motu quodam maxime memora-
bili, satis quidem simplici, at solutu difficillimo. p. 149.

10. NIC. FUSS. de motu disci circularis, quem Tab. II.
pondus super planum inclinatum ascendere facit. p. 176.

11. IAC. BERNOULLI tentamen theoreticum de
vibrationibus bractearum elasticarum rectangularium et p. 197.
liberarum. T. IV.

Physicam spectant 12. C. F. WOLFF de ordine
fibrarum muscularium cordis Diff. IX. de actione fibra- p. 223.
rum mediarum ventriculi dextri. Venosam ventriculi
partem ab angularibus, ventralibus apicisque fibris
oblique quidem ascendentes et in sola sinisterrima
arteriosae partis regione tantum transversis, iis verop. 224.
margi-

- marginem ventriculi anteriorem adeoque et venosae partis axin illi parallelum ad angulos fere rectos locantibus pro transversis potius habendis; nec non a basilaribus, minus tamen ab his in anteriori tantum
- p. 226. parte collocatis, constringi; ex ea pelli sanguinem ab his angulum ventriculi ceteris basilaribus partibus mobiliorem ad partem arteriosam ipsamque pulmonalem arteriam in posteriori earum superficie adducentibus in conum arteriosum istasque partes, ab illa in superiori ventriculi superficie marginem ventriculi
- p. 225. anteriorem mobiliorem ad arteriosam partem pulmonalisque arteriae basin recta adducentibus in partem infundibuliformem. A fibris transversis, extremisque adductoris maioris arteriae pulmonalis portionibus,
- p. 227. (quae curvatae quidem margineque anteriori et venosae partis axe, quibus in progressu parallelae, comparatae longitudinales, istis vero partibus ab axe arteriosae partis, ex pulmonalis arteriae axe recta in marginem anteriorem ducto, ad angulos rectos sectis, re-
- p. 228. spectu arteriosae partis magis transversae sint), constringi arteriosam partem conum et infundibulum; et iisque sanguinem pelli in arteriam pulmonalem. Ita aliquantum quidem successiva, simultanea tamen omnium mediarum fibrarum actione sanguinis in dictam arteriam propulsum adiuvari, minime autem, (maximo
- p. 229. quum transversae fibrae sinisteriorem infundibuli adductoris portio anteriorem coni partem maxime tantum occupent, indeque constrictio utriusque partis tantum incompleta sit, nec parvam arteriosae partis, imprimis infundibuli partem angulares, ventrales, bas-
- p. 230. ilaresque fibrae teneant), perfici. Perfici potius ab externis transversim totum conum et infundibulum circumdantibus, imo et ex venosa parte angulum,
- p. 231. angularemque regionem occupantibus. Esse igitur actionem mediarum fibrarum venosam, externarum arteriosam. In specie simultanea actione ad ducto.

ventriculi, maioris parte in crenam inserta conum con- p. 232.
 tringentis transversarumque fibrarum in arteriolam
 partem actionem augentis; parte vero lateri basis ar-
 teriae pulmonalis anteriori affixa basin, arteriam, ar-
 teriosumque ventriculi ostium oblique dextrorsum
 retrorsumque deprimentis, basique angulo licet non
 mobiliori, fixiorem sedem tamen non praebente; an-
 nulum versus arteriam non magis quam hunc versus
 ventriculum moventis: *minoris*, dextrum latus basis arteriae p. 233.
 ostiumque arteriosi dextri deprimendo, arteriam in eum
 statum redigentis, ut ea in quietis statu sinistrorsum
 retrorsum inclinata nunc recta fere ex corde egre-
 diatur, orificium vero antea cum basi arteriae recta
 versus marginem anteriorem spectans apicem magis
 respiciat: *minimi* posteriorem basis arteriae partem p. 234.
 dextrorsum deprimentis; hancce basin ad ventricu-
 lum adduci, indeque arteriae dextro lateri tribui prae-
 stitum ideo valde necessarium, quod eius basis in plu-
 rimis cordibus sinisterius crenae adnata sit; externo
 circumflexo sinistro in iis cordibus, in quibus res ali-
 ter comparata, hoc adductorum officium praestante.
 pulmonalem posteriorem dimidiam posteriorem con- p. 235.
 tractam contrahendo ad validissimam eius, quae omni-
 bus ultimam hanc ventriculi partem tegentibus fibris
 applicatur, constrictionem conferre. Ostium ventri-
 culi venosum perfecte quidem non ocludi, sed mo- p. 237.
 do angustari in parte posteriori marginali, fibrisque
 cartilaginei posterioris, in anteriori contractore p. 234.
 interstitii valvularis, pro axe partis venosae illoque
 ostio transversim, secundum basilaris partis longitudi-
 nem istud interstitium annulumque valvularem con-
 trahente, indeque sanguinem, cuius notabilis portio p. 235.
 in systoles tempore inter annuli filamenta et per eius
 foramina in interstitium refugerit, systoles tempore
 in ventralem partem exprimente; et aortico, mul-
 tum simul ad universam basilaris partis contractio-
 nem,

- nem, qua haec pars angulusque ventriculi ad com-
- p. 236. attrahitur, faciente, aliquo modo etiam fibris fili car-
laginei anterioris partem ostii anteriorem antrorum
ad ventriculum, ostiumque ad interstitii contrahi-
- p. 237. rem adducentibus: et quodammodo contrahi addu-
ctione anguli ventriculi in superiori superficie a
silaribus, praecipue adductore maiori, versus an-
trias; in inferiori ab angularibus versus crenam; ne-
quum tandem, quod pateat, valvulis certe repul-
complicatisque illis, quibus coarctatio fit, actionibus
obturari. Introitu vero sanguinis in ventriculo
constrictoribus eius regressum impredientibus care-
- p. 238. exitu e contra in arteriam tot tantisque constrictoribus
praedito, ventriculos constringentibus viribus
magis ad propellendum et expellendum sanguinem
quam ad eius regressum impediendum uti.
- p. 239. 13. *Foetus squali singularis dorso mutuo, de*
Tab. V. *bus acutis cum pinna ani LINN. syst. Nat. descriptum*
BAS. ZUIEW.
- p. 243. 14. N. SOCOLOFF *Observationes duae I. de*
do, quo lumbrici terrestres et varia insecta hortis agris
que noxia vel necari vel repelli possint. Liqueorem
etrescentem valde causticum ex tribus recenter et
cis ustae una, aquaeque communis frigidae septu-
ginta partibus paratae aquae calcis vivae, duabus
partibus saturatae aqua factae solutionis alcali
(cui deficienti lixivium ex cineribus lignorum coctum
ne paratum et evaporatione inspissatum sub-
queat) confectam in lumbricorum subterranea for-
- p. 244. *mina iniecit, in plantarum et arborum folia insper-*
et ita lumbricos erucasque enecavit; ad experimen-
tum cum locustis instituendum apta liquorem appo-
candi machina caruit; nullum in plantas damnum
inde oriundum pertimescit; eimices vero domesticos
- p. 245. *quum fortis liquoris odorem corpus humanum fac-*
ad putredinem disponere posse putaverit, potius

nia pingui ab halecibus salitis residua exstinxit. **II. de**
revivificatione nonnullorum insectorum in spiritu vini
mortuorum. Cineribus lignorum tepidis immisit spi-
 ritu vini enecatas muscas domesticas, parvos scarabae-
 os, imo intra trium horarum spatium quinque perp. 246.
 vides araneolam iunioremque blattam, et ita in vitam
 revocavit. De experimenti cum papilionibus institu-
 ti successu, quum iidem non perfecte sani, nil certi
 affirmandum. Millepedes vero vulgares vivos reddi
 non potuisse. Forte cineres illos fomenti loco in pa-
 ralyfi, podagra et rheumatismis applicatos utilitatem
 praestare posse.

15. C. F. WOLFII descriptio aortae supra modum p. 247.
extensae et ruptae simulque in locis diversis officinatae. Tab.
 in viri quadraginta et aliquot annorum, sani, proceri. VI. VII.
 que corporis, repente mortui thorace dissecto obve-
 niens corpus durum renitens et immobile a sterni
 manubrio usque ad diaphragma et ad cartilaginem p. 248.
 quintae costae quoad longitudinem se extendens, la-
 titudine osseas costarum dextrarum partes attingens,
 totamque sinistram thoracis partem fere ita implens,
 ut pulmo sinister pleurae adnatus in postremum iuxta
 vertebrarum columnam recessum quasi compulsus
 fuerit, Cl. Auctor, hoc phaenomenon, observatione alia
 de corde cum pericardio, pulmonibusque thoraci ad-
 herentibus undique coalito confirmatus, pro tali corde
 antea habuit, usque dum cognovit esse pericardium ve-
 siculae ad instar cum fluido sanguine ultra sesquilibrium
 aestimando, tum cruore coagulato ultra sesquilibrium
 vere ponderante repletum. Sanguinem hunc ex rupta
 aorta in pericardium effusum esse apparuit. Hanc in-
 jecti ex ventriculo oriente non nisi tres pollices qua-
 tuorque lineas, in inferiore sua parte pericardio in- p. 251.
 iuncta septem pollices quatuorque lineas amplam a ba-
 si sua ad innominatae arteriae egressum usque se- tem
 pollices cum dimidio, ad arcus vero usque finem duo-
 Vol. XXXVII. Pars II. N decim

decim pollices cum dimidio longam, solum vero cum
arcum morbosum, et in tria magna tubera, aorta
constrictione a se invicem distincta, divisum fuisse

p. 252. Horum maximum omnem pericardio inclusam aortae
partem complectens quinque pollices longum in me-
dio supra dictam amplitudinem superficiemque ha-

p. 253. buisse maxime inaequalem. Utrique enim eius latus

p. 254. ri, valli ad instar impositam fuisse oblongam protuberan-
tiam, in recto sinistro latere minorem, maiorem

p. 253. tantum aortae crassitie et rigiditate insignem; in cu-
vo dextro vero praeterea adhuc minoribus quasi glan-
d formibus tuberculis (quorum inferius haud longe
basi, aliud superius geminum, aliud in suprema tub-
ris parte positum, omniaque ut et alia medio tub-
inherentia plana, rotundis limitibus circumscripta

p. 254. et ex variis frustulis osseis, interna aortae membrana
inter se cohaerentibus ita conflata fuerint, ut in qu-
busdam locis plicari possent), inaequalem, et in
toto isto latere tuber cingentem, a basique ad sum-
mam eius usque partem sese extendentem: inde vero
in media cum anteriori tum posteriori tuberi par-

p. 253. magnam fuisse enatam vallem insignem, aorta ibi

p. 255. mul tenuiori et molliori. In media posteriori illius
tuberis superficie aortae omnem aortae pericardio in-
terno indutam partem fuisse laesam vulnere externa
pollicem unum decemque lineas longo, pollicem
cum dimidio supra arteriae basin incipiente, labium
praedito ex auctissimo angulo a se mutuo, in media
tamen non ultra lineas quatuor, discedentibus, aequa-
libus, laevibus, rectis, quasi cultro acuto incisus, ob-

p. 256. tecto vero adhuc in quarta sui parte ab externa aor-
tae membrana extensa quidem, integra tamen, tenui
et pellucida. Inter tuber illud et medium aortae
constrictione enatam fuisse anterieus utrinque largam
et sat profundam impressionem, posterius vero pluri-
eam, partem arteriae maximo tuberi proximam in-
ang-

angustantem, ut quatuor pollices tresque lineas tantum in ambitu habuerit. Medium tuber ab aortae ex pericardio egressu ad ramorum maiorum, ex ipso tubere adhuc egredientium, ortum usque se extendens, et in medio quinque pollices aequans, priorip. 257. quidem minus, multum tamen simile fuisse. insigni praeditum in dextro latere protuberantia crassiori innatus, (ubi maximus orbiculus planus osseus polli p. 260. sem longus, dimidium latus haerebat) a basi tuberis secundum dextrum latus ad ramos maiores (ex qui p. 257. vero sola subclaviae sinistrae basis paraeque ima ad p. 258. dimidii pollicis longitudinem morbo affecta) ascendente, in eorumque radices bifida excurrente; aliaque sinistra vel interiori, a priori orta, sensim latiori interius tuberis latus osseam aream planam conueniens excurrente. Tertium tuber habuisse ovi gallinacei figuram et magnitudinem, in medio ambitum pollicum quatuor et novem linearum, superficiem ubique convexam planeque quidem aequalem, fuisse tamen in tubere hoc ut et in interstitio longiori ipsum medio distinguente aortae parietes crassiores et duriores, ac occurrisse areas osseis particulis stipatas, in tubere oblongas magis, vel figura irregulares, orbiculatasque illis multo longiores latioresque; in interstitio autem planiores. Linea annulari, ubique sibi p. 259. aequali, quasi arte ducta, istud tuber a sequente sana arteria fuisse distinctum. Morbosam arteriam videtur fuisse insignem parietibus inaequalibus crassissimis, alibi, alibi tenuioribus, variis illis tuberculis, impressionibus, areis notatam, ibique, inprimis in cellulosa propriaque tunica, sine utriusque laesione non separabilis, durior, rigidior, minusque elasticam, interiori membrana partim incrassatam et corrugatam, indeque inaequalem et asperam. Inter hanc p. 260. propriam tunicam fuisse dispersa triginta et octo laminae ossea copiosa, ibi, ubi exterius planities aut

areae planae apparuerant, frequentiora, plana, nuia, magnitudine varia; minora externe mollior propriae tunicae interius incumbentia, interna ver obducta, maiorum maximum in dextra medi tub eminentia, reliqua in interstitio inter medium tert que tuber, internam tunicam vel acuminibus suis o lique incidentia, vel obtusioribus extremitatibus p tius perrumpentia, adeoque nuda oppositum a riae parietem fere attingentia, et vel dimidia sui,

p. 261. duabus tertiis partibus, vel ultra etiam in cavum p minentia. Inde internam tunicam in varias lac fuisset divisam, et quidem primum, post demum propriam, sicque inflicto vulnus, cuius perfecti nem forte vis sanguinis absolverit. Morbosae aort internam tunicam regulis plurimis longitudinalib sibi mutuo similibus parvis contractam, aequae ac si in

p. 262. gamentum infereretur, transiisse in laevam intern aortae sanae. Quam inter et morbosam ortum e par secundum intercostalium, (primo ex tubere a tio enato), quarum sinistrae orificium fuisse ossi infundibuliforme, ab officulo orbiculari plano formatum, quod centro suo arteriae intercostalis recta respondebat, et foramine rotundo versus cavu aortae ampliori, versus id intercostalis angustiori, p foratum fuerit. Extensionem hanc aortae non

p. 263. aneurysmata referendam esse aptis demonstrat ar mentis, ossificationem deperditae elasticitati tribu morbi forte in laesa huius partis aortae nutrition collocandi primam causam latere arbitratur. In inf eorde conum arteriosum, circumflexumque sinistru externum iterum, medium vero prima vice obser se monet, aliaque de eo notatu digna propediem f relaturum spondet Cel. Auctor.

p. 269. 16. *Gymnoti nova species, auct. BAS. ZUIEW.*
T.VIII. LINNAEUM et GRONOVIVM gymnoti species co fundentes reprehendit, easque quae in museo acad

nico asservantur nondum descriptae, accuratius describere iconibusque illustrare intendit Cl. Auctor iam album examini subiiciens insignem capite plagiopla-
eo maxilla inferiori longiore dorso caudaque apte p. 274.
ygus, cervice sulcata, ano sub gula, Surinamensem, p. 272.
ere novem pollices Parisinos longum.

17. I. G. GEORGI *examen chemicum observatio* p. 272.
a Nob. DE CAROSI *celebratae, de gypsi cuiusdam*
transmutatione in chalcedonium. Inter varia fossilia et p. 275.

etrefacta circa Cracoviam a Nob. DE CAROSI exerc.
olon. centurione et acad. corresp. collecta acade-
neque ad comprobendam suam de mineralium
transmutatione opinionem missa etiam fuisse quae-
am, quae *gypsi chalcedonizantis* nomine miserit, spem p. 276.

ciens, fore, ut per unicum aestatem aëri libero ex-
posita et quotidie aqua pluviali irrorata magis magisque
chalcedonii naturam transirent, nisi Petropolitani aë-
indoles ab illa Cracoviensis plane aliena esset. In-
fermia haec rupis vel magnorum nodulorum frag-
menta gypsei flavescente (qui ab admixto sulphure)
pululati coloris, hinc inde albo maculata, fractura
tenuis tenera (nonnulla parvis cavernulis intus
crystallifato incrustatis et cum acidis non ef-
fervescentibus insignia) serra lapidaria in duas aequa-
partes fuisse divisa, harumque unam charta invo-
luta in scrinio sicco commissam, alteram per duas
hiemes unamque hyemem in tecto aëris intemperiei
positam. Qua vero eam vix fuisse mutatam, nec p. 279.

terae maiorem proportionem in ea evolutam
productam, formam enim et duritiem perman p. 277.
inmutatam, superficiem tantum redditam inae-
qualem, et brunnescente parte saturationem, omnes
vero cum ea et illa in sicco loco asservata institutos
processus chemicos pene unum eundemque habuisse
mutum, ponderis vero imminutionem abluitionibus p. 279.
mutandam, aliasque in eductis differentias prove-

nisse a diversa fragmentorum mixtione, praesertim a quarzosa cavernositatis maiori in uno prae altera frequentia, a diminutione per filtra, aliisque processibus accidentalibus. Patere autem ex isto examine chemico, fragmenta illa continere quartam circiter partem gypsi perfecti, quinque octavas terrae calcaereae liberae cum magnesia vestigio, unam octavam sulphuris et sedecima minus terrae siliceae, reliquum pondere humori inhaerenti tribuendo.

p. 280. 18. I. I. FERBER *enumeratio mineralium quorundam rariorum in museis nonnullis Parisiensibus observatorum.* Anno 1788. ea vidit Cel. Auctor in museo regio, praesertim autem apud Cel. DE L'ISLE; namque in praemissis, DANZIUM filium in rupibus et cryptis crystalliferis montis Gotthardi quartzum amorphum rubris radiis pertusum aut in fissuris obtectum, et quasi tela e filamentis decussantibus sphaerulaceae indolis contexta oblitum, quale iam diu e

p. 281. beria allatum fuerit, detexisse; indeque de montibus a se invicem diffitis saxi et fossilibus parasiticis, quae eoque forte et sua natura, convenientibus, de qua patria plurimum mineralium iam adhuc saepe rariorum non unica, sed multiplici conclusionem fieri. Visa mineralia autem sunt 1. duo marmoris Canariensis specimina, alterum venis steatiticis nigris s. viridibus et crystallis minerae ferreae octaedris repletum; alterum friabile e crystallis calcareis dodecaedris laxè cohaerentibus compositum. 2. Duo calcarei lapidis fragmenta alterum semipellucidum fuscum (*alabastrum car. DE L'ISLE*) replens fissuras in gypso ad *Montmartre*, politum mensis inserviens, interdum repertum forma stalactica; alterum spatii instar diaphanum, violaceum, hexagonoprismaticum, e confinis *Arragon. et Valenc.* in gypso rubro, cuius interstitia bolo rubra repleta transversim dissectum fragmenta ostendens triangulata quatuor apice ad centrum conniventia, constans terra calc

calcareae, acido aëreo saturata sine textura spatosa, carbonibus iniectus fluoris instar phosphorescens. 3. tres *fluores*, octaëdropismaticus caeruleus ex IND. OR. alumini. p. 282. formis s. utrinque tetraëdropyramidalis adeoque octaëdrus rosaceus, ei. patr. et eiusdem formae, sed viridis, e capit. bon. spei. 4. quinque *spata ponderosa* forma stalactica e *Montmartre*, album columnare e *mont. Pyren.* (exacte simile Freybergensi e fodina Laur.) prismaticum coeruleum, aliud, quod tritum odorem hepaticum spargebat, e *Delphinat.*; et aliud crystallis antimonii sulphurati pertusum ex *Auvergne*. 5. mica argentei coloris dendritica e *Pyren.* 6. *talcum coeruleum* e *Castil.* simile illi, quod inter Tyrol. et Salisburg. in *Zillerthali* montibus quartzosomicaceis, et in *Gotthardo* reperitur. 7. *amianti varietas* cum acidis effervescens et KLAPROTHIO docente in centum libris continens terrae siliceae 56. calcareae 18. magnesia 10. acidi aërei et aquae $6\frac{1}{2}$ partes, tantillumque calcis ferri, quantitate terrae calcareae ab amianto communi (pariter ac copia terrae siliceae marmora Sibirica ap. 283. prioribus Italicis) diversa, e GOTTHARDO ab Hoepfnero (eam, quod tamen ob evitandas multiplices minusque necessarias denominationes non probat Cl. Auctor, a valle Tremola, ubi reperitur, *tremolithum* vocante) Bernam, a DANZIO iun. in Galliam allata. 8. *Schoerlus* rubescens, in granite *Pyren. Castil.* 9. *hornblenda* violacea cum *schoerlo* viridi et quartzo asbesto perfuso e *Pyren.* pariter ac in *Delphin.* 10. *granati* minuti in saxo calcareo *Pyren.* 11. *feldspatum crystallinum* in granite *Pyren.* ad *Bareges* in *Baigorré*. 12. *quartzum* (crystalli e *Compostella* vocatum) crystallis utrinque acuminatis opacis rubris in gypso rubro e *Beaune les Messieurs* in *Franche Comt.* 13. *flex pyromachus* forma geodum in argill. *Normand.* 14. *petroflex*, vel forte potius *iaspis* fusca crystallis cubicis e *Auvergne*, similis crystallis a BEYERO *Schneebergae*

- reptis. 15. *chalcidionius* albus ochrae zinci instar ferre pulverulentus, et in hoc alius durus viridescens venas faciens e monte *Lesquiere vallis d'Arbouse* prope *Bagnieres de Luchon in Pyren.* 16. *Carneolus* orientalis *chalcidionii* instar hemisphaericus. 17. duo *opali*, alter
- p. 284. in mineris cupri *Angl.*; alter *versicolor (girafol)* in mineris plumbi *Bretagn.* 18. *sinargodus ex Forez.* 19. *tria sulphura nativa*, intus vestiens parietes gedum siliceorum e *Voligny prope Besançon*; *crystallis octaedris rhomboidalibus* in gypso et spato calcareo ex *Cenil.* prope *Cadix*; iisdem *crystallis* in spato ponderoso *Siciliae.* 20. *succinum nativum* in gagate nigra fodinarum *Lithanthracis, Languedoc.* 21. *platini frustulum rotundum*, cuius diameter longitudinalis tertiam, transversalis ultra quartam pollicis aequabat, e quantitate satis magna platini selectum nec fustum (platinum cum quatuordecim mercurii partibus calida via uniti posse *Klaprothium* docuisse.) 22. duo *argenti nativi*, specimina dendriticum super saxo gneissi, vel schist micaceo e *Potosi*, in mus. L. B. *adietrich* et in femore osse ignoti animalis ei. *patr.* a *D. Dombey* in mus. reg.
- p. 285. illatum. 23. *argentum griseum* antimonio mixtum e *Ti-poro ad Potosi.* 24. *arg. cornei albissimi nivei semipel-lucidi*, nec non *rubicundi coloris frustula amorphi* magna a *D. Dombey* ex *Peru et Potosi* in mus. reg. illata. 25. *haematites niger* e *Foix* et al. loc. in *Pyren.* saepe iunctus cum *magnesio*, cuius varietates levissimi ponderis tales ibi reperiuntur, quales in *Marger. Beruth.* et alibi in *Germania.* 26. *minera ferri stratosae* e particulis detritis montium ferriferorum insulas *Elbae* ad eius littora, versus quae in fundo maris integra strata format, depositi. 27. duo *ferra spatosa*, lenticulare s. forma cristarum cum *minera argenti grisea* ex *Baigorre Pyren.* aliud ex *Alvar et Wail in Delphin.* 28. *ochra ferri coerulea* s. *coeruleum Berol.* nativum e locis caespitosi ad *Beauvais in Picard.* 29.

malachites et cuprum azureum, interdum superficie crystallina e fodinis ad *Molinam Arragon.* 30. *minerae cupri* variae e fodina *S. Christinae Pyren. Hisp.* 31. *tria plumba, spatosum album et galena plumbi* e fodina *S. Sauveur* duo milliaria a *Montepessulo* distante; *acido phosphori mineralisata spatosa*, alterum *gryseorubescens*, pyriforme super *quartzum* ex *Poullacen*; alterum *carneoli* instar *rubrum globulare* super *galena plumbi* ex *Poullacen Bretagn.* cuius globulus perfecte *sphaericus* *minera plumbi affixus in mus.* DE L'ISLE. 32. *minera stanni crystallisata rubra* ex *Angl.* 33. *minera mercurii cinnabarina* in *pyrite* e *S. Lau Normand.* 34. *cinnabaris nativa* in *spato ponderoso* ex *Amaden Hisp. Palatinat. et Bipont.* 35. *lapis calaminaris* *albus crystallis intus cavis*, utrinque *tetraëdro-pyramidatis* e *Sommersetshire*, iisdem sed *intus solidis* ex *Derbyshire*, quae forsan *nucleum*, quem *lapis calaminaris* *incrassavit*, formaverint. 36. *Zincum spatosum album* e *Pyren.* 37. *Blenda rubra* ad *Chatelaudin Gallicae*, et *citrina diaphana* e *Baigorre* perfecte similis *Radiborzensi Bohem.* 38. *antimonium sulphure mineralisatum* *S. Cruz* in *Sierra morena Hispan.* 39. *minera cobalti* ex *Alp. Arragon. et Pyren. Hisp.* ex qua a *BEUSTIO* in *Pyren. Gallic.* *smaltum* fuisse paratum.

Astronomica sunt:

19. *KRAFFTII* tentamen de *tabulis lunaribus* p. 289. *EULERI* ad eas sub forma *calculo locorum lunae* insigniter abbreviando apta, praesentandas.

20. *PETR. INOCHODZOVII observatio eclipsisp.* 302. *solaris die* $\frac{24 \text{ Maii}}{4 \text{ Iun.}}$ 1788. *Petropoli habita.*

21. *I. ALB. EULERI epitome observationum* p. 304. *meteorologicarum Petropoli anno 1787. nov. styl.* *harum.*

II.

Flora cochinchinensis, sistens plantas in regno Cochinchina nascentes; quibus accedunt aliae observatae in Sinenfi imperio, Africa orientali, Indiaeque locis variis; omnes dispositae secundum systema sexuale Linnaeanum; labore ac studio IOANNIS DE LOUREIRO, Regiae Scientiarum Academiae Ulyssipponensis Socii; olim in Cochinchina catholicae fidei Praeconis; ibique Rebus Mathematicis, ac Physicis in Aula Praefecti. Iussu Acad. R. Scient. in lucem edita Ulyssipone MDCCXC. Denuo in Germania edita cum notis CAROLI LUDOVICI WILDENOW, Med. D. Societ. Natur. Scrut. Turicenf. Berol. Halenf. Socii. Tomus I. et II. Berolini, Impensis Haude et Spener. MDCCXCIII. 8. mai. pagg. 858. sine indice. Praefatio Editoris, dedicatio et praefatio Auctoris, auctorumque in hac flora laudatorum enumeratio pagg. XXIV.

T. I.
praef.
p. XI.

Cl. Auctor ut praeco evangelii in Cochinchinam missus, obstante ethnica superstitione vetantibusque legibus regni, ne quis Europaeus pedem ibi figeret, medicinam facere instituit, hocque modo facultatem a rege, doctrinae evangelicae promulgandae libertatem dissimulante, obtinuit ibi per 36 annos commorandi; hinc materiam medicam indigenam pretiosiori europaeae substituturus, nec satis ex Dioscoride eiusque commentatore LAGUNA, neque ex RAIO et TOURNEFORTIO instructus, a THOMAS RIDDELL, navarcho anglico, LINNAEI gen. pl. Syll. nat. Philosophiamque bot. dono accepit, hisque du-

Etus

Quis botanice addidit, primo tantum in usum pra-
xeos medicae, reiectis plantis iis, quas in hunc finem
inutiles iudicabat; harum tamen numero quotidie
increscente, et iis colligendis describendisque operam
impendit, quartam tamen circiter partem plantarum
cochinchinensium ex sylvis remotioribus petendam
huic florae adhuc deesse monens. Harum planta-
rum exemplaria cum descriptionibus iteratis vicibus
in Europam misit. a Cll. BERGIO et LINNAEO iun.
iam partim commemoratas. Relicta Cochinchina per
triennium Cantoni moratus, quum Europaeis non
permittatur extra vicum suburbii vagari, a rustico
chinensi in conquirendis ad usum pharmacopolarum
plantis exercitato plantas chinenses obtinuit; in re-
ditu in Lusitaniam per tres menses in insula Mozam-
bico moratus varias ex ea et proxima ora continen-
tis Africae, sicut etiam ex diversis Indiae regionibus,
quas peragravit, Colmbodia, Champava, Bengala,
Malabar, Sumatra aliisque, sibi comparavit, quas
omnes additis, plerumque locis natalibus nominibus-
que vernaculis secundum systema Linnaeanum expo-
nit, omnibus eius classibus servatis, solummodo pal-
mis reliquis classibus insertis, et paucissimis ex alia in
aliam classem translatis, ut lectoribus eas cum syst.
pl. ed. REICH. comparaturis patebit; frequentem in-
constantiam monoicarum et dioicarum, quam Cl.
FORSTER urget, ipse in suis regionibus observare
non potuit, licet raram neque ipse neget, a LIN-
NAEO quoque iam observatam. Singulae plantae
subiungit descriptionem exactam, qualem in multis
operibus botanicis ipse frequenter desideravit; aucto-
res parcius allegavit, laudato praecipue RUMPHIO, in
novis tamen sibi visis, quotcumque invenire potuit, ad-
duxit; horto malabarico RHEEDII uti non potuit,
ideoque eum tantum ex aliis citavit. Ut plurimum
subiecit natale solum; tempus florendi consulto ne-
glexit,

glexit, utpote incertum in multis; magnitudinem ordinariam addere utile iudicavit, licet non immotabilem; nec florum colorem neglexit, quum indocti ex eo quomodocumque cognoscant diversas species, licet hinc saepe fallantur, omnes autem iis alliciantur et recreentur. Sedulo vero adduxit usum oeconomicum medicumque, hunc potissimum ex propria praxi, saepe etiam ex libris Chinenisum. Icones neque ipse conficere valuit, neque usquam aliquem invenit ad opus hoc aptum; rariores plantas partim antea in Angliam misit, partim familiariter botanices studiosis videndas tradidit, neque recepit (ideoque spem, quam Cl. WILLDENOW fovet, earum icones aliquando prodituras, admodum incertam videri dolemus).

HUNC floram hanc nobis familiariorem reddidisse, minoribus nunc sumtibus comparandam (originalis editio ex duobus tomis in 4. mai. constat), magnas iam grates postulat: sed maiores EIDEM debentur, quod recentissimis inventis usus (dedicationem Cl. Auctor prid. kal. oct. 1788. scripsit) multa in ea illustravit, aliis dubia sua apposuit. Mirum siquidem non est, Cl. Auctorem antea botanices prorsus ignarum LINNAEO duce varias plantas europaeas sibi obversatas credidisse, re ipsa penitus diversas. In praefatione merita eius clare exponit, vel AUBLETII maiora, quantum ad usum plantarum spectat; hisque nimiam ad genera nova condenda proclivitatem et interdum in terminis inconstantiam uberrime compensari. Neque nos ad annotationes Cl. Auctoris curatius respiciendo vituperium lectorum promerituros putamus, neque ampliore totius operis recensione iisdem nos displicituros veremur; ulteriorem applicationem in totius scientiae augmentum, ut et nomenclaturae forte hinc inde desiderandam correctionem iure meritoque iis, a quibus haec expectari postulari.

stularique possint, relicturi. De usu ea, quae in Europa iam vulgata sunt, omittemus.

Cl. I. In Scitamaneis ab Auctore descriptionemp. 5. fusioem nectarii omissam esse monet Cl. WILDENOW, unde incertitudo summa specierum. *Amomi chara* p. 9. ster essentialis ponendus videtur in numero laciniarum corollae semper terno et nectario petaliformi, quamvis situ a laciniiis diverso; hinc *Renealmia* eidem annumeranda. *A. zingiberis* radice succus recens exp. 2. pressus prodest in febribus intermittentibus ex crassitie humorum; decocto aut pulvere corriguntur aquae insalubres, sicut etiam purgantia, et saepe singultus cohibetur. *A. zerumbet* radix recens in cataplasmate, p. 3. vel cum spiritu vini destillata in fotu, ad contusiones et artuum, praecipue crurum et pedum, dolores adhibetur (*zerumbet* KOEN. *) *Curcumam rotundam* esse, w) *A. villosum*, scapo brevi reclinato, bracteisp. 4. linearibus, fructu villosa; Globba crispa RUMPH. in montibus Cochinch. agreste, seminibus a Chinesibus avide exportatis, quibus in medicina magni usus. *A. medium*, spica caulina ramosa, fructu oblongo striato evalvi; flore recenti non viso: videtur Cardamomum maius BONT. iav. l. 6. c. 37. p. 127. (forsan Linguas vulgare KOEN. Heritiera alba RETZ. **) w.) habitat in China; semina in febribus quartanis diuturnis proficua, item ad condiendos cibos et acuendam vim cuiuscunque odoris. *A. globosum*, spica caulina ramosa, p. 6. fructu globoso laevi; in montibus Cochinch. et Chinae; semina et radix frequentis usus in doloribus ventris, vomitu et diarrhoea pituitosa. *A. hirsutum*, spica caulina simplici reclinata, fructu subrotundo hirsuto; in sylvis Cochinch. *A. galanga*, spica caulina erecta, spathis subtrifloris, capsula 3gonoovatap. 7. glabra;

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XXXV. p. 431.

**) Vid. ibid. p. 437.

- glabra; Galanga maior, Lancquas RUMPH. amb. l. 8. c. 9. t. 63. (neque igitur, ut vult Cl. SWARZ obf. p. 8. *Alpiniae* species, w.) cultum et spontaneum in Cochinch. et China: radix et semina in colica pituitosa, diarrhoea, vomitu, singultu; radix recens ad condiendos pisces, salgama, acetaria, et cum oriza fermentans ad huius spiritum. ALINN. perpetam ad *Marantam* relata; a Cl. BERGIO secundum exemplar ab Auctore missum *A. zedoaria* off. vocatum. *A. arboreum*, caule arboreo, fructu calycino; in sylv. Sumatrae versus plagam orientalem parum a littore distante.
- p. 11. *Curcumae* char. gen. Cor. 4partita Nect. 3 lobum, fil. planum. Anthera appendice subulata utrinque exserta (confirmante etiam Cl. SWARZ, w.) Stamina 4 sterilia nullibi Cl. Auctor vidit. *C. longa* valet etiam in lepra, cum sulphure sumta transpirationem, cum terebinthina urinam pellens. *C. rotunda* fortior longe et interne minus tuta; externus remedium heroicum in dolore et tumore ventris ex suppressione lochiorum vel mensium. *C. pallida*, bulbis nodosis, scapo longo bracteato; *Curcuma agrestis* RUMPH. amb. l. 8. p. 164. agrestis in Cochinch. et Cantone: radix contusa in cataplasmate adversus artuum dolores et contusiones.
- p. 14. * *) *Donax* (a forma plantae arundinaceae): Char. gen. Cor. 6partita, laciniis 3 exterioribus lanceolatis reflexis, 3 interioribus obtusis erectis. Fructus 3loc. 1spermus. *D. arundinastrum*, foliis ovatis paniculatis sparsis; Arundastrum Tonchat RUMPH. amb. l. 6. c. 10. t. 7. Maranta Tonkat AUBL. gui. l. p. 3. in sylv. Cochinch. Genus hoc a *Marantae* caractere Linnaeano in Genn. pl. parum differre ipse Cl. Auctor monet.

Phyl.
*) Genera nova, ex quibus hoc primum est, praefixo asterisco signabimus.

* *Phyllodes* (flos progenies folii): Char. gen. *Cor.* p. 17.
 inaequalis 7fida, *Nect.* longo canaliculato erecto
 (proxima *Marantae*, solo limbo corollae et nectario
 differens, w.) *Ph placentaria*, acaulis, petiolis lon-
 gissimis stantibus, cymis florum e petiolo fisso pro-
 deuntibus; in umbrosis Cochinch. et Chinae. Folia
 adhibentur ad involvendo cibos, maxime placentas,
 simul cum ipsis elixandas ad gratiorem saporem et
 odorem; folia tenera nondum evoluta spiritui ory-
 zae vel sacchari aqua diluto ad acetum inde paran-
 dum immerguntur.

* *Salomonina* (a primo universali botanico) 1andr. p. 18.
 1gyn. Char. gr. *Cal.* 5fidus; *Cor.* infera, 3fida, in
 tubum curvata; *Silicul.* 2loc. 1sperma. *S. cantoni-*
ensis, foliis cordatis 3nerviis, spicis terminalibus;
 inculta Cantone.

* *Garciana* (in memoriam GARCIAE AB HORTO): p. 19.
Cal. Perianth. nullum. *Cor.* Petal. 4 infera, 2 opposita
 rotunda acuminata serrata plicata; 2 alia alterna lan-
 ceolata, omnia erecta pilosa, longitudine subaequa-
 lia. *Stam.* fil. 1, planum latosubulatum, basi curva-
 tum, utrinque alatum, apice reflexum; *Anth.* termi-
 nalis magna in cochleam ex utraque parte spiraliter
 voluta. *Pist.* germen compressoovatum pilosum;
Styl. filiformis crassus filamento aequalis; *Stigma*
 convexum papillosum. *Peric.* Caps. ovata compressa
 pilosissima 3loc. 3valvis polysperma. *Sem.* pluri-
 ma longiuscula scabra (non differre a *Philydro* BANK-
 SI spatha pro bractea assumpta, w.) *G. cochinchinen-*
sis, spica terminali; in locis humidis Cochinch. et
 Cantoni, unde eam 1774. in Europam misit Cl.
 Auctor.

Boerhavia africana, caule diffuso hirsuto, foliis p. 20.
 cordatorotundis, racemis dichotomis terminalibus;
 Mozambicci. *Hippuris indica*, scapo nudo, radice p. 21.
 tuberosa; *Cyperus dulcis* RUMPH. amb. l. 10. c. 3.

t. 3. f. 1. Planta palustris acaulis, radice fibrosa repente, tuberibus multis subrotundis sparsis nigris pilosis edulibus; folia subulata longa erecta congesta; scapus 4pedalis nudus rectissimus simplicissimus teretis striatus, intrinsecus tubulosus, interceptus membranis transversis plurimis; spica terminalis coarctata longa erecta reticulatosquamosa, crassitie culmum vix superans; stamen longum; stylus stamini aequalis; stigmatibus binis oblongis; semen 1, orbiculatum nudum, squamae apice foveatum (squamis stylo bifido et habitu ab *Hippuride* diversa, w.); in locis aquosis Cochinchinae.

- p. 23. Cl. II. *Philyrea indica*, foliis ovatis acutis, racemis terminalibus; culta et agrestis in Cochinchina: foliorum vis diuretica et resolvens, efficacissima in contusionibus cum urina vel aceto foliis contusis applicatis. *Ligustrum sinense*, foliis lanceolatis, racemis oblongis lateralibus et terminalibus; prope Cantonem. *Eranthemum spinosum*, foliis ovatis oppositis, stipulis spinosis, flore solitario laterali; in suburbio Mozambicci. *Iasminum nervosum*, foliis ovatis ternariis; intra sepes Cochinchinae: attenuans, debilitans, inprimis extractum totius plantae, usu tam externo quam interno; sapor amarissimus, odor nullus. Affine *Nyctanthi glaucae*, flore utriusque habitu magis *Iasmini Nyctanthidis jambac*; flores odoratissimi. *N. grandiflora*, foliis ternis oppositisque (*N. viminea?* w.); culta in Cochinchina et China, ubi partim praecisis, partim eleganter flexis ramulis fit arbuscula pulchra et pretiosa. *N.* et *Iasmini* generis aptius coniungi ob inconstantiam numeri laciniarum corollae et calycis.

- p. 27. * *Striga* (ab habitu strigoso) 2andr. 1 gyn. Char. gen. Cor. hypocrateriformis 4fida, lacinia summa emarginata; Caps. supera 1 loc. polysperma. *Str. lutea*

lutea, foliis lanceolatolinearibus, floribus solitariis;
inculta in suburbiis Cantonienfibus.

Gratiola stricta, foliis ovatis, spica longa termi- p. 28.

malis (similis videtur *Gr. oppositifoliae*, w.); *Gr. ru-*
gosa, foliis lanceolatis rugosis, spica ramosa (eadem
cum *Gr. lobeloide*, w.); utraque agrestis in Co-
chinchina. *Iusticia ecbolium* a Cochinchinensibus ad p. 29.

hibetur in curanda periostei inflammatione in digitis.

I. pictae foliorum usus in cataplasmate praecipue ad- p. 30.

versus inflammationes mammarum ex lactis coagulo.

Iconem PLUKENETII sub *iusticia fastuosa* citatam se-

cundum Cl. VAHL ad *Ruelliam patentem* pertinere

(w.) *I. nigricans*, fruticosa, foliis lanceolatolinearibus

obtusis nigricantibus, spicis distichis terminalibus; in

locis agrestibus Cochinchinae. A *I. purpurea* folium

dictum RUMPH. floribus terminalibus solitariis dif-

fert. *I. tinctoria*, foliis lanceolatis subcrenatis pube p. 31.

centibus, floribus congestis axillaribus; inculta in

Cochinch. Folia colore viridi saturato telas imbuunt.

Dianthera paniculata, paniculis axillaribus, foliis lan p. 32.

ceolatis tomentosis; sylvestris in Cochinch. *Utricu-*

aria recurva aphylla, nectario recurvo, spica simpli-

ter; in rivo non procul a metropoli Cochinch. *U. au-*

rea, aphylla, nectario compresso conico, flore race-

loso; in fluviis lentioris cursus in Cochinchin. Ver- p. 33.

mae officinalis decoctum prodest in hydrope, cata-

plasma in tumore scroti. *Ziziphora filiquosa*, foliis

ovatis rugosis, spicis lateralibus, fructu filiquoso; in-

culta in Cochinchina: Cal. 5partitus, laciniis fili-

cosis erectis; Cor. labio superiore oblongo in-

teriore margine reflexo integro, inferiore 3partito

laciniis linearibus aequalibus; filiqua linearis 2val-

vis, seminibus 4. subrotundis (distinctum ac novum

specimen w.). *Rosmarinus off.* in China et Cochinch. p. 35.

Indigose colitur, sed rarus est; eius defectum supplet

Str. aurea, odore fortior.

Vol. XXXVII. Pars II.

○

stu-

* *Osmanthus*, 2andr. 2gyn. Char. gen. *Cor.* campanulata aequalis 4fida; *Anth.* laterales binae in singulo filamento plano. *O. fragrans*, foliis lanceolatis denticulatis oppositis, racemulis subfastigiatis axillaribus; in hortis Cochinchinae, frequentius in China: pericarpium numquam invenit Cl. Auctor; an *Olea fragrans*, ipse quaerit (quod Cl. WILLDENOW affirmat, stylos duos forsan culturae deberi asserens).

- P. 36. *Anthoxanthum pulcherrimum*, foliis lanceolatis undulatis, panicula spicata; in hortis et agris Cochinch. incultum: Gramen funis RUMPH. a LINNAEO ad *Poa tenellam* citatum eius figuram quodammodo refert; gluma poae, numerus staminum *Anthoxanthi*, licet calyce multifloro, qualis etiam *A. paniculato*, (quod tamen HALLERUS itidem ad *Poa* refert et nuperrime Cl. SMITH *Festucam spadicatam* GOUAN. esse declaravit; *A. pulch.* a Cl. WILLD. etiam *Pois* annumeratur). *Piper album* ex eadem planta cum *nigro* provenit, fructu diutius in arbore relicto et leviter terendo excorticato, qui fescuplo carius venditur, excorticatione $\frac{1}{3}$ ponderis amissa. *P. grum* incolarum Indostani panacea. *P. sylvestre*, foliis ovatolanceolatis 5nerviis, spicis rectis subterminalibus; *Piper caninum* RUMPH. amb. l. 7. c. 26. p. 28. f. 2. in sylvis Cochinchinae. *P. pinnatum* caule erecto aculeato, foliis ovatis pinnatis; in China foliis et fructibus in re medica et culinaria usurpatur.
- P. 38.

- Cl. III. *Melothria indica*, foliis 3angularibus integris; Cucumis marinus viridis RUMPH. amb. l. 9. p. 73. t. 171. f. 2. in Cochinch. implicata inter se odore, sapore et colore cum *cucumere sativo* convenit; antherae utrum coalitae an liberae sint, non bene nominat Auctor, eam lubenter aequae ac *M. pendula* ad *Cucumerem* relaturus.
- P. 43.

* *Axia* (a pretio eidem ob virtutem a medicis Co-p. 44.

chinchinensibus statuto): *Cal.* Perianth. 3phyllum
foliolis acutis brevibus inaequalibus deciduis. *Cor.*
pet. aequalis minima, limbo rosido plano, laciniis
rotundatis brevibus. *Stam.* fil. 3 filiformia corollae
aequalia; *Anth.* didymae lobis globosis. *Pist.* Ger-
men inferum ovatum sulcatum; *Styl.* filiformis sta-
minibus aequalis; *Stigm.* crassiusculum. *Peric.* o.
Sem. 1, ovatum sulcatum hirsutum. *A. cochinchinen-*
sis, caule ramosissimo. foliis lanceolatis tomentosis,
in Cochinchina: ad *Boerhaaviam* semine accedit,
quodammodo etiam *Valerianae* affinis (quorsum etiam
referenda. w.). Vis calefaciens, roborans, diuretica,
emmenagoga.

Ixia chinensis (ad *Sisyrinchium* amandandae. w.) p. 46:

radix sanguinem et humores crassos solvit, praecipue
in tumore faucium. *Ixias* et *Moraeas* in unum ge-
nus coniungendas esse.

* *Phanera* (a calyce et corolla patentissimis): *Cal.*

Perianth. 4phyllum, foliolis acutis longis patentibus
inaequalibus, duobus oppositis planis lunatis. *Cor.*
Petal. 5, ovata patentia inaequalia calyci inserta, un-
guibus longis basi appendiculatis, superius utrinque
curvatis. *Stam.* fil. 3. aequalia filiformia deorsum de-
clinata, corolla longiora; *Anth.* nutantes oblongae.
Pist. Germen superum oblongum compressum pe-
dunculatum; *Styl.* filiformis staminibus brevior;
Stigm. obtusum. *Peric.* Legumen planum glabrum
polyspermum. *Sem.* orbiculata parva. *Ph. coccinea*,
caule scandente, foliis cordatis 2fidis 9nerviis:
Bauhinia scandens LINN. Folium linguae RUMPH.
Tab. 1. 7. c. 1. t. 1. in sylvis Cochinchinae. *Vovapa*
et *Outea* AUBL. (utraque sub *Macrolobio* ab Ill.
SCHREBERO coniuncta, quod a nostro genere utique
differre monet Cl. WILLD.) et *Bauhinia Outimouta*
AUBL. huc quoque ab Auctore referuntur.

- p. 49. *Commelina communis* in Cochinch. tam cruda quam cocta edulis; virtus medica refrigerans, humectans, alvum laxans; externe ophthalmiae medetur, tumores et dolores lenit. *C. tuberosae* tubera edulia
- p. 50. et sapida. *C. medica*, floribus aequalibus, foliis sessilibus subulatis glabris (an eadem cum *C. nudicaulis* w.); in China et Cochinchina: tuberum sapor subdulcis, odor gratus, vis refrigerans, demulcens, frequentis usus. *Schoenus ruber*, culmo tereti nudo, capitulo subrotundo imbricato, involucro iphylo;
- p. 52. spontaneus in Cochinchina. *Cyperus rotundi* tuberum vis diuretica, emmenagoga, vulneraria, in hydropicis affectibus frigidis uteri et nervorum, alvo adstricta, ad nigredinem tosta tritaque cum vino pota fluorem
- p. 54. album cohibent et ulcera uteri detergunt. Ex *C. elati* culmis in taenias longas et strictas sectis folisque calore convolutis stercoras ad cubandum parant Cochinchinenses. *Scirpus capsularis*, culmo tereti nudo, panicula coarctata laterali, fructu capsulari, Incaus indicus porosus clus. cur. post. p. 64. (*Iuncus potius*, w.) in Cochinchina, frequens in China: caulibus excorticatus in oeconomia ad ellychnia inservit; decoctum diureticum et refrigerans in accessione caloris febrilis. *Nardus indica*, florens non visa a Cl. And.
- p. 57. in montibus occidentalibus Chinae, vera Spica nardi off. virtute totius plantae cardiaca, stomachica, diuretica; frequenter cum aliis aromatibus ad odoramentum miscetur. Cl. BLANE Philos. Trans. Vol. LXXXI speciem *Andropogonis* ex India, (Cl. IONES in Dissertationes — relating to the history — of Asia Vol. I. London 1792. 8. n. 15. *Valericnam* itamque spicam nardi esse perhibent). *Phleum cochinchinense* spica secunda lineari glabra (an potius *Paspalum* w.); spontaneum in Cochinch. *Phl. africanum*, spica cylindrica flosculis undique coarctata, pedunculis floris pilosis; in ora orientali Africae contra Mozambicam

zambicum: edule, *Agrostidis* species; floris *A. indicæ*, culmo ad *stoloniferam* accedens, forte nova, *cochinchinensis* dicenda. *A. odorata*, spicis secundis con- p. 63. gestis muticis; prope littora Cochinchinae, odore, p. 64. in siccata suaviore, acceptissima. *A. plicata*, foliis plicatis, spica lineari mutica; in suburbiiis Cantoni.

* *Stegosa* (ab usu ad tegendas domos) 2gyn. p. 65. Char. gen. Cal. 2valvis 1florus; Cor. 3valvis calyce brevior (a *Fuirena* calyce diversa, w.) *St. Cochinchinensis*, spicis lateralibus simplicibus.

Sacchari off. tres varietates culmo differentes; p. 66. Saccharum in India parcius datur infirmis, quam in Europa. *S. iaculatorium*, culmo fistulato simplici, p. 67. foliis longissimis carinatis, panicula spicata oblonga; Yaba, *Arundo sagittaria* MARCGR. bras. p. 4? spontaneum in Cochinchina; usus pro iaculis missilibus.

S. spicatum in locis montanis Cochinch. aptum ad tegendas domos; radicis et spicae vis. diuretica, subadstringens, sanguinis fluxus cohibens. *Arundo pisca-* p. 70.

Arundo pisca- p. 70. *Arundo*, calycibus 1floris, spica terminali, culmo ramoso, foliis duriusculis; agrestis et culta in Cochinch. Culmus ad virgas piscatorias aptissimus. *A. dioica*, calycibus 1floris, spicis fasciculatis compositis, spiculis linearibus (floribus masculis non visis dioicam putat Cl. Auctor); in sylvis Cochinchinae. Species ad *Bambusam* pertinentes: *A. bambos* LINN. floribus andris, panicula diffusa, spiculis imbricatis, ramis culmi spinosis, calycibus 1floris; ubique colitur in Cochinchina, China, Tunkino et Cambodiaa: foliorum decoctum refrigerans, emolliens, resolvens; cortex tenuis rasus refrigerat, glutinat, blande adstringit; radix et gemmae resolvunt, attenuant, diuresin ac diaphoresin promovent, sanguinem purificant; ex radice recenti, foliis tabaci et piperis betle, cum oleo maceratis unguentum ad tumores duros et carnosos resolvendos; usus oeconomicus amplissimus.

- p. 71. mus. *A. agrestis*, fl. 6andr. panicula foicata, spiculis congestis, ramis culmi inferioribus spinosissimis calycibus 1floris; Arundarbor spinosa RUMPH. amb. l. 6. c. 6. t. 23. in montibus locisque desertis et aridis per totam Cochinch. forsan et in China, durissima et in longum tempus incorrupta, praecipue ad circumvallandas arces utilis. *A. mitis*, fl. 6andr. panicula erecta coarctata, spicis longis imbricatis, culmo aequalissimo inermi, calycibus 1floris; Arundarbor fere RUMPH. amb. l. 6. c. 7. t. 4. culta in agris et sepibus Cochinch. in tenuissimas lacinias secta adhibetur ad varia utensilia. *A. multiplex* fl. 6andr. spicis interruptis, spiculis verticillatis, culmo diviso, calycibus 1floris, Arundarbor tenuis Leleba dicta RUMPH. amb. l. 6. c. 1. t. 1. in locis provinciarum borealium Cochinch. ad sepes adhibetur. Aliae species *A. RUMPHIO* descriptae ob flores non examinatos hucusque non insertae; sic etiam *Tritici* et *Hordei*. *Lechea chinensis*, foliis ovatolanceolatis, spathis 3floris terminalibus; prope Cantonem; primo aspectu *Commelinae* et *Tradescantiae* affinis (habitu et fructificatione *Lechea* diversa, w.). *Eriocaulon quadrangulare*, culmo 4angulari, foliis ensiformibus, capitulo globoso basi truncato; in hortis et agris Cochinch. ubique obvium.
- p. 77. * *Polypara* (a corolla multos flosculos producente): Cal. o. Cor. rotata: Pet. 4, oblonga obtusiuscula circumdantia basin receptaculi communis oblongum flosculos multos sustententis; Cor. partialis o. Stamen fil. 3, filiformia erecta, receptaculo partiali infundibuliformi; Anth. ovatae 2loc. stantes. Pist. germen 3gynum; Styl. o. Stigm. 3, oblonga reflexa. Pericarpium Capsula 3gona 3loc. 3valvis polysperma, apice oblonga hirsuta. Sem. multa ovata minuscula. *P. cochinchinensis*, foliis cordatis 5nerviis, pedunculis lateralibus solitariis; in hortis Cochinch. inter olera in acetariis edul.

edulis; tota planta attenuans, resolvens, emmenagoga, fetum mortuum expellens, ecchymoses resolvens; Houttuyniam esse non dubitat Auctor (sine dubio nova eius species, w.).

Mollugo triphylla, foliis ternis lanceolatis, flo. p. 79. ribus dichotomis; Cantoni spontanea.

Class. IV. * *Phyla* (ob florem multiplicem exp. 82 communi calyce prodeuntem) 1 gyn. Char. gen. *Cal.* comm. imbricatus, propr. 2 phyllus, inferus; *Cor.* 4 fida irregularis, *anth.* subrotundis infra os tubi; *Sem.* 1, superum. *Proteae* affinis. *Ph. chinensis*, caule repente, foliis oppositis semiserratis, pedunculis lateralibus solitariis.

Cephalanthus angustifolius, foliis lanceolatolinea p. 83. ribus oppositis; in Cochinch. *C. procumbens*, caule procumbente, foliis ovatolanceolatis alternis; flores dioici; in Cochinch. *C. montanus*, foliis ovatis crenatis alternis; fl. dioici; in China (*C. chinensis* LA-MARK. folia habet opposita, w.). *C. stellatus*, foliis p. 85. stellatis lanceolatolinearibus; in Cochinchina. Sine dubio ad hoc genus variae plantae RUMPHII pertinent. *Scabiosa cochinchinensis*, corollulis 5 fidis, foliis lanceolatis indivisis undulatis, caule subnudo, pappo piloso; inculta in Cochinch. et China: decocti totius herbae vis mundificans, hechica.

* *Cylindria*; *Cal.* inferus tubulosus brevis per. p. 86. sistens 4 fidus, laciniis acutis coloratis patentibus. *Cor.* tubulosa 4 fida, laciniis linearibus acutis carnosissimum tubum cylindraceum coniunctim protensis, apice cucullatis. *Stam.* fil. subnulla; *Anth.* 4, 2 locul. subrotundae compressae, cucullis laciniarum inclusae. *Pist.* germen ovatum; *Styl.* brevissimus; *Stigm.* 4 fidum. *Peric.* Bacca parva subrotunda exsucca 1 spermata. *Sem.* globosum lanuginosum. (Si non *Bankfia*, tamen huic proxima, w.). *C. rubra*, foliis lanceolatis oppositis, pedunculis multifloris subterminalibus;

Blimbingum sylvestre RUMPH. amb. l. 6. c. 79. t. 73.
in sylvis Cochinch.

p. 87. * *Porphyra* (a colore floris): *Cal.* truncatus
inferus persistens. *Cor.* 1 pet campanulata, tubo caly-
cem superante, limbo 4partito, laciniis rotundatis.
Stam. fil 4 corolla duplo longiora, ipsius basi insiden-
tia; *Anth.* ovatae stantes. *Pist.* Germen subrotun-
dum. *Styl.* filiformis staminibus aequalis; *Stigm.*
subrotundum retusum. *Peric.* Bacca globosa iloc
3sperma. *Sem.* exterius convexa, interiorius angulata.
(Vix a *Callicarpa* diversa, w.). *P. dichotoma*, foliis
lanceolatis, racemis dichotomis; in collibus provin-
ciae Cantonienfis.

p. 88. *Callicarpa umbellata* foliis turbinatoovatis gla-
bris alternis, umbellis sessilibus; in sylvis Cochinch.

p. 89. *C. triloba*, caule scandente, foliis globis, pedunculis

p. 90. dichotomis; in China et Cochinch. spontanea. *Plan-*

taginis maioris seminum leviter contusorum deco-

ctum diuresin promovet; foliorum succus expressus

melle mixtus tenesmo et fluxui sanguinis medetur.

Buddleia asiatica, foliis lanceolato-linearibus rugosis

glabris, spicis plenis; *B. ternata*, foliis ternatis ac-

uminatis, pedunculis 1floris; utraque in Cochinch.

agrestis. *Penaea nitida*, foliis oblongis congestis ni-

tidis, racemis terminalibus; spontanea in Cochinch.

p. 92. habitu affinis *P. myrtoidi*. *P. scandens*, caule scan-

dente, foliis cordatis, pedunculis 2floris, habitu af-

finis *P. marginatae* (utraque a *Penaea* genere diversa,

w. In utraque capsula polysperma, in *P. scandens*

calyx magnus 5fidus persistens). *Pavetta arens*,

ramis brachiatis, foliis tuberculosis oppositis; in

p. 93. provincia Cantonienfi. *P. parasitica*, caule parasitico,

foliis verticillatis, glomerulis axillaribus; in arbori-

bus hortorum Cochinch. frequens. De affinitate in-

ter hoc genus et *Ixoram* (unicum quasi genus for-

mante, w.)

* *Polyozos* (ob multitudinem ramorum): *Cal.* p. 94.

tubulosus 4dentatus brevis. *Cor.* 1 pet. tubo brevi, limbo 4fido reflexo. *Stam.* Fil. 4, reflexa, corolla breviora ori tubi inhaerentia; *Anth.* oblongae stantes. *Pist.* Germ. subrotundum; *Styl.* filiformi, corolla longior; *Stigm.* magnum cylindraceum, apice acuto emarginato. *Peric.* Bacca calycina subrotunda carnosa iloc 2sperma: Rouhamon AUBL. (*Lasiostoma* SCHREB.) vix differre videtur; *Pavetta caffra* LINN. huic generi conformior, quam *Pavettae*. *P. bipinnata*, foliis bipinnatis, racemis lateralibus; in sylvis Cochinch ligno albo gravi, humiditati et veribus diu resistente. *P. lanceolata*, foliis lanceolatis, racemis terminalibus; s. montanea Cantoni.

Ixora montana, foliis turbinatooblongis basi p. 96.

coarctatis, flore fastigiato; in locis montanis Cochinch. forsan, ut *I. alba*, varietas *I. coccineae*. *I. novemnervia*, foliis nervosis asperis, caule scandente, cymis terminalibus; in desertis Cochinch. *I. violacea*, foliis ner-

p. 97.
vosis pilosis, floribus axillaribus; in locis incultis Cochinch. arborum agrestium ramis innixa. *Petesia simplicissima*, foliis lanceolatolinearibus, racemis subterminalibus; *P. trifida*, foliis tricuspидatis, corymbis terminalibus; utraque in Cochinch. illa in agris, haec in montibus. *Oldenlandia Zanguebariae*, pe p. 99.

dunculis paucifloris, corollis hypocrateriformibus, foliis linearibus; in ora Zanguebariae. Differentias parvas forte non sufficere, ut *O.* genus ab *Hedyotide* separetur (ita etiam III. SCHREBERUS Gen. Pl. p. 820.). *Galium tuberosum*, foliis lanceolatis quinaris, pedunculis congestis axillaribus; cultum in agris Cochinch. et Chinae: tubera eduntur cocta vel integra vel in farinam redacta, phthificis proficua credita. *Sperma* p. 100.
Sperma flexuosa, caule flexuoso, geniculis fetosis, foliis ovato lanceolatis crassis; in fruticetis et sepibus Cochinch. *Crucianellae angustifoliae* radice virtus apud p. 101.

Chinenses habetur calefaciens, deobstruens, abster-

p. 102. gens. *Fagarae piperitae* foliorum usus ad condien-
dos cibos, radices frequens ob vim calefacientem,
diaphoreticam, emmenagogam.

* *Lasia* (planta tota aculeis horrida): *Cal. comm.*
Spatha subulata contorta colorata longissima; *prop.*
o. Recept. commune (spadix) totum flosculis tectum,
spatha brevius. *Cor.* petala 4, carnosae obtusa con-
cava, partes generationis constringentia. *Stam. Fil.*
4, plana brevia petalis conniventibus occulta; *Anth.*
binae in quolibet filamento, rotundatae concavae su-
pra limbum corollae prominentes. *Pist.* Germ. sub-
rotundum superum; *Styl.* o. *Stigm.* subtruncatum.
Peric. Bacca parva subrotunda inaequalis 1 sperma.
Sem. subrotundum. (Sola bacca 1 loc. a *Potho* diver-
sa, hinc ad eum amandanda, w.). *L. aculeata*, acu-
lis, foliis pinnatifidis aculeatis; in locis planis et hu-
midis Cochinch. Plantas ariformes improprie a *LINK.*
gynandriis annumerari.

p. 103. * *Lepta* (a notabili minutie florum) 1 gyp. *Char.*
gen. Cal. 4partitus inferus; *Cor.* pet. 4, irregulari.
Bacca 4loba 4locul. 1 sperma (descriptione cum *Othe-*
ra convenit, cuius vero fructum *THUNBERGIUS* non
observavit: w.). *L. triphylla* foliis ternatis, racemis
axillaribus; in sylvis Cochinch.

p. 104. *Ptelea ovata*, foliis ovatis simplicibus, racemis
sparsis; arbuscula spontanea in Cochinch. Plantam
dioicam censet Auctor (*Blackburniae* affinem, w.).

* *Helicia* (a petalis spiraliter revolutis) 1 gyp.
Char. gen. Cal. 4fidus inferus; *Cor.* pet. 4, linearia
revoluta; *Drupa* ovata 1 sulca. *H. cochinchinensis*,
foliis acutis acuminatis, spicis subterminalibus; ar-
bor in sylvis Cochinch. (an *Samarae* species? w.)

p. 106. *Cissus umbellata*, foliis ovatis integerrimis, flo-
ribus umbellatis; Cantoni spontanea (*cisso repenti* *L.*
MARK. similis, w.).

* *Allasia*

* *Allasia* (ob fructum forma et colore farcimini p. 107. crasso similem) 1 gyn. Char. gen. *Germen* inter calycem 4fidum et cor. 4petalam; *Bacca* 1loc. sem. nidulantibus. *A pagos*, foliis pentaphyllis (digitatis quinatis), pedunculis multifloris; in ora Africae orientali, Iaracatae brasilianae PIS. Bras. p. 160. similis: cataplasma ex foliis, dorso infra renes impostum partum promovet.

* *Columella* (a rei rusticae scriptore) 1 gyn. Char. gen. *Cal.* subtruncatus, cuius margini stamina insistant; *Pet.* 4, acuta; *Bacca* calycina 2loc. asperma: *Cisso* affine genus. *C. pedata*, foliis pedatis, racemis planis dichotomis; agrestis in Cochinchina.

Trapa cochinchinensis, nucibus 1cornibus, foliis p. 108. rhombeooblongis apice incisis; fluctuat in paludibus Cochinch. nucleus sapore castaneae similis. Huius forte varietas *Tr. chinensis* (*Tr. bicornis* LINN. p. 109. suppl.).

Santalum album et *citrinum* eiusdem originis: cochinchinense omnium maximum, sed debilius; malabaricum, timorensi minus, praestantissimum; virtus medica resolvens, diaphoretica, cardiacae; externe tumores resolvit, scabiem purgat. Ex maioribus arboribus sarcophagi, in longissimos annos incorrupti. *Salvadora capitulata*, foliis ovatis acumini p. 110. natis, capitulis axillaribus; *S. biflora*, foliis lanceolatis ovatis, floribus geminis; utraque ad sepes et in sylvis Cochinch. posterioris bacca edulis.

* *Lagenula*: *Cal.* Perianth. 4phyllum inferum persistens, foliolis ovatooblongis reflexis. *Cor* o. Nectarium 4lobum carnosum erectoconnivens. *Stam.* fil. 4, subulata, calyci aequalia; *Anth.* ovatae incumbentes. *Pist.* *Germen* nectario occultum; *Styl.* crassus staminibus brevior; *Stigm.* simplex. *Perr.* *Bacca* parva lageniformis collo constructo, 2loc. asperma. *Sem* hinc convexa inde angulata. (*A Sirio* germine supero diversa, w.). *L. pedata*, foliis qui-

quinatopedatis, racemis subdivisis; in montibus Cochinch.

p. 112. * *Creodus* (a flore carnosio): *Amentum* filiforme, squamis acutis parvis flores sustinentibus. *Cal.* Perianth. 1phyllum 3lobum carnosum sessile, amentum lateraliter semiamplectens, lobis acutis gibbis, medio maiore. *Cor.* o. *Stam.* Fil. o. *Anth.* oblonga 2loc. duae superiores maiores lobo calycis medio lateraliter adhaerentes, duae inferiores singulae singulis lobis minoribus ad latus appositae. *Pist.* Germen ovatum inferum; *Styl.* o. *Stigma* obtusum. *Peri.* Bacca ovata 1sperma minima. *Sem.* 1, subrotundum. *Cr. odorifer*, foliis lanceolatis oppositis, amentis congestis subterminalibus (*Chloranthus inconspicuus* L'HERIT. W.); in hortis Cochinch. ob odorem floris cultus.

p. 113. * *Occharillum*; 1gyn. Char. gen. *Cor.* hypocrateriformis 4fida supera; *Cal.* o. *Bacca* 1sperma, sem. arillo 8gono. *O. fruticosum*, foliis lanceolatis alternis, pedunculis axillaribus solitariis; in sylvis Cochinch.

p. 114. *Dorstenia chinensis*, pedunculis caulinis, petiolis 3 — 5phyllis; in provinciis borealibus Chinae, radice aromatica, cephalica, emmenagoga, fluorem album cohibente. *Ilex aquifolii* bacca nigra; usus externus ad emolliendum, resolvendum.

p. 115. * *Tetradium*: 4gyn. Char. gen. *Cal.* 4phyllum inferus; *Pet.* 4; *Caps.* 4, 1spermae; *Sem.* arillatum. *T. trichotomum*, foliis pinnatis, racemis trichotomis; in montibus Cochinch.

p. 124. Cl. V. *Mirabilem ialapam*, vulgarem Ialapam off. experientia propria ductus Cl. Auctor pronunciat, non tamen aptam ad medicinam, nisi per aliquot annos in viva planta senescat.

* *Cyathula*: *Cal.* Perianth. 8phyllum inferum, ordine inferiore 3 — superiore 5phylo, foliis omni-

omnibus subulatis erectis. *Cor. Pet.* 1, integrum cya-
thiforme, pellucidum, calyce superiore brevius. *Stam.*
Fil. 5, filiformia tenuissima, corolla longiora; *Anth.*
aloc. longiusculae incumbentes. *Pist.* Germ. turbi-
natum; *Styl.* staminibus brevior; *Stigm.* crassiuscu-
lum multifidum. *Peric.* nullum praeter calycem co-
nice clausum, foveantem *Sem.* 1, oblongum teres ae-
quale. *C. geniculata*, caule geniculato diffuso, spi-
cis longis terminalibus; *Achyranthes prostrata* LINN.
in Cochinch., forsan et in China: radix resolvens,
attenuans, deobstruens, diuretica, emmenagoga.

Heliotropii indici folia contusa ad anthraces velp. 126.
resolvendos vel ad suppurationem ducendos adhi-
bentur. *H. tetrandrum*, foliis ovato lanceolatis gla-
bris oppositis, spicis congestis terminalibus; inter
herbas luxuriantes in hortis Cochinchinae. *Anchu-
sa officinalis* radice in medicina Chinesa magnus usus
ad promovendam eruptionem variolarum et scabiem
depurgandam. *Primula mutabilis*, caule fruticoso
multiplici, foliis ovatis serratis, floribus nudis (di-
stinctissimum genus, *Wolfsiae* SCHREB. affine, w.):
involucrum umbellulae nullum; flos cymis magnis
terminalibus, coloris primo viridilutei, postea albi,
in maturitate rubri, senectute caerulei; calyx 0, prae-
ter squamulam oblongam ad basin cuiusque floris;
cor. hypocraterif. tubo cylindrico longo solido im-
pervio, limbo ut in *Primula* laciniis 4 — 5; nect. squa-
mis 4 — 5, incurvis, partes generationis ante floris
maturitatem cludentibus; *fil.* 5 — 10, filiformia
breviora, vertici cylindri insistentia, *anth.* subrotun-
dis; germ. subrotundum superum, media sui parte
summitati cylindri coalitum, *stigm.* 3, oblonga sessi-
lia; pericarpium abortiens, sed ex germine iudican-
dum polyspermum. *Cantoni* habitat et ob pulchri-
tudinem colitur. *Pr. sinensis*, foliis ovatis integerr-
imis petiolatis, involucris 2phyllis multifloris; in
China.

- p. 128 China. *Hottonia littoralis*, foliis ovatooblongis oppositis integerrimis, flore solitario; in littore arenoso.
- p. 129. so portus Eo prope metropolin Cochinchinae. *Mayanthes hydrophyllum*, foliis cordatis integerrimis floribus axillaribus congestis nectariferis; spontanea in aquosis Cochinch. media inter *M.* et *Hydrophyllum*, nectariis 5 ramosis basi laciniarum adhaerentibus.
- p. 130. *Convolvuli arvensis* folia et semina leniter purgantia.
- p. 132. *C. batatas* folia etiam tenera et iuniores surculi leniter cocti comeduntur (in transitu monet Auctor, OBSERVATIONUM multa minus diligenter in China observasse). *C. mammosus*, foliis cordatis acuminatis repandis, caule volubili, tuberibus aggregatis, Batata mammosa RUMPH. amb. l. 9. c. 18. t. 131. frequenter colitur in agris Cochinch. tuberibus tenacioribus minusque dulcibus quam Batatae, sed pluris aestimatis.
- p. 133. *C. tomentosi* seminum vis efficax et cito purgans, diuretica.
- p. 134. retica, emmenagoga. *C. reptans*, idem cum *Ipomoea aquatica* FORSK. olus in Cochinch. et China vulgarissimus et salubre nec palato ingratum. *C. bufalina*, caule fruticoso scandente, foliis cordatosagittatis glabris, pedunculis multifloris, antheris cochleatis; in
- p. 135. sylvis Cochinch. *C. aggregatus*, foliis palmatis glabris.
- p. 136. bis pilosis, floribus aggregatis; in Cochinch. *Datura metel* secundum Cl. Auct. diversas species Linnaeanae (arboream non vidit) comprehendit: fumus radicis contusae nicotianae instar haustus plerumque graves asthmatis paroxysmos sedat; folia recentia contusa leniunt dolores haemorrhoidum, combustiones et ulcera corrosiva. *Nicotianam fruticosam*, quae sola hic adducitur, Cochinchinenses et Chineses vernaculis vocibus tamquam indigenam nominant, neque
- p. 138. ex America translatam putant. *Ipomoeae tuberosae* ex Siam in Cochinch. translatae tubera edulia, Batatae simillima.
- p. 139. *I. campanulata* stigmate *Ip.* capsula et corolla *Convolv.* *Azalea punctata*, foliis margine scabris,

scabris, floribus punctatis congestis; in sylvis Cochinch.

* *Campylus* (a florum racemo flexuoso) 1 gyn. Char. gen. Caps. 5 loc. polysperma; Cor. 2 labiata infera; Stigm. 5 lobum. *C. finensis*, caule scandente, foliis cordatis, flore racemoso; in collibus nemorosis Cantoni.

Ceropegia obtusa, foliis obtusis, caule volubili; p. 140. in suburbii metropolis Cochinch. *C. cordata*, foliis cordatis, umbellis pendulis (*Cynanchum cordifolium?* w.); scandens per sepes in Cochinch. *Nerii olean* p. 141. *N.* varietas rubra flore pleno, laciniis 10 — 15. inferius in tubum coalescentibus, staminibus saepius 10. *N. divaricati* et *antidysenterici* lignum al. p. 142. bissimum et aequalissimum ad tornandum elegantissim. p. 143. mum, praecipue si ebeni ligno intermisceatur. *N. scandens*, caule scandente, pedunculis terminalibus multifloris, laciniis corollae longissimis; in dumetis Cochinch. affinis *Echiti caudatae*, differens fauce coronata. *Plumeria obtusa* folia habet acuta, iconi p. 144. RUMPH. convenientia. *Tabernaemontana bufalina*, foliis lanceolatis oppositis, pedunculis binatis 1 floris pendulis; Capsicum sylvestre RUMPH. amb. l. 6. c. 73. t. 67. in dumetis Cochinchinae. *T. bovina*, foliis lanceolatis oppositis, pedunculis solitariis multifloris; in locis planis Cochinch. vis emolliens laxans; succus viscosus ex hoc et praecedente frutice iuvat imprimis ad extrahenda spicula aut vepres carni infixae. *Vinca rosea* (foliis tomentosis a specie Linnaeana diversa; w.) p. 146.

* *Thela* (a calyce papilloso) 1 gyn. Char. gen. p. 147. Cal. duplex, interior papilloso; Cor. 1 pet. hypocraterif. infera; Stam. receptaculo insidentia; Stigm. 2 partitum; Bacca 1 sperma. (Affinis *Baeobotrydi*, w.) *Th. coccinea*, caule scandente, foliis amplexicaulibus, calycibus corolla longioribus; *Th. alba*, caule scandente,

dente, foliis petiolatis, calycibus discoloribus; utraque in Cochinch. et China inter sepes *Arundinis* *dicae*.

p. 148. * *Athrrophyllum* (ab ἀθρόος, ob folia ad apicem ramorum) 1 gyn. Char. gen. Cor. 1 pet. campanul. infera; Anth. laciniis corollae insertae; Stigm. simplex; Bacca 1 sperma. *A. lineare*, foliis linearibus confertis, umbellis sessilibus.

* *Pyrgus* (a staminibus in formam turris inclinatibus); Cal. Perianth. 5 dentatum patens breve persistens. Cor. 1 pet. infera rotata 5 partita, laciniis lanceolatis longis subreflexis. Stam. Fil. 5, subulata corollae inserta, ipsa breviora, in medio conniventia inde refracta; Anth. subulatae magnae 2 loc. stantes in formam conicam mutuo inclinatae. Pist. Germen subrotundum; Styl. subulatus corollae aequalis; Stigm. simplex. Peric. Bacca globosa 1 sperma. Sem. nudum: *Bladhiae* affinis. *P. racemosa*, foliis ovato lanceolatis, racemis terminalibus; in dumetis Cochinch.

p. 149. * *Rotula*: 1 gyn. Char. gen. Cor. rotata infera; Stigm. emarginatum. Bacca aquosa 4 sperma. *R. aquatica*, foliis imbricatis, floribus congestis terminalibus; in paludibus et prope ripas fluminum Cochinch.

p. 150. *Tournefortia montana*, foliis ovato lanceolatis rugosis, spicis subsimplicibus recurvis terminalibus; in sylvis montanis viciniae Cochinchinae, incolis pro pharmaco usitata; bacca inverse piriformis apice im-

p. 151. perforata (an *Messerschmidia*? w.). *Sideroxylon cantoniense*, inerme, foliis palmatis, pedunculis solitariis axillaribus; in suburbiiis Cantoni: ob corollam, nestarium et haccam huic generi accensetur (diversum tamen quodammodo, w.).

* *Oncinus* (a corollae laciniis) 1 gyn. Char. gen. Cor. infundibulif. infera, laciniis uncatibus; Stigm. simplex; Bacca globosa feminibus nidulantibus. *O. cochinch.*

chinchinensis, foliis ovato lanceolatis oppositis, corym-
bis racemosis; in sylvis Cochinch. bacca nitidorubra,
pugno maior, cortice duriusculo fragili, pulpa rubra
eduli dulci subadstringente: a *Theophrasta americana*
non admodum longe recedit.

* *Dartus* (a bacca excoriata) 1 gyn. Char. gen.
Cor. campanul. infera tubo globoso; *Stigma* 5 lobum;
Bacca excoriata polysperma. *D. perlarius*, foliis ova-
tis serratis, racemis axillaribus; *Perlarius* alter
RUMPH. amb. l. 6. c. 62. p. 122. f. 57. arbuscula agre-
ssis ad fluminum ripas et loca umbrosa in Cochinch.
radix subaromatica, incidens, diuretica, appetitum
excitans. *Carissae tarandas* (ab ill. LAMARK ad Cap. p. 154.
paridem relatae) descriptio a Linnaeana diversa bacca
simplici, corolla hypocraterif. nec contorta, stigm.
emarginato, aculeis ramosis nec simpliciter dichoto-
mis, foliis acutis; bacca matura nigra edulis acridul-
ca. *Strychni nucis vomicae* seminum semitostorum p. 155.
infusum vinosum equum intra $\frac{1}{4}$ horae occidit; per-
fecte ad nigredinem tosta sine periculo fluorem al-
bum cohibent. *Ignatianae philippinicae* (*Ignatiae* p. 156.
amarae) seminis vis venenata negatur; a granis 6 ad
12 aqua vel vino contrita plusquam millies expertus
est Cl. Auctor saepius cum felici eventu, aliquando
nullo, nunquam malo; vertigo et motus convulsiyi
a dosi incauta facile curantur liberali haustu frigidae,
cui succus limonum addi potest; animalibus ne inte-
ger quidem nucleus 3j pondere nocet; vermibus ta-
men et tempore interdum corrumpitur.

* *Rapinia* (in honorem RENATI RAPINI, ele-
gantis hortorum cultoris) 1 gyn. Char. gen. *Cal.*
partitus inferus; *Cor.* cyathiformis 5 fida; *Bacca*
aloc. polysperma. *R. herbacea*, foliis lanceolato-
ovatis alternis, spicis terminalibus; inculta in hortis
Cochinch.

- p. 158. *Capfici annui, baccati, frutescentis*, praecipue ul-
timi vulgatissimi, baccae condimentum salubre; in
- p. 159. *minum* usus contra febres intermittentes. *Solanum*
biflorum, caule inermi fruticoso, foliis ovatis villosis,
pedunculis geminis; in Cochinch. et China. *S. ali-*
bum, caule inermi suffruticoso, ramis prostratis, fo-
liis oblongis angulatis, pedunculis multifloris, sponta-
nea in Cochinch. radix adversus odontalgiam, baccis
- p. 160. *edulis. S. dichotomum*, caule inermi suffruticoso,
foliis cordatolanceolatis, pedunculis dichotomis;
Cantoni spontaneum. *S. nigri* folia externe contra
cephalgiam, haemorrhoides, paronychiâ, cancerum
ulcera corrosiva, sed caute adhibenda. *S. aethiopici*
calyce et corollâ 6fidis, stam. 6, bacca 6lobat. *edulis.*
- p. 161. *S. insanum* et *melongena* specie non diversa, secun-
- p. 163. dum observationem iam a RUMPHIO factam. *S. pro-*
cumbens, caule aculeato suffruticoso procumbente,
floribus congestis terminalibus; in Cochinch. in-
- p. 165. *sepes* et in locis agrestibus. *Physalidis angulatae*
pubescentis et *alkekengi* herbae vis refrigerans diuretica.
Lycii barbari baccarum apud Chineses vis tonica
analeptica, cephalica, in infuso vinoso vel simpliciter
decocto aquoso. *L. cochinchinense* foliis oblongis ob-
tusis, caule inermi, cymis terminalibus; in sylva
Cochinchinae.
- p. 166. * *Argyreia* (a splendore foliorum): *Cal. Peri-*
anth. 5phyllum inferum coloratum permanens, fo-
liolis ovatis concavis pilosis, post fructificationem ex-
pansis, binis exterioribus maioribus. *Cor. 1 pet. tubo*
brevi crassoque ambiente Nect. 5 crenatum, limbo
5partito laciniis oblongis plicatis reflexis. *Stam. Fil.*
5, conniventia, limbo breviora, basi incrassata, pilo-
sa, ori tubi affixa; *Anth. sagittatae stantes. Pist.*
Germ. subrotundum; Styl. filiformis staminibus a-
qualis; Stigm. capitatum emarginatum. Peric. Bac-
ca subrotunda exsucca 4loc. 1 sperma. Sem. hinc re-
tunda

tunda, inde angulata. (ad *Aquiliciam* vel *Leeam* accedit, w.) *A. obtusifolia*, foliis ovatis obtusis, paniculis subterminalibus; in Cochinch. per sepes scandens, virtutis subadstringentis. *A. acuta*, foliis ovatis acutis, corymbis axillaribus; in China, a praecedenti non admodum differens, utraque similis *Argophyllo* nitido. *A. arborea*, caule arboreo, foliis rugosis, racemis terminalibus; habitat in sylvis Cochinch. et Chinae et colitur in hortis; frequentis usus in cataplasmate ex foliis et radice contusis adversus inflammationem et tumorem mammarum: varietas bacca plerumque 2sperma.

* *Cerium* (a pericarpio cellulis favum repraesentante) 1gyn. Char. gen. *Cal.* 5partitus inferus; *Cor.* campanul. *Bacca* cellulis pentagonis monospermis. *C. spicatum*, foliis multinerviis, spicis terminalibus; absque cultura in hortis Cochinch. semina tunicae baccae appositae, ut in *Brunsfelsia*.

Cerbera salutaris, foliis et fructibus ovalibus; p. 168. *Lactaria salubris* RUMPH. amb. l. 3. p. 255. t. 84. (*C. oppositifolia* LAMARK. w.) laciniae corollae non connatae; nucleus non venenatus. *Tectonae thenae*, foliis ovatis oppositis, racemis laxis terminalibus (*T. grandis* LINN. w.), arboris altissimae lignum omnium optimum ad aedificandum, praecipue ad naves, incorruptibile.

* *Diffolena* (a duplici corollae tubo): *Cal.* Pe. p. 170. *Anth.* tubulosum inferum 5fidum laciniis subulatis erectis. *Cor.* infundibulif. tubo longo biformi, inferius crassiore 5gono staminifero, superius cylindrico, limbo 5fido patente. *Stam.* Fil. 5, capillaria breviter infra os tubi inferioris insidentia; *Anth.* ovaere erectae. *Pist.* Germen ovatum; *Styl.* filiformis staminibus brevior; *Stigm.* subovatum crassum scararum. *Peric.* Drupa parva ovata, nuce compressa lobata, nucleo simplici. *D. verticillata*, foliis oppositis

- tis stellatisque, racemis terminalibus (affinis *Ochrosia* p. 171. russ. w.); in provincia Cantonienſi. *Varronia* *chinnensis*, foliis ovatolanceolatis nitidis, pedunculis multifloris; pulpa druparum edulis, frequentis usus apud chinenſes medicos, ſubadſtringens, exſiccans, cephalica, renes et veſicam roborans. *Phyteuma bipinnatum*, foliis bipinnatis ferratis, racemis terminalibus; in ſuburbiiſ Cantonienſibus; corolla ſubcampanulata et pericarpio baccae potius quam capsulae ſimile *Ph.* differt. *Ph. cochinchinense*, foliis bipinnatis rugoſis, pedunculis divaricatis; in montibus Cochinchinae; uſus medici apud indigenas frequentis: habitu praecedenti ſimile; pericarpium bacca. *Campanula repens*, caule ſubdiviſo repente, foliis oblongis carſiſis, floribus ſolitariis; inculta in agris Cochinchinae. *Morinda umbellatae* radicis decoctum telas colore creceo, addito ligno Sappan rubro tingit. *M. citrifolia* foliis et fructu calefaciens, emolliens, deobſtruens, emmenagoga, in dyſuria dolorem mitigans et materiam morboſam per urinam expellens. *Naudia orientalis* lignum flavum, ſolidum et pulchrum, ad quaelibet opera idoneum, ſed pluviae et aëri expoſitum cito corrumpitur.

* *Dafus* (a floris hirsutiae) 1 gyn. Char. gen. Cor. ſupera campanul. hirsutiſſima; *Stigm.* 5fidum; *Bacca* calycina 1ſperma. *D. verticillatus*, foliis lanceolatis, verticillis florum axillaribus; agreſtis in Cochinchina.

- p. 176. * *Helixanthera*, 1 gyn. Char. gen. Cal. oblongo truncatus; Cor. ſupera infundibulif. limbo 5partito reflexo; *Anth.* ſpirales; *Bacca* calycina 1ſperma. Nect. 5laterum apice 5fido ſtylum arte comprimens. *H. paraſitica*, foliis lanceolatis, ſpicis axillaribus; reperit arboribus cultis in Cochinchina.

* *Aidia* (a longiſſima duratione ligni) 1 gyn. Char. gen. Cor. ſupera hypocraterif. fauce lanolosa.

Anth. lineares; *Bacca calycina* 1sperma. *A. cochinchinensis*, foliis lanceolatis oppositis, racemis laxis axillaribus; lignum album grave ex fibris crassis compositum.

* *Antherura*, 1gyn. Char. gen. *Cor.* supera rotata; *Anth.* caudatae; *Bacca calycina* 2sperma. *A. rubra*, foliis ovato lanceolatis oppositis, racemis paniculatis; *Caryophyllaster ruber* eiusque varietas *C. albus* RUMPH. amb. l. 5. c. 55. t. 136. (ad *psychotriam* mandanda ob baccam et semina, w.) arbuscula inculsa passim in Cochinch. obvia: vis resolvens, stimulan.; decocti foliorum vapor calidus ore exceptus odontalgiae medetur.

* *Coffea racemosa*, ramosissima, foliis scabris, rac. p. 179. racemis terminalibus; spontanea in insul. Mozambic. *C. occidentali* et *paniculatae* similis. *C. zangueba* p. 180. *C. zangueba*, corollis 6fidis, fructu angulato nervoso (*C. mauritiana* LAMARK? w.); in sylvis planis orae Zanguebariae, inde in hortos prope Mozambicum delata: utraque species fructu eiusque usu cum *C. arabica* convenit.

* *Dysoda* (ab ingrato plantae odore) 1gyn. Char. gen. *Cor.* 5partita supera, laciniis 3fidis; *Stigma* 2fidum; *Bacca calycina* 1loc. polysperma. *D. paniculata*, foliis et floribus confertis; in Cochinch. et China ad discriminandas hortorum areolas adhibetur, uti *Buxus* et *Myrtus*.

* *Stigmonthus*, 1gyn. Char. gen. *Cor.* infundi p. 181. *Stigma* 2fidum; *Stigm.* subulatum maximum; *Bacca calycina* 1loc. polysperma, sem. offeis; a *Mussaenda pericarpio* et stigmate differt. *St. cymosus*, scandens, foliis lanceolatis, flore cymoso; in sylvis et montibus Cochinchinae.

Gardenia grandiflora, arborea, foliis lanceolatis, p. 182. calycis laciniis reflexo falcatis, baccis oblongis; in Cochinch. prope fluvios, inde in hortos translata ob

- pulchritudinem odorisque praestantiam: stamina, laciniæ calycis et corollae fere semper 6, raro 5 vel 7, corolla non contorta, baccailocularis; congener *G. floridæ*; baccarum recentium pulpa eleganter serica rubro colore tingit, fructus efficcatus cum seminibus et excorticatus in decocto refrigerat et emollit, in febribus praecipue hekticis et phthificis, dysuria, scabie, oculorum rubedine et inflammatione. *G. volubilis*, caule volubili, pedunculis multifloris; inculta extra suburbia Cantonienſia. *Genipa buffalina*, foliis fasciculatis ovatis glabris, floribus sparsis (*Gardenia spinosa*? w.); agrestis in Cochinchina. *G. esculenta*, foliis fasciculatis ovatis pilosis, floribus congestis; inculta in Cochinchina. bacca carnosa, ceraso aequalis, edulis. *Genipa*? *flava*, foliis latolanceolatis, flore solitario terminali; Cantonienſis. *Lonicerae perichlymeni* virtus inprimis florum relictis. *p. 186.* vens, diuretica, mundificans; *L. xylostei* eadem creditur ab indigenis.

* *Oxyceros* (ab aculeis plantae corniformibus acutissimis): *Cal.* Perianth. 5dentatum erectum. Cor. hypocraterif. supera, tubo calyce duplo longiore, limbo 5fido amplo, laciniis ovatis parum reflexis aequalibus. *Stam.* Fil. subnulla; *Anth.* 5, filiformes glabrae longae, ori tubi insistentes, per limbum expansae. *Pist.* Germ. subrotundum calyce clausum; *Styl.* tubo aequalis; *Stigm.* ovatooblongum multifidum. *Pericarp.* Bacca calycina subrotunda parva coronata ailoc polysperma. *Sem.* subrotunda. (ita *Psychotris*, an potius *Rondeletia* affinis? w.). *O. horrida*, ramis reclinatis, racemis trichotomis; in sylvis Cochinchinae. *O. sinensis*, foliis lanceolatis nervosis, racemis brevibus terminalibus; agrestis circa Cantonem.

- p. 188.* *Mussaenda frondosa* speciosus frutex ob flores aureos in magnis cymis, illisque immixto candore singulari bractearum magnarum petiolatarum, singularum

larum baccarum calycinarum lateri insidentium; virtus florum inprimis attenuans, diuretica, externe abs-
tergens. *M. chinensis*, foliis fasciculatis, floribus so- p. 189.
litariis; inculta in suburbiis Cantoniensibus.

* *Triphasia* (a forma ternaria): *Perianth.* 3den-
tatum inferum breve persistens. *Cor.* campanulata,
pet. 3, inferius in tubum rectum curvata, superius
parum reflexa. *Stam.* Fil. 5, subulata plana, corolla
breviora, receptaculo inhaerentia; *Anth.* ovatae.
Pist. Germen ovatooblongum; *Styl.* crassus stamini-
bus longior, *Stigm.* obtuse trigonum. *Peric.* Bacca
ovata 1loc. *Sem.* 1, ovatum. *Tr. aurantiola*, foliis
ternatis, floribus solitariis; in Coehinch. et China
habitat et in hortis magnatum colitur (videtur *Limo-
nia trifoliata*, w.): pulpa baccae viscosa dulcis edu-
lis inodora.

* *Botria* (ob fructificationem habitumque non p. 190.
longe a *Vite* discrepantem): *Perianth.* campanul.
gerenatum breve. *Cor.* Pet. 5, acuta carnosae erectae,
apice inflexa, infera. *Stam.* fil. 5, plana erecta, co-
rolla breviora, basi petalorum insistentia; *Anth.* ova-
tae stantes. *Pist.* Germ. subrotundum; *Styl.* o.
Stigm. concavum. *Peric.* Bacca rotunda aquosa 1loc.
2sperma. *Sem.* ovatum subcompressum. *B. africa-
na*, foliis lobatis, racemis lateralibus; agrestis prope
littora orae Zanguebariae: ab incolis Lusitanis *Parei-
ra brava* dicta; bacca nigra edulis dulcis, uvae simi-
lis; radicis decoctum resolvers, diureticum (forſan
Cissampelos pareira, w.).

* *Pentaloba* (a figura baccae): *Cal.* *Perianth.* 5. p. 191
phyllum foliolis lanceolatis pilosis erectis. *Cor.* cam-
panulatoclausa infera, pet. 5, lanceolatis apice subre-
flexis; *Nect.* 5dentatum erectum. *Stam.* fil. 5, fili-
formia planiuscula incisuris nectarii insidentia, co-
rollae subaequalia; *Anth.* ovatae stantes. *Pist.* Germ.
subrotundum 5sulcatum pilosum; *Styl.* brevis crassus
pilo-

pilosus; Stigm. simplex. *Peric.* Bacca subrotunda globa 1 loc. 5 sperma. *Sem.* 5, ovata. (an *Vangueria* RUSS.? w.). *P. sessilis*, foliis lanceolatis, floribus congestis sessilibus; inculta in montibus Cochinchinae.

p. 193. *Vitis indica et labrusca* destillationi spiritus raris satis boni inserviunt.

* *Calispermum* (a feminibus nidulantibus), gyn. Char. gen. Cor. petal. 5, ovata infera; Stam. petalis inserta; Bacca 1 loc. feminibus nidulantibus. *C. scandens*, foliis ovato lanceolatis crenatis, spinis subterminalibus; in sylvis Cochinchinae.

p. 194. *Euonymus chinensis*, caule scandente, foliis globosis, pedunculis multifloris: bacca supera ovata utrinque subattenuata 10 gona 1 loc. polysperma ovali, femina calyptrata, *Euonymo* non satis conveniens (an *Celastris* species? w.).

* *Tralliana* (ab ALEXANDRO TRALLIANO), 1 gyn. Char. gen. Cal. 5 phyllus inferus; Pet. 5, oblonga reflexa; Nect. 1 ocreatum; Bacca 2 loc. 2 sperma. *Tr. scandens*, foliis cordatis crenatis, flore dichotomo; scandit quascumque arbores in Cochinchina.

p. 196. *Rhamnus saporifer*, aculeis sparsis, foliis lanceolatis enerviis, floribus solitariis; in provinciis borealibus Chinae; nuclei excorticati diuque cocti parag.

p. 197. rici, fluxum feminis cohibent, viscera roborant. *Rh. agrifolia*, aculeis geminis rectis, foliis oblongis, floribus racemosis; in Cochinchina. *Rh. lineati* differentia specifica correctior: aculeis solitariis rectis, pedunculis multifloris; radicis decoctum deobstruens, diureticum, heroicum contra hydropem et obstru-

p. 198. ctiones rebelles. In *Mangifera indica*, racemis expansis, petalis apice reflexis, drupa subreniformi globosa, nectarium sphaeroideum magnum carnosum 5 lobum, germen comprimens; varietates plurimae.

ut piri et malis in Europa. *M. foetida*, racemis
 elongatis, petalis integre reflexis, drupa cordata pu-
 bescente; Manga foetida RUMPH. amb. l. i. c. 23. P. 199.
 t. 28. BONT. iau p. 25. in nota; inculta in locis pla-
 nis agrestibus: lignum ad durationem longiorem
 aquae lutosae diu immergendum. *Cedrela rosmari-*
na, caule fruticoso, foliis linearibus, pedunculis 1-
 floris axillaribus; in locis arenosis borealibus Coch-
 chin et insulis circa Macao: floribus non visis *Rosma-*
rinum refert, foliis triplo tenuioribus magis odoratis;
 flores pedunculis brevibus solitariis congestisque;
 cal. 1phyllus subcampanulatus brevis 5dentatus, tu-
 bo permanente, dentibus caducis; cor. petal 5, ob-
 tusa patentia, inferius receptaculo adnata, superius
 marcescentia, decidua; fil. 5, capillaria, corollae
 subaequalia, anth. ovatis; styl. filiformis staminibus
 aequalis, stigm. crassiusculo; caps. compressa rotun-
 da 3loc. 3valvis polysperma apice dehiscens; sem.
 compressorotunda nec alata (genus a *Cedrela* valde
 et habitu iam distinctum; an *Itea* species? w.): vir-
 tus praecipue foliorum et florum cephalica, nervina,
 deobstruens, diuretica, contra catarrhum et dolores
 rheumaticos; destillatione spiritum praebet aquae
 reg. Hung. vel spir. lavendulae non inferiorem,
 item oleum essentielle odore et virtute praestans.
Diosma asiatica, foliis lanceolatis alternis, racemisp. 200.
 subterminalibus; in monte Honchen ex adverso me-
 tropolis Cochinchinae. *Plechonia chinensis*, aculeata,
 foliis ternatis, floribus umbellatis; agrestis in provin-
 cia Cantonienſi. *Celosiae castrensis* semina semitosta p. 203.
 virus ventris et fluorem album reprimunt. *C. ar-*
gentae feminum virtus resolvens ophthalmica, *C.*
margaritaceae attenuans, resolvens, in inflammatio-
 nibus, ulceribus, scabie.

* *Polia* (ab aspectu plantae incano): *Cal.* Peri-p. 204.
 cath. monophyllum inferum, foliolis lanceolatis mem-

branceis erectis persistentibus, interioribus minoribus. *Cor.* o. *Stam.* fil. 5, capillaria, calyce breviori receptaculo insidentia; *Anth.* ovatae 2loc. stantes. *Pist.* Germ. subrotundum; *Styl.* filiformis staminibus brevior; *Stigm.* crassiusculum. *Peric.* Caps. 3gon. rotunda 3valvis 1loc. polysperma. *Sem.* ovata pedicellata. *P. arenaria*, prostrata, foliis stellatis, pedunculis dichotomis; prope littora in Cochinchina: radix refrigerans, attenuans, in febribus lentis, erraticis, catarrhalibus; tussi chronica, sudoribus nocturnis. *Glauca maritimae* affinis.

p. 205. *Stapelia chinensis*, foliis lanceolatis congestis, corollis rotatis, forsan *Asclepias ramosa* LINN. prope Cantonem.

p. 206. *St. cochinchinensis*, repens, foliis ovatis oppositis, corollis infundibuliformibus; in montibus Cochinchinae. *Cynanchum odoratissimum*, caule volubili inferne suberoso fisso, foliis cordatis acuminatis rugosis, cymis reflexis; Flos Siamicus s. Flos Tunkini RUMPH. amb. auct. 2. 75. t. 26. f. 1. habet et colitur in viridariis Cochinch. et Cantoni; fragrantia non cedit *Nyctanthi sambac*. *C. inodorum*, caule volubili inferne suberoso fisso, foliis ovatis acuminatis, pedunculis subdivisis (*C. reticulatum* RETZ.

p. 207. w.). *Periploca cochinchinensis*, caule arboreo, foliis carnosissimis, racemis terminalibus; ad portum Toranum in Cochinch. versus meridiem metropolis, minoris

p. 208. formae in Bengala. *Apocynum iuventas*, caule fruticoso volubili, foliis ovatis pilosis, racemis dichotomis; in locis agrestibus Cochinch. saepius procumbens: a longo radice usu senescentes homines ad in-

p. 209. ventutem redire credunt medici indigenae. *A. alternifolium*, caule fruticoso scandente, foliis ovatis acuminatis glabris; axillis alternis umbellifloris; in insulis prope Cantonem: cal. 5phylo, neet. lobis 10; tubo corollae insistentibus, stamina stigmati apprimentibus. *A. africanum*, caule fruticoso suberecto, foliis

foliis ovatooblongis, pedunculis subtrifloris (*A. triflorum?* w.); in planitie arenosa orae Zanguebariae. *Pergularia divaricata*, caule cespitoso, foliis undula. p. 216. tis, floribus terminalibus divaricatis (cor. subhypocraterif. tubo crasso; fil. 5, tubo aequalia, anth. sagittatae acumine longo stigma amplexentia, germ. ovatum 2lobum, styl. filiformis staminibus aequalis, stigm. acutum erectum 2fidum, sem. longiuscula nuda); inculta in China, uti sequens. *P. sinensis*, cau. p. 211. le suffruticoso volubili, foliis ovatooblongis, pedunculis multifloris (nect. stipitata, germ. 2, styl. filiformis, stigm. unicum conicum 5sulcatum, sem. ovata). *Aselepias fusca*, caule repente, foliis cordatolanceolatis, umbellis axillaribus geminis (*A. nigra?* w.); in ruderatis Cochinchinae.

* *Grammica* (γραιμική), a forma plantae lineae. p. 212. ti); agyn. Char. gen. Cor. campanulata infera tubo globoso; *Bacca* 1loc. 4sperma. *Gr. aphylla*, caule volubili, foliis nullis, floribus congestis; inculta in hortis Cochinch. ad plantas humiles volutatur, brevis durationis, initio radicali nullo, habitu affinis *Tilandis usneoidi* et *Licheni usneae* (*Cuscutae*, a qua etiam generice non nisi defectu nectarii et bacca differt, w.), tota planta coloris albi.

Gentiana scandens, caule fruticoso scandente, p. 213. corollis campanulatis 5fidis, paniculis elongatis pendulis (habitu frutescente *Myrmeciae* similis, sed staminum et stylorum numero, caps. 1loc. et corolla barbata differens, w. — etiam absentia glandularum ad basin germinis); per arbores et sepes in Cochinch. et China scandit, recens odoris ingrati et foetidi, in sicca evanidi, saporis et virium generis. *Hydrolea inermis*, caule inermi, floribus solitariis lateralibus; Cantoni in locis humidis.

* *Aglaiia* (ex plantae nitore, odore et venusta. p. 215. te): Cal. Perianth. 1phyll. 5screnatum inferum minimum

- mum persistens. Cor. Pet. 5, ovata concava carina subclausa in globum conniventia. Nect. tubulosum 5plicatum petalis paullo brevius. Stam. Fil. o. Anth. 5, ovatae, curvaturis nectarii inclusae. Pist. germen ovatum; Styl. o. Stigm. 2, oblonga erecta. Peric. Bacca ovata glabra aquosa 1sperma. Sem. ovatum compressum 4sulcum. *A. odorata*, foliis 3 — 5, ovatis, floribus racemosis; forsan *Bumalda trifolia* (multum differens, w. — inferius Cl. LOURKEIRO *Vicia pinnatam* esse asserit); in Cochinchina et China agrestis et in hortis magnatum culta arbor, ligni fructus duri.
- p. 216. *Salsola didyma*, caule herbaceo decumbente, foliis oblongis inermibus, capsulis 2lobis 2spermis, inculta in insula Mozambicco. *Chenopodium hybridum*, floribus hermaphroditis et femineis in eodem racemo; incultum in agris Cochinchinae. *Betula vulgaris* radix albicans non edulis.
- p. 218. * *Trifanthus*: Cal. communis, aphyll. foliis lanceolatis, persistens, continens tres flosculos. *Trifanth* proprium 1phyllum verticaliter lentiforme, coloratum, denticulis 5, minimis, apice subtruncato impositis. Cor. o. Stam. Fil. 5, subulata brevissima calycis margini insistentia; Anth. subrotundae 2lobae. Pist. Germen orbiculatum; Styl. o. Stigm. 2, oblonga reflexa. Peric. calycinum lenticulare truncatum, factum ex ipso calyce denticulis decidentibus, 2lobum 1spermum 2sulcum 2partibile. Sem. reniformia. *T. cochinchinensis*, caule repente, foliis subrotundis semipartitis, floribus congestis; Pes equinus RUMPH. amb. l. 9. c. 69. t. 169. f. 1. *Hydrocotyle asiatica* LINN. frequens ad sepes in Cochinch. non cultus quamvis esculentus; vis vulneraria, mundificans, diuretica, nephritica; vulnus post penitus abscissa gentiana herbae huius cum pauca calce contusae applicatione facile sanatum.

Bosca cannabina, arborea, foliis lanceolatis ser- p. 220.
 ratis glabris, racemis binatis; in sylvis Cochinch. ex
 cortice fila tenacia ad stercas texendas extrahuntur.
Athamanta chinensis in Cochinch. et China culta et p. 222.
 spontanea: seminum vis resolvens, diuretica, emme-
 nagoga, deobstruens, valde proficua in morbis ute-
 ri; externe valet contra cutis pruritum et pustulas,
 maxime si adiungatur *Curcumae*. *Sium graecum* (for- p. 223.
 san *S. repens*, w.), forsan idem cum *S. decumbente*,
 ubique incultum in hortis Cochinch. forte etiam in
 China: virtus praecipue seminum diuretica, carmi-
 nativa; folia edulia. *Bubon macedonicum* cultum in p. 224.
 hortis metropolis Cochinch. usus ad imbuendas odo-
 re vestes; totius plantae, praecipue seminum odora-
 tissimorum, vis diuretica, emmenagoga, carminati-
 va. *Coriandri sativi*, in China, rarius in Cochinch. p. 225.
 herbae usus culinaris frequens, uti etiam *C. testiculati*
 per totam Cochinch. habitantis et abundanter culti,
 fructu odoris et saporis praestantioris. *Sambucus ni-* p. 227.
gra (foliis 2jugis integerrimis ad apicem rubescenti-
 bus, bacca rubrofusca; an *S. racemosa*, vel nova spe-
 cies? w.): medici europaei baccas refrigerantes, chi-
 nenses contra valde calefacientes censent, iis praeci-
 pue in frigiditate extremorum et doloribus aut de-
 bilitate inde ortis utentes. *Sarothra gentianoides*
 (stylis 3, corollae aequalibus profunde 3fidis, stigma-
 tibus simplicibus, caps. 2loc. differt; forma stigma-
 tum *Turnerae* proxima, w.). *Tamarix chinensis*, fo- p. 228.
 liolis alternis, spicis terminalibus, petalis erectis; in
 provincia Cantonensi, magis similis *T. orientali* (a
 qua diversissima, w.) quam *gallicae*. Ex *Rhois iava-* p. 229.
nici baccis confusis et aqua coctis Chineses oleum
 extrahunt pro vernice pulchra, sed nitoris minus con-
 stantis. *Basella nigra*, foliis rotundoovatis, spicis la-
 teralibus (*B. rubra*, w.); in Cochinch. et China agre-
 stis.

stis cultaque: foliorum vis lubricans eccoprobia-
usus esculentus.

p. 230. * *Triceros* (a bacca apice tricorni), 3gyn. Char.
gen. Cal. 5phyllus; Cor. pet. 5, oblonga; Bacca su-
pera 3loc. 2sperma. *Tr. cochinchinensis*, foliis ovatis
quinatis, racemis terminalibus; arbor inculta in mon-
tibus Cochinchinae.

p. 231. *Pharnacei molluginis* totius herbae vis refrige-
rans, abstergens. *Craffulae pinnatae* radix aperiens,
attenuans, deobstruens, emmenagoga; foliorum de-
coctum scabiem abstergit, telas colore nigro tingit:
planta tota amarissima. *Drosera umbellata* (ex habi-
tu tantum, flore recenti et pericarpio non visis), sco-
pis radicatis, foliis ovatis, floribus umbellatis; in

p. 233. China. *Aralia octophylla*, caule arboreo inermi, fo-
liis digitatis octonis, panícula umbellata (*A. palmata*
LAMARK.? w.); in Cochinchina culta et spontanea:
cortice et foliis aperiens, diuretica, diaphoretica, sa-
le fixo vel cinere efficaci contra hydropem; varietas
vel species diversa prope Cantonem stat. 10, stig-
mate 1ofido. *A. palmata*, caule scandente aculeato,
foliis globatis, umbellis simplicibus lateralibus; agre-
stis in China: cortex resolvens, mundificans, in sca-
bie et hydropse. *A. chinensis* per sepes scandens in
p. 234. Cochinch. aculeis valde infesta viatoribus.

(Continuatio sequitur.)

III.

Ernesti Platneri quaestionum physiologicarum
libri duo, quorum altero generalis, altero
particularis physiologiae potiora capita illustran-
tur. Praecedit prooemium tripartitum de
constituenda physiologiae disciplina. Cum
Sexti Empirici imagine. Lipsiae 1794. 8. pagg.
Quae

Quae a nonnullis abhinc annis subinde, datis occasionibus, evulgavit programmata ingeniosissimus PLATNERUS noster, ea hoc libello illustrandae physiologiae causa in unum volumen congeffit, emendavit, miscuit et auxit.

Norunt scilicet, qui rei physiologicae statum hodiernum cognitum habent, in eo maxime hucusque defudasse PLATNERUM, ut everfis HALLERI fere cunctis dogmatibus, STAHLIO principatum in physiologia vindicaret, cuius doctrinae, mutuatis ex philosophia noviter ab ipso condita ornamentis, novam venustatem conciliare annisus est: ut ita physiologiam in totum reformasse videri posset PLATNERUS. Quo iure? ipse viderit. Quo eventu? dies docebit.

Prooemii tripartiti prima pars Cl. Kappio inscripta est dicitque *de neglectu physiologiae subtilioris*. Improbat auctor sententiam eorum physiologorum, p. 4. qui ultra ingenii humani vires contendere posse negant, eosque ignaviae potius, quam prudentiae indulgere asserit. Scilicet dogmaticos carpit, qui ab hypothesibus abhorrentes, ipsi tamen hypothesibus indulgent. Ordinis scilicet atque perspicuitatis nimium p. 6. sunt studiosi. Cum e contrario subtilior de physiologia differendi ratio eam insignem utilitatem habeat, quod per eam discendi studia commoveantur et inflammantur; ut ita vix audiendi sint, qui, iuvenilia ingenia subtilioribus physiologiae quaestionibus conturbari, clarissimisque sic rebus obscuritatem asserri contendunt (De quibus si nostram quaeris sententiam, B. L. ultro fatemur, nos in eorum numero esse, qui ultra ingenii humani limites physiologo non transeundum, contendant. Ultra enim istos limites habitant fallaciae, mendacia, phantasiae lusus aliaeque id genus, nullius physiologo frugis futura). Altera prooemii pars, *de physiologiae definitione*, praemissa, quam Auctor solam admittit, physiologiae definitione, p. 14.

- finitione, quod scilicet sit nihil aliud, quam *probabilis*
quaedam de natura hominis disputatio, unius medicinae
praeceptis et usibus accommodata, perstringit omnes
 aliorum auctorum definitiones, praecipue *Boerhaavi*
vii et Halleri, scientiae denominationem physiologiae
 competere negat, omnemque physiologiam probabili-
 tate quadam absolvi, docet. Denique non nisi me-
 dicis utilem physiologiam contendit. Tertia tandem
 pars *de physiologiae partitione*, vituperia iterum con-
 cit in methodum, qua *Hallerus* physiologiam pertra-
 ctavit, novamque proponit, quae praeter prolego-
 mena physiologiam distribuit in *generalem et particu-*
larem cum appendice. — Nos quidem superole-
 mus iis, quae in utramque hanc prooemii partem
 dicenda essent; idque ob dicendorum potius copiam,
 quam penuriam. Vetant enim arcti fasciculorum
 nostrorum limites, quin in severius horum omnium
 examen excurramus. Transibimus potius ad ipsarum
 quaestionum
- P. 45. *Librum I; cuius prima sectio de natura animi*
dicat, quantum ad physiologiam. Pro more suo Au-
 ctor iterum invehitur in *Boerhaavium* et *Hallerum*,
 qui male hanc physiologiae partem pertractaverunt.
 Praemittit igitur Auctor suam de animo doctrinam
 (an *probabilem*? vix crediderim), in qua omnis fere
 physiologiae Platnerianae cardo versatur his verbis.
- P. 47. „Igitur tres omnino animi facultates sunt: ratio, cu-
 „ius est cogitare et iudicare; deinde sensus, per quem
 „voluptate ac dolore afficimur; denique cum illo
 „coniunctissima vis appetendi et averfandi. Sed ha-
 „rum facultatum quasi materia suppeditatur a per-
 „ceptionibus, sive per res externas, sive per phantas-
 „iam oblati, quibus, si careremus, omni et actione
 „et perpeffione vacaremus. Qua de re illis tribus
 „adiuncta est percipiendi facultas, tanquam caetero-
 „rum ministra quaedam. Nunc perceptionis hic mo-
 „dus

us est, ut illarum trium facultatum una semper excitetur, quotiescunque idea aliqua nobis obversetur. Quo circa omnes mutationes, quotquot in animo eveniant, ad duo genera possunt referri: perceptiones et oriunda hinc effecta. Horum autem triplex genus esse e. superioribus patet. Nam ex perceptione aut cogitationes et iudicia existunt, aut sensus iucundi et iniucundi, aut appetendi et averfandi conatus. Sed operae pretium est, disquirere causam, quae efficiat, ut perceptio aliqua, illarum trium facultatum nunc hanc potius, quam aliam, sollicitet. Igitur ideae, quae maxime perspicuae ac distinctae sunt, nec quicquam animo nostro denunciant de statu suo et conditione, id est, nec voluptatis aut doloris, nec spei aut metus materiam ullam habeat: eae ad cogitandum et iudicandum nos invitant. Si autem eiusmodi perceptio oritur, quae vel praesentem vel futuram status nostri mutationem significat: tum, ubi praesens iam bonum vel malum est, sensu afficimur: sin futurum, ad appetendum vel averfandum invitamur. Postremo, quoad facultatem percipiendi etiam hoc oportet considerare, quamlibet rem ab animo percipi necessario oportere, cuius per idonea instrumenta ideam aliquam accipere possit. — Hanc deinde psychologiam noviter excogitatam, Auctor ita ad physiologiam accommodare annititur, ut evidens sit animum functionibus omnibus praeesse, sive voluntariis sive spontaneis. Recte omnino; si concepitur, eam veram esse physiologiae *probabilis* condensatione rationem, ut praemittatur doctrina quaedam de ideis, quae maxime nobis placeat, haud quidem ex phaenomenis, sed ex phantasia nostra desumpta — ut pergendum ad

Sect. II; quae corporis humani descriptionem generat. p. 55.

idem exhibet. Ex secundo ingenio suo duplicem

Vol. XXXVII. Pars II.

Q

de-

depromit Auctor divisionem capitis huius. Prior distinguit partem *propriam* ab *adventitia*. Illa habet instrumentum animi proprium, eiusque adminicula externa; haec iterum abit in apparatus ad nutritionem atque instrumentum animi secundarium, per quod animus apparatus illum regit, qui ad motus non voluntarios pertinet. Altera divisio corpus distinguit in *aethereum* (?) et *carnosum*, quod iterum dispeditur in solida et fluida. — Qui talibus delectantur legant ipsam Auctoris ulteriorem harum divisionum expositionem.

- P. 76. Sectio III. *Genera vasorum atque instrumentorum discernendi* in novum ab Auctore ordinem redacta exhibet. Vasorum duo genera sunt, arteriae, quae adducunt, venae, quae revehunt; utrumque genus cum corde connexum. Vasa portae igitur ad venas male referuntur (Mera tamen haec logomachia est). Sub venarum nomine intelligunt fere physiologi venarum revehentia, cumque portarum vasa ad hepar usque revehant, omnino haecenus ad venas pertinent.
- P. 83. Sequuntur instrumenta discernendi, quae sunt *brevia cava*; quo pertinent ventriculus et intestina; *glandulosa*; huc referuntur praeter glandulas ipsas viscera glandulosa. — Quae novae divisiones, si placeant, per nos quidem iis uti licebit. Transeundum nunc autem ad

- P. 103. Sect. IV. *De vi vitali*. Haec tota sectio contra *Hallerum* scripta est, in eo occupatum, ut contra *Stahlium* comprobaret, vim vitalem sive, si melius, irritabilitatem extra animi imperium esse. Afferuntur nunc potiora ex *Hallero* loca ad litem illam facientia, cum Auctoris refutationibus, quarum maxima vis repetitur ex doctrina de animo supra allata. Animi vis ubique adstruitur, cum omne nervorum systema animo subiectum sit, nervorumque omnia sint plena, licet in nonnullis partibus, e. g. in corde

neget anatome recentior. — Vetant hic iterum (quod dolemus) circumscripti fasciculorum nostrorum limites, quin uberius argumentorum Auctoris tamen instituamus, cum ad praecipua physiologiae capita haec materia pertineat. Eo magis autem speramus, inter cordatiores viros unum saltem fore, qui solidioris doctrinae ultor existat. Quare ab hoc opere hic abstinemus, transibimusque ad

Libri II. Sect. I. *de imperio cordis in venas.* Un. p. 153.

Inque hic Auctor argumenta corradit, ut contra Hallerum omne cordis in venas, inque reditum sanguinis per eas, imperium deneget, illudque animo iterum adstruat — Adaequate quidem ad hypothesin suam; at nos quidem ultro fatemur, animum nostrum ab isto negotio alienissimum esse.

Sectio II. *de secretione humorum.* Absurdam p. 177.
180.

Docet Auctor, sententiam eorum, qui secernendorum aliquam transformationem in visceribus et glandulis statuunt. In sero fontem esse et communem secretionis materiam. Quin imo in hoc fonte saturatos iam existere humores in quovis organo feruendos. Quod si quaeras de ratione, qua utitur natura in segregandis materiis cuiusvis organo propriis, promptu habet auctor animum, qui ex fonte ipsi fonte hauriat, quae nunc idonea sunt, cuiusvis organo apta — Bene iterum ad Auctoris hypothesin liceat tamen ex eo quaerere, an eadem animo bovis, equino, suillo etc. solertia sit in secernendis humoribus, ac animo humano? *Hellmontium* denique illustrat Auctor, quem fermentis in secretionum ratione multum tribuisse, notum est.

Sect. III. *de nutritione.* Eam a *Boerhaavio* et p. 200.

Halleri male explicatam fuisse, facile dabunt physiologi omnes. Auctoris sententia ad maximam naturae simplicitatem composita est; totum enim negotium nutritionis secundum Nostrum in imbibendis

telaе cellulosaе humoribus continetur. — Quam
propius forte Auctoꝝ ad veritatem accessit, quā
in reliquis huius operis diatribis.

p. 215. Sectio IV. de fontibus spiritus vitalis tota qua-
ta confutandis *Boerhaavii* erroribus de fluido nervo
eiusque fontibus dicata est — quam nos etiam
benter Auctoꝝ vituperiis obnoxiam relinquimus.
Quae ceterum ex eruditionis suae litterariae thesauro
de veterum circa hanc rem placidis deque calida
innato disputat, inter utilissimas libelli, quod cen-
mus, paginas pertinent. Eadem fere dicta sunt.

Sect. V. qua *fames antiquae physiologiae* appropi-
illustratur — Tandem absolvitur opus.

Sectione VI. qua *super vulgari doctrina de f-*
ctione hepatis dubitationes quaedam proponuntur. Re-
coquitur hic veterum de hepate sententia, ad quam
sanguini purgando ac depurando destinatum hoc
scus creditum est. Bilis ad excrementa refertur —
quae quidem hypothesis ab auctore alibi iam propo-
est — Facile praevidemus, *Platnerum*, eiusque
rum hic exposita dogmata, placitura iis, qui luben-
ter ultra humani ingenii, ultra casti ratiocinii, ultra
phaenomenorum naturalium et observationum limi-
tes divagantur. Ignoscant autem iis, qui naturam
ipsam sectantur, neque ab ea facile divelli se patiun-
tur, ut ingenio suo indulgentes evidentiam primam
ubi vero haec non datur, tunc demum maximam pro-
babilitatem quaerant.

IV.

Zoologia adriatica, ossia catalogo ragionato de-
gli animali del golfo, e delle lagune di Venezia;
preceduto da una dissertazione sulla storia
fisica e naturale del golfo; e accompagnato
da memorie, ed osservazioni di fisica, storia
naturale

naturale ed economia dell' Abate GIUSEPPE OLIVI della R. Accademia di Scienze Lettere ed Arti di Padova, della Pub. Società di Medicina di Venezia, ec. Bassano, MDCCXCII. 4. mai. pagg. 334. sine dedicatione et contentorum tabula. Append. pagg. XXXII. Tabb. aeri incis. IX.

i. e.

zoologia adriatica, sive catalogus ratiocinans animalium sinus Veneti eiusque lacunarum, praemissa differtatione super historia physica et naturali sinus huius, et adiunctis commentariis observationibusque physicam, historiam naturalem et oeconomiam spectantibus, Auctore Abbate IOSEPHO OLIVI.

Discursus praeliminaris ad Cl. FORTIS directus p. I.
 primo de praestantia geographiae zoologicae
 ponit, eamque ratione animalium marinarum fere
 incunabulis adhuc versari; impossibile omnino es-
 se ut in mari magno hoc studium ad omnes anima-
 rum classes extendi queat, quod MARSILIUS exem-
 plo suo docuit, ad sola zoophyta se restringens;
 mare adriaticum autem utpote mediae magnitudinis,
 prope nautis piscatoribusque cognito, motu recipro-
 co profunditate, fundi varietatibus earumque incolis
 homini patentibus, omnino his disquisitionibus ido-
 neum esse. Quid alii iam eruditi praestiterint, et
 quid sibi Cl. Auctor finem praefixerit: nimirum con-
 siderationem systematicam corporum in hoc mari ob-
 servatorum, productionumque eorum relationem ad fun-
 dum, quem inhabitant, et ad alias circumstantias loca-
 rum; haec autem corpora dispescens in ea, quae per
 conservari possint et nequeant, seu in solida et
 fugativa.

fugacia, de prioribus in prima hac libri sui parte ponit, servata methodo LINNAEI secundum f. n. et XII. Gmeliniana tunc nondum absoluta, licet relictioribus eiusdem passim adstipuletur, ipseque *Acyonium bursam* ex regno animali eximat, et *Vorticellam*, *Hydrum* et *Volvocem* ad infusoria referat. Specierum Linnaeanarum itaque et aliarum in S. N. XII. nondum receptarum nomina trivialia definitasque exhibet, eas, quae sibi novae viderentur, eodem modo determinavit, nominibus vernaculis ubicumque ea expiscari poterat, adiectis. Topographia fundorum sinus adriatici, tamquam prodromus historiae physicae huius maris olim proditurae, limitibus eius ad Anconam et Zaram usque extensis: fundis arenosis, arenosoargillaceis, argillaceolimosis, careis, hisque cum sabulo et argilla mixtis; quorum tamen ulteriorem expositionem hic prosequi non possumus. Lectus maris calcareus videtur, sabulosus potissimum per Athesin, argilla potissimum per Padum, limo per alios fluvios et per aestum maris littore dalmatico advectis, cui etiam illius copia in medio mari ad distantiam insignem, quae *Possa* dicitur, adscribenda. Hoc autem mare in summa inter Zaram et Anconam profunditate vix 300 pedes superat, ideoque productiones tranquillae solitudinis absque foris vel prorsus nullas vel paucissimas, interim tamen non paucas sub aliis hucusque plagis invenit, offert aliis pro varia fundi conditione et profunditate copiosissimis, ita quidem, ut exercitatus ex simplici inspectione iudicare possit, quemnam fundum habet vel illud corpus incolat; ad quod evincendum rari exemplis probatur, non tantum diversas species animalium fundi, quem inhabitant, naturam assumunt sed etiam easdem in diverso fundo mutari ratione substantiae, habitus externi, magnitudinis ipsiusque saporis. Qua de causa Cl. Auctor speciebus, quarum

enumeratio nunc sequitur, semper locum natalem cum relatione ad fundum, situm aliasque circumstantias locales sollicite apposuit.

Huic autem ipsi enumerationi praemisit adhuc p. 31.

tentamen de proportionem in incremento cancerorum, conchyliorum et piscium inventa, quod argumentum instituendis pluribus observationibus ulterius se persequuntur spondet. Crusta cancri neque evolutione interna, neque appositione externa augetur, sed succedens exuviis depositis membrana mollis sub iisdem dimensionibus protinus post indurationem maior deprehenditur priore; hinc semper longitudo thoracis ad latitudinem in eadem proportionem; pedum manuumque proportio minus constans ob frequentem eorum iacturam. In conchis regularibus non sinuosis, nisi violentia externa aut incrementum earum impediverit aut eas detriverit, itidem proportio aequalis inter longitudinem et latitudinem; ita etiam in auriculis, v. c. *Ostreae iacobaeae*. In piscibus (*Pleuronecte*) eadem constantia inter longitudinem et latitudinem, nisi graviditas eam mutet. Tertia autem dimensio, crassitiei nempe sive profunditatis, in conchis hanc proportionem non servat, sed in maioribus maior apparet quam in minoribus. Usus huius disquisitionis in determinandis speciebus: sic *Arcam glycymerim* et *A. pilosam* unam eandemque, *Mytilum anatinum* e contrario et *M. cygneum* vere diversas esse.

Ex insectis apteris solum (?) genus *Cancris* huc p. 44:

pertinet. Rubedinem, quam crustae eius a calore contrahunt, accedenti oxygenio tribuendam esse, variis experimentis evincitur: acidum acetosum colorem citius vividoremque producit, quam aqua servida; acidum sulphuricum solum sine calorico; acidum nitrosum dilutum ad gradum caloris necessarii, circa 20. qui in aqua 60. requiritur; atqui bina haec

acida solo oxygenio inter se conveniunt. Accessum oxygenii ulterius probat acidum nitricum dilutum crustis in retorta superfusum; paullo ante colorationem in vas recipiens transibant bullulae nonnullae, sub coloratione crebriores, verum gas nitrosum sistentes, testimonio, acidum nitricum decomponi, oxygenio cum crustis se iungente et basi acidificabili in oxidum vel gas nitrosum transeunte; liquor in retorta residuus cum potassa praecipitatus crystallos nitrati potassae exhibebat. Aqua pari modo adhibita, aliud gas copiosissime obtinebatur, aciditatis nullum praebens vestigium, sed eo ipso monstrans, coloris originem non proficisci a separatione carbonici a crustis; gas hoc flammam non exstinguebat, et aliquod indicium inflammabilitatis exhibere videbatur: haec tamen observationem imperfectam ideo Cl. Auctor ipse pronunciat, quod crustae non satis a materiis animalibus depuratae fuerint. Tentandum etiam adhuc, num eadem coloris mutatio per speculum ustorium in spatio vacuo, item a speciebus *ro* gas oxygenio privatis, v. c. hydrogenio, contingat; tandem utrum quantitas *ro* gas imminuatur, pondere crustarum aucto.

- P. 44. *C. pisi* varietas quadruplo maior, forma et habitaculo *C. pinnotherae* similis. *C. dromia* in diversis fundis calcareis copiosus, edulis, ut plures aliae species, macrourae omnes. Novae species brachyurae.
- P. 60. *C. orbicularis*, Cancer araneus IONST. *exsangu.* t. 6.
- P. 47. f. 10. 11. *C. marmoratus* (diversus a Fabriciano), thorace compresso quadrato, fronte marginata retusa acuta, rugis flexuosis, Tab. II. Fig. 1. depictus, aliquantum *C. muto* aut *C. graspo* similis, forsan varietas *C. tenuicrustati* HERBST. quem inspicere Cl. Auctor non potuit. *C. fimbriatus*, thorace laevi punctato, punctis inaequalibus, dentibus utrinque 10 indivisis retusis, pedibus irregulariter subprimatis.

cis, Tab. I. unica vice in littore veneto inventus, ex maximis huius regionis. *C. rotundatus*, ad angulos villosus, thorace rotundato cordato, manibus compressis externe 5-lineatis ex punctorum seriebus, Tab. II. f. 2. *C. porressa*, thorace ovali utrinque, quadrup. p. 48. plicato, manibus in apice atris. Ex macrouris. *C. tri-* p. 49. *gosi* varietas quadruplo maior, loco rostri 7-dentati aculeis 5 separatis, manibus longioribus et acutioribus. Novi: *C. cataphractus*, thorace 7-carinato carinis antrorsum spinosis, cauda loricata, manibus adactylis, Tab. III. f. 1. *C. carinatus* (itidem a Fabriciano diversus), corpore supra longitudinaliter carinato, rostrato, carina caudali replicata, cauda ambulacris rugosa, Tab. III. f. 2. *C. candidus*, laevis, manibus linearibus, articulis binis superioribus quadratis, infimo angustato appendiculato, Tab. III. f. 3. *C. glaber*, rostro aculeari, chela sinistra maiore compressa, cauda pellucida glabra, Tab. III. f. 4. et varietas chela altera inflata, apice attenuata, fig. 5. Super generatione, transmutatione et reproductione cancrorum plurimas observationes instituit Cl. Auctor, exp. 53. quibus eas, in quibus a Cl. CAVOLINIO discedit, peculiari commentario publicaturum pollicetur. Insigne emolumentum accolis ex *C. maena* enatum, qui vel sub incremento perfecto vel deiecta crusta veteri comeditur, vel ob ova capitur, vel minutim discissus ad *Clupeam encrasicolum* alliciendam adhibetur. In *C. depuratore* femina Cl. ARMANO semper frontem p. 55. dilatam prominulam sine dentibus vidit; praeterea in toto genere, licet variis in diversis speciebus modificationibus, maribus cauda brevior, feminis maior, latior, magis cirrhis vel bracteis instructa. Substantia suberosa dorso quorundam cancrorum insidens, *Alcyonio* similis, aequae ac ea, quae cochleas, *C. ere-* p. 56. *mitae* habitaculum, investit (*A. domuncula* Auctoris nostri, de quo inferius). *C. dromiam* veneno carere,

- piscatores docent, eo super prunis tosto vescentes, in genere multa animalia marina innocua pro venenatis habita esse, et Cl. RENIER iam in eo laborare, ut *Aplysiam depilantem* ab hoc opprobrio vindicet.
- P. 57. Feminae *C. maiæ* in littore Istriae in profunditate fundi calcarei 80 — 100 pedum certo anni tempore in adeo ingentes catervas se congregant, ut collis ad instar superficiem aquae superent, qua ratione copiosissime capiuntur. Cancri parasitici cochlea qualicumque oblata pro habitaculo utuntur; singulari etiam iis sacculus ad latus caudae, in quo ova servant, cuius descriptio commentario de generatione
- P. 60. cancrorum reservatur. *C. scyllarus*, copiosissimus in lacunis maris adriatici, non $\frac{1}{2}$ magnitudinis *C. munda* attingit.
- p. 66. Inter *Asterias nova palmipes* (stella palmipes)
- P. 67. LINK. *stell. gen.* 4. p. 29. t. I. f. 2.). Reproductio radiorum perditorum in *A.* ideo facillima, quia unaquaeque ipsarum pars organis propriis ad continuandam vitam gaudet. Maxima in mari adriatico *A. aranciata*, concretionibus calcareis, madreporis, milleporis celleporisque inhaerens, ore supero, ut hamo prehenso adhaerens extrahatur; unde forte concludi posset, hunc situm inprimis in fundo maris naturalem esse. *A. pectinata* duplici radiorum ordine et eorum flexilitate ad *Medusas* et *Actinias* accedit, uti universim genus hoc nexum quasi inter mollusca, lithophyta et zoophyta constituit. Neque tegmina calcarea sola sufficere ad characterem genericum determinandum.
- P. 70. *Echinus melo* (Echinometra spinis denudata GUALT. *test. tab.* 107. f. E. GINANNI *adr.* 2. t. 28. f. 173.) pro distincta ab *E. esculento* specie assumitur.
- P. 72. Coniectura de incremento testae *Echinorum*: aut separatione assularum a se invicem, prout animal magis increfcit, eodem modo quo crusta cancrorum ver-

riis partibus discedit, succedente nova priorem magnitudine superante; aut incremento partium mollium, inprimis tentaculorum per poros ambulacrorum transeuntium, substantiam calcaream in ipsos horum margines deponentium; ultimus modus Cl. Auctori probabilior videtur, quum numquam echinus crusta molli captus fuerit.

Considerationi testaceorum praemittitur primo p. 77.

loco examen existentiae systematis nervosi in eorum animalibus et zoophytis. Fibrae animalis attributa, irritabilitas, sensilitas et contractilitas, non sunt nisi modificationes solius eius mobilitatis, omnibus eius moleculis in contactum mutuum nitentibus, sed resistente impedimento quodam, forsan electrico fluido vel calorico, quo demum a stimulo externo superato, nifus iste liberatur et hac vel illa modificatione se manifestat. Nervi nonnisi tamquam conductores impressionum modificationumque singularium partium ad cerebrum, centrum sensationum, considerandi; fabrica igitur mere musculosa hoc centro non indiget, sed idem aut in eo puncto esse potest, quo fibrae musculares colliguntur, aut omnia puncta animalis uno eodemque modo sentiunt et agunt. Haec ad animalia testacea applicari se patiuntur, quorum multa ex uno veluti musculo constant, plura membrana musculari quasi includuntur, omnes partes arctissime inter senectere visa. Sensus etiam a sola communicatione partium inter se pendet. Haec omnia facilius adhuc de zoophytis assumi possunt, fabrica adhuc simpliciore ex materia gelatinosa gaudentibus.

De mechanismo formationis et incrementi crustarum testacearum. Primam generationem organicam esse, non modo crystallisationis fieri, iam plane evidum: sed alia restat quaestio, utrum incrementum ulterius fiat per appositionem substantiae exterioriorem,

riorem, an per dilatationem ab interioribus; priorem solummodo locum habere monstrant durities et compactio testae, cohaesio eius cum animali per solos tendines sine vasis, manifesta indicia appositionis in multis: in *Artis* materia primo animalis, dein terrea reddita, ab animali sub incremento excernitur et extus circulari modo apponitur. In *Lepadæ testudinaria* valvulae vere non connectuntur, et eodem modo augeri videntur, qui supra in *Echinis* demonstratus est. *Cyprææ* veterem testam deponunt et ut cancri novam formant.

- p. 86. De conditione terrae calcareae conchyliorum quaestiones nonnullae, quarum dilucidationem historiae physicae maris adriatici reservat Cl. Auctor.
- p. 88. Commendatio usus vermium testaceorum copiosioris pro cibo (licet inferius ea iure difficilioris digestionis pronuncientur), quum hodie piscatores multo pluribus speciebus eorum, uti aliorum animalium marinorum, vescantur, quam urbium incolae; Tergesti tamen eorum usum magis increbescere.
- p. 89. *Chitonis* animalia, muscoli in plures fasciculos fibrarum ceu totidem musculos separatos divisi, ut valvulae uniri et in motum duci queant; maxima etiam eorum irritabilitas, unde aliis corporibus tenacissime adhaerent, avulsi se contorquent et mortui adeo formam annularem servant.
- p. 90. *Lepas-balanus* aequae ac *L. balanoides* fluxu maris dehiscit refluxuque clauditur. *L. scalpellum* rara in fundis calcareis exclusive fere ramos *Sertulariae myriophylli* diligit. *L. anserifera* intestino cartilagineo s. pedunculo caret, sola basi valvularum sessilis. *Tritonis*, lepadum incolae, motus in iis, quae pedunculo insident, vividior et constantior reliquis; in *L. anatifera* vividissimus. *Balanus minor* a GANNIO op. post. T. II. p. 42. t. 30. n. 179. descriptus nihil est nisi testa quaedam ovis plena.

Species Pholadis rara in foveolis concretionum p. 93.
calcarearum a se ipsa excavatis, speciatim in fundis
primis duris littori parallelis, similis *Ph. pusillae*, sed
absque valvulis accessoriis. *Pholades* non chemicis,
sed mere mechanicis auxiliis lapides et ligna per-
forare.

Mya pictorum, Mytilus anatinus et Ostrea edu p. 96.
lis margaritas gerunt. Harum generationem secun-
dum Cl. CHEMNIETZ *) assumtam in appendice adver-
sus Cl. BONVICINIUM **), defendit huiusque opinio p. 300.
nem, margaritas oriri a vitio humorum in testa cir-
culantium, ruptis vasis minimis extra circulationem
missorum ideoque tumorem morbosum formantium,
refellit. Perforationem autem testae a causa externa p. 301.
tantum pro causa occasionali assumit; immediatam
ponit in stimulo per aquam intrantem animali appli-
cato idque ad spasmos longiusque secernendam ma-
teriam terream incitante.

Solenis frigidati varietas praeter epidermidem p. 97.
tenuem fuscā saepe margines cingentem prorsus
alba, striis obliquis roseis privata, communi fere di-
midio minor. Nova species est *S. callosus*, testa ova p. 98.
ta compressa tenuissima pellucida, cardine calloso,
copiose in fundis profundis lacunarum, ubi strato ar-
gillaceo limosum mollius ab aquarum fluxu superim-
positum est, cuniculos tortuosos perpendiculares et
horizontales dimidiam spithamam amplos inhabitans,
non totum corpus elevans ad cibum capiendum, sed
tantum tubos seu siphones ad dimidium pedem ex-
tendens, edulis; primum *Myam arenariam*, deinde
Solenem anatinum putabat Cl. Auctor, donec ex RUM-
PHII icone differentias cognosceret. Depictus T. IV.
f. 1. sistitur. *Solenes* quum profundius penetrant,
prae-

*) Vid. Comment. nostr. Vol. XXI. p. 695.

**) Opuscoli scelti, Milano 1792. p. 200.

praecipue *S. vagina* limum et *S. filiqua* arenam, in superficie foramen relinquentes, capi solent virgula ferrea in cuspidem conicum marginatum desinente, quo animal transfigitur et una cum testa extrahitur.

p. 101. *Tellinae lacteae* varietas $\frac{1}{2}$ magna, habitu magis globoso et inflato. Novae sunt: *T. gibba* (GINANN. *adr. T. II. t. 20. f. 143.*) *T. striatula*, testa oblongo-ovata crassiuscula fragili, valvulis antice hiantibus affertis longitudinaliter sulcatis, transversim strigilatis, Tab. IV. f. 2. rara in fundis limosoarenosis littori proximis. *T. cuspidata*, testa subcordatoglobosa, angulata rostro canaliculari, natibus antice inflexis, epidermide subrugosa, Tab. IV. f. 3. rarissima, probabi-

p. 102. liter in fundis duris maris habitans. *Tellinae Solembus* similes, quod aequae ac *S. callosus* nonnisi tentacula promant, aequae sapidae sint et valvas aequae semipellucidas gerant, ob habitationem in arena et limo paucam materiam calcaream continentes.

p. 104. *Cardium aculeatum* et *rusticum* aequae sapidae invenit Cl. Auctor ac *C. edule*; *echinatum* etiam pro cibo commendat.

p. 106. *Donax irus* cavitatibus spongiarum et concretionum calcarearum alcyoniis aliisque zoophytis tenacissime ope fimbriarum membranacearum inhaerens, adeo ut hae saepe sub avulsione lacerentur.

p. 108. *Venus*: (*citatum* ADANSONII ad *V. dealbatam* in S. N. ed. GMEL. *V. gallinae* dubie apponitur) *V. decussata* intra fissuras saxorum alveorum canalium et prope ripas lacunarum latitat, duobus tentaculis tubulosis ad dimidium circiter pedem emissis se prodens; edulis. *V. lithophaga*, a Cl. RETZIO fossilis tantum descripta *), frequens intra petras calcareas

p. 109. Istriae. Nova *V. Longone*, testa inaequilatera ovato-oblonga, margine medietate compressiusculo, stris longi-

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XXXIII. p. 252.

longitudinalibus confertissimis, Tab. IV. f. 4. in fundis limosoarenosis lacunarum ordinarie sub terra semisepulta, edulis.

Spondylus gaederopus rarus, praeruptis calcareis p. 112. profundioribus littoris orientalis valva inferiore solidissima et inaequali arctissime adhaerens, quae praerupta lente quidem, sed constanter, a spoliis calcareis formantur, ipsorumque testaceorum incrementum iuvant et ab iis destructis augentur, unde adeo frequens conchyliorum in montibus calcareis genesis. Inde superficiei amplae *Spondyli* variae conchyliorum, serpularum et lithophytorum species se infingunt, ipsum mox oppressurae, nisi magna vi valvam superiorem elevaret et agitatione aquae incrustationem calcaream retardaret; interdum tamen his corporibus obruitur et in calcem mutatur. Nonnumquam valva superior sola in littus reiicitur. Magnitudo dimidio minor quam in aliis maribus, uti generatim corpora in aquis minoris ambitus minora.

Chama cor, rara in medio quoque mari, *Cardio-* p. 114. *rum* ad instar in mediis arenis limique sedimentis sepulta videtur, byssi adhaesionem iuvantis vestigiis nunquam visis.

Arcae nuclei animal gluten ad tingendum adhibendum in valvis colligit. *A. Noae* animal frequenter adhaeret rupibus et inprimis earum cavis, item madreporis, mediante pedunculo $\frac{1}{2}$ poll. longo et ultra 3 lin. lato, figurae fere rhomboidalis, substantiae viridis homogeneae compactae et solidae. *A. glycymeris* nonnisi *A. pilosa* iunior. p. 116.

OSTREA varia iunior radiis destituitur; celerius p. 119. reliquis sese movet; olim copiosissima in fundo calcareo regionis cuiusdam habitabat, nunc piscatura nimia deleta. *O. pes lutrae* inter *Pectines* relata, rara in fundis arenosis laxis. *O. tuberculata* (GUALT. p. 120. test. t. 88. f. FF. quod citatum in S. N. *O. fasciatae* appo-

- appositum) forsan simplex varietas *O. limae*, animal egregie fimbriato, motu non ut reliqui *Pectines* laterali, sed verticali. *Pectines* uti signis caracteristicis, sic etiam motu ab *Ostreis* diversi: ad 100 et ultra pedes in superficiem aquae ascendunt, valvis subinde semiapertis aquam quassantes et hoc modo per directiones curvas sensim elati, ita ut longe a se
- p. 121. prima superficiem attingant. *O. edulis* aequae ac *Cardium edule* pro fundo, quem inhabitant, sapore et odore varia, ita ut mercatores e mari extractas per aliquod tempus in aqua lacunarum mergant. *Ostrea* loco non moveri, contra Cl. DICQUEMARE.
- p. 123. *Anomia ephippium Arcis* et frequentius *Pectinibus* increscens ab iis figuram, sinuositatem radiorum imo angulos auricularum assumit.
- p. 124. *Mytilus barbatus* saepe gregarius proprio bysso inter se connexus. *M. unguatus* in fundis nonnullis
- p. 126. pinguioribus sextuplo maior quam in petrosis. *M. edulis* veneni expers, etiam absque cepis additis, neque soli plebi expetitus. *M. cygneus* a *M. anatis* sola forsan aetate provectiore diversus (vid. supra).
- p. 128. *Pinna rudis* ob coniunctionem iuniorum cum parentibus ope filamentorum byssinorum in quibusdam locis copiosissima, ita ut hodiernum fundus quidam *il sito delle Palostreghe*, locus pinnarum, dicatur.
- p. 129. *Argonautae argo* testa rarissima in fundis calcaris profundioribus inter Pesarum et Zaram, et littoribus Africae huc delata dicta: dubia de animal eius, utrum vere eam extruxisse vel in ea tantum hospitari putandum sit.
- p. 132. Ex computo testaceorum fossilium in alpihus Italiae reperiundorum, quorum vix quinta pars in mari adriatico vivit, apparet, mare hoc aut numquam colliculos ad radices alpium, aut nonnisi ab alio iam mari inundatos, obtexisse, aut mare adriaticum tunc non

non in eo, quo nunc, statu ratione climatis et amplitudinis ideoque indolis productionum suarum fuisse.

Coni species unica eaque minus frequens, igno-^{p.} 133.
bilis (*Ammiralis anglicus*) cum multis varietatibus.
Encaustum *Conorum* similis forsan originis cum encausto *Cypraearum*, de quo mox pluribus.

Cypraea cinnamomea (GUALT. test. tab. 13. f. ^{p.} 134.
in S. N. C. *variolosa* var. γ .) rara in locis calcareis profundis. De *Cypraeis* observationes Cl. BRUGUIER^{*)}: testam non incrementum per appositionem, sed ab animali adultiore facto relinqui et novam formari, unde prodigiosa illarum quantitas, idque non huic generi soli proprium esse conicit Cl. Auctor: stratum encausticum exterius formari a membranis duabus musculosis alaeformibus ab animali extra testam emissis et supra hanc ita collocatis, ut in eius summitate se attingant, ex quibus materia exsudat totam superficiem encausti modo obducens, linea longitudinali ibi, ubi alae se contingunt, aut recta aut sinuosa pro diversitate extremitatis alarum, superficie item pro conditione alarum laevi, sulcata, striata, tuberculata vel punctata; similes alae incolae *Bullae*, semper extra testam locatae eamque in statu quietis claudentes, unde nova inter utrumque genus similitudo.

Bulla hydatis longitudine multo maiori, quam ^{p.} 137.
LYNNAEUS ei tribuit. *B. canaliculata* testa pellucida tenuissima pallida, habitat in fundis limosis nonnihil sabulo mixtis, littori arenoso intra portum Clodien-
sem (*Chioggia*) et ostia Padi paralleli, tantum interdiu ex aqua egrediens, augusto frequentior. De miran-^{p.} 138.
da parvitate testae ratione eius incolae; de huius facultate algis adhaerendi uti mollusca, cum quibus eam habitu externo convenit et utrorumque ordi-
num

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XXXV. p. 376.
Vol. XXXVII. Pars II. R

- num nexum efficit, et natandi, quod potissimum in *B. hydatide* observavit Cl. Auctor fieri ope alarum, pra descriptorum, animali probabiliter a stimulo lucis ad motum et praedam quarendam incitato, quod
- P. 140. maxime in *B. canaliculata* apparet. Alia analogia cum molluscis consistit in osse, quod iam PLANCUS in speciebus aliquot *Bullae*, BOHADSCHIVS *) in *Linnaea*, Auctor noster in *Doridis* quibusdam speciebus aliisque molluscis vidit, idem cum osse *Sepiae*.
- P. 141. *Voluta tornatilis* in fundis calcareoarenosis versus littus occidentale habitat; *Buccinum* littoris adriaticum minensis PLANC. huc referendum. *V. castrae* et interdum quoque *V. corniculatae*, utriusque rarioris, praestae inter scopulos littoris Istriae et Dalmatiae repertiundae magnitudinis variae, forsan a sexus diversitate, quam in *Buccinis* Cl. ADANSON evicit **), quam inter testas utriusque generis similitudo quaedam intercedat.
- P. 143. *Buccinum galea* omnium conchyliorum in mari adriatico maximum. *B. echinophorum* prunis impositum copiosum gluten purpurascens ad tingendum aptum largitur; huic similis varietas a GINANNIO T. V. f. 44. picta ab Ill. à BORN perperam ad *B. fuscum* relata. *B. pullus* in mari adriatico multo minus figura GUALTIERII. *B. neriteum* scopulis methodi artificialis. *B. tessulatum* (GUALT. test. t. 44. f. D. GIN. adr. t. 6. 49.) commune in primis fundis limosis, *B. reticulato* simile. *B. corniculum* (GUALT. test. t. 43. f. N. optima) a LINNAEO perperam sub
- P. 146. *Voluta cornicula* citatum. Laudes O. F. MÜLLER, genera Linnaeana *Buccinum*, *Strombium*, *Muricem* habita ratione incolarum in unicum *Tritonium* contin-

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XI. p. 505. sq.

**) Eorund. Vol. VII. p. 670.

gentis. Anatonen horum animalium peculiari commentario reservat Cl. Auctor, prius ea expectaturus, quae Cl. POLI super hoc argumento tradere constituerit.

Strombos aequae ac *Buccina* sexu variare, sed hoc p. 148. non ex lobis ad aperturas cognosci, qui a sola aetate pendent, primordiis eorum iam in iuventute praesentibus. *S. per pelecani*, fundos limosoarenosos p. 150. calcareis primis confines praediligens, copiosissime tempestate ingruente capitur; quatenam vero tunc causa eum ex sede sua depellat, num sublatum elebritatis aequilibrium, num modificationes aeris in aquis latentis, num harum ipsarum expansio a sublatio columnae atmosphaericae aequilibrio? plane ignotum.

Murex triqueter forsitan varietas *M. erinacei*, quae p. 152. cum plures secundum fundum petrosi seu mollem existunt. *M. reticularis* detritus spongiis involutus inventus, nodis in decussatione nullis. *M. alucoides* p. 153. (GUALT. test. tab. 56. f. L. GINANN. adr. T. 2. tab. 56. f. 56.) communis in lacunarum et portuum fundis praesertim limo et arena commixtis, edulis. *M. prostratus* (GINANN. adr. T. 2. tab. 7. f. 56.) eiusque varietas (ib. tab. 7. f. 57.) aliaque ventricosior cauda replicata brevi. *M. scaber* (GUALT. tab. 58. f. I. im-

perfecta). Novus *M. conulus*, testa turrata conica laevissima p. 154. in anfractibus subindivisis, apertura angulari, cauda truncata brevi, Tab. V. f. I. depictus, rarus in sedimento calcareo ad littus appulso. *M. brandaris* conicae spirae copiosissime adhaerens invenitur species *Alciniae*, fortassis ideo, quod in fundo limoso quod fulcrum invenire nequit. Occasione *M. truncatus* p. 156.

Cl. Auctor inserit commentarium de duobus testaceis purpuriferis et alga quadam tinctoria, cum quibusdam reflexionibus super purpura veterum eiusque restitutione nuper proposita. *M. brandaris* et p. 157.

- trunculus* nonnisi sub putredine aquam levius tingunt quod in multis aliis animalibus observatur, et foras solummodo ab *Actiniae* specie iis frequenter adhaerente pendet. Assertum PLANCI a LINNAEO assumptum, veteres ex *Turbine clathro* purpuram duxisse.
- p. 160. vix pro levi coniectura assumendum. Nova species *Ulvae*, *U. atropurpurea* ovatooblonga extensa membranacea tenuissima purpurea margine albo lacero, in commentario acad. scient. Paduanae 1791. oblata descripta a Cl. Auctore, copiosam vividissimamque
- p. 161. tincturam purpuream largiens. In *Arca nucleo* et *Buccino echinophoro*, uti iam dictum, eandem materiam tingentem, et copiosius quidem quam in reliquis iam cognitis, Idem invenit. Posterius virum prunis impositum colorem fuscum vel cinereum sensim in sanguineum cruori arteriarum similem mutat, et brevi post gluten supra descriptum exhalat; hanc coloris mutationem cum colore sanguinis in pulmonibus animalium maiorum acquisito comparat Cl. Auctor ex accessu totius gas oxygenii et iactura totius gas hydrogenii ob contactum aeris atmosphaerici et temperatura elevatiore. In effectus acidorum et al-
- p. 303. kalium in colores hos in posterum inquiret. In additamento subiungit, se in *B. echinophoro* sedem principii tingentis invenisse in muco, cuius quidem origo et indoles incognita est, quem vero eiusmodi animalia in statu ipsis non naturali versantia copiosius secretare constat. Substantia haec, prout gradus ignis augetur, qualitatem mucosam magis magisque amittit, et ex dilute roseo sensim in vivide purpureum
- p. 305. constantiorem colorem transit. Loci, quo animal vixit, diversitas uti omnino in nutritionem influere
- p. 306. sic etiam in muci quantitatem. Tandem varia experimenta in usum artis tinctoriae suscipienda proponuntur.

Trochus pharaonius rarissimus in fundis duris p. 164.
 nonnisi inter spongiarum, minor, decolor, tuberculis
 obsoletis, umbilico vix crenato. *T. varius* commu-
 nis, edulis, vilis, constanter refugium *Cancris Dioge-*
nis. *T. cinerarius* pro varietate praecedentis a varie-
 tate fundi haberi posset. *T. zizyphini* varietas glabra p. 165.
 tenuior, anfractibus distantibus, coloratior, exacte
 cum GUALT. tab. 61. f. 13. conveniens. Splendor p. 166.
 internus variarum *Trochi* specierum etiam externae
 superficiei conciliatur, si crusta exterior acido con-
 sumitur, quod laminas splendentes minus aggredi-
 tur. Testacea omnia tali splendore praedita ex lami-
 nis aut stratis distinctis sibi impositis constant, quum
 opaca nonnisi ex materia indistinctim aggregata for-
 mantur; inde coniici potest, splendorem nonnisi a
 luce diversimode reflexa vel refracta proficisci, lami-
 nasque istas a maiore quantitate materiae parenchy-
 maticae prae terrea oriri. Forfan etiam, in quibus p. 167.
 dum saltem conchyliis, non sola terra calcarea secun-
 dum CL. HERISSANT, sed alia etiam adest, quum in
Sabellae quadam specie CL. Auctor multum terrae ar-
 gillaceae, et in *Corollina officinali* CL. BOUVIER *)
 magnesiā invenerit; an structura lamellosa et splen-
 dens ab iisdem causis, a quibus in micis, schistis et
 schoerlis? an inde resistentia maior adversus acida?
 huc ipse CL. Auctor ulterius examinaturus aliis aequè
 inquirenda proponit. Operculorum in *T. vario* aliis p. 168.
 quae eius speciebus conditio crescendique ratio ea-
 dem quae reliquarum partium testacearum per appo-
 sitionem novae materiae ad marginem, licet magis
 membranacea videantur; omnia ex circulis constant,
 pro magnitudine animalis numero variis. *Turbo ambiguus* forsan primordium *T. clathri* p. 170.
T. reflexus? terrestris in hortis et campis habitans,
 *) Annales de Chimie, Mars 1791. p. 308.

- per fluvios in mare deVectus et ex eodem in littore reiectus, correspondet *Buccino* GUALT. test. 1. 1. f. B. (quae in S. N. ad *T. elegantem* citatur) et *Helix* terrestri turbinatae GIN. test. terrestr. p. 60. t. II.
- p. 171. n. 25. *T. unguinus* forsan varietas *T. terebrae*. *T. quinquedentati* testa in littore inter reiectanea reperitur; aequae ac *T. bidens* terrestris videtur. Nova species: *T. multidentatus*, testa subcylindrica acuminata pellucida, anfractibus contiguus; fauce plicis intus porrectis membranaceis dentibusque clausis. Tab. V. f. 2. uti praecedens, cui similis, in littore.
- p. 172. probabiliter terrestris. *T. saxatilis*, testa ovato globosa, striis interdum maculatis cincta; labio apice compresso, Tab. V. f. 3. numerosus, licet non secundissimus, inter fissuras saxorum ad litus maris et lacunarum. *T. rugosus* in prima aetate *T. calcari* similis; operculum eius omnium testaceorum in mari adriatico solidissimum et ponderosissimum. *T. thermalis* abundans in stagnis salis Clodiensibus et lacubus vicinis, imprimis in fundo arenoso nonnihil limoso, sed pariter in thermis Abanensibus, ubi calor 46° therm. Reaum. ascendit *).
- p. 175. *Helix itala*, fascia fusca a LINNAEO memorata.
- p. 176. carens. *H. subcylindrica*, varietas vel forsan species diversa striis elevatis per totam longitudinem extensis, ceterum illi simillima et inter ipsam *H. sedum* littoris reperiunda. *H. odiosa* nonnumquam terrestris, rara in littore, testa interdum cornea, interdum albida opaca. *H. umbilicaris* (GUALT. test. 1. 1. f. N.). *H. bilabiata* (ID. t. 3. f. R.). *H. lineata* (ID. t. 2. f. L. in S. N.). *H. cricetorum* var. *δ*. t. 2. f. M. eiusdem varietas *γ*. t. 2. f. N. O. P.). *H. aragorina* (ID. t. 2. f. A. in S. N.).
- *) Vid Comm. nostr. Vol. XXIII. p. 447. Vol. XXIV. p. 330.

(10. t. 2. f. R.). *H. Petholata* (10. t. 2. f. E. in S. p. 178. ad *H. pisanam* citata), a praecedente maculis coloris diversa. *H. ventricosa* (10. t. 5. f. M. in S. N. ad *H. fastigiatam* relata), habitu externo, *H. viviparae* similis, cum qua in stagnis habitat. *H. striatula* (10. t. 6. f. GG. in S. N. ad *H. atram* relata), *H. stagnali* similis. *H. turbinata* (10. t. 5. f. SS. in S. N. ad *H. fastigiatam* relata). Rursus laudes O. F. MÜLLERI in p. 179. dividendo hoc genere, in quo testa nonnisi accessorium quid; item GINANNII in horum animalium historia illustranda.

Nerita glaucina admodum conveniens figurae p. 181. a LINNAEO sub *N. fulminea* citatae. *Nerita* p. 182. maris adriatici minus quam reliqua testacea a splendore recedunt in maribus amplioribus et climatibus calidioribus viventium. Causa huius maioris splendoris p. 185. aequae semolis auctae in calore expansionem omnium corporum iuvante ideoque nutrimento largius assumendo quaerenda, unde ipsa materiae tingentis secretio augetur, organis secretoriis a luce vividiora magis stimulis et per hanc abrepto quodam principio cursum sudorum retardante, inprimis oxygenio. Dis. p. 186. differentia *N. littoralis* a *lacustri* in conditione apicis a LINNAEO quaesita parvi momenti; neque habitatio discrimen aliquod offert, quum *Turbo thermalis* aequo in calidis ac frigidis aquis vivat.

LINNAEI coniectura; *Malitoides* forte nonnisi p. 188. unicam speciem constituere, inde confirmatur, quod *El. Midas* ex aliis speciebus, primo strato ope acidiusculumque diluti ablato, parari possit.

Patella neritoides in fundis consistentibus are p. 189. mollis aliquantum limo mixtis, inprimis *Turbini terebrae* adhaerens, inde basi diversimode inclinata. *P. senilis* in fundis saxosis interdum quadruplo maior, solidior, opaca, scabra. *P. tricarinata* rarissima, pro p. 190. stabiliter concretionibus adhaerens, non tertiam par-

- tem magnitudinis a LINNAEO assignatae attingit. *vulgata* forma plus minus conica et ventricosa, perficie plus minus aequali, radiorumque numero
- p. 191. variat, ut vix sub una specie comprehendi possit; quoque *P. fissura*, rarissima, nunc maior, compactior, sulcis striisque prominentioribus, nunc minus profunde reticulata, sed inflatior, magis conica, minor, vertice imperforato, nunc priori similis, sed magis oblonga, vertice perforato: verum totum genus multum variabile, forsitan a corporibus, quibus adhaeret.
- p. 192. Incongrue b. LESKIUS *Dentalia* ordine a *Serpulis* removit, quum animalia conveniant, tantummodo in *D.* loco tentaculorum filis, in *S.* tentaculis plumosis instructa.
- p. 195. *Serpula arenaria* fundis calcareis et testis conchyliorum adhaeret, versus partem orientalem abundans, *S. cannelletto* (GINANN. *adr.* T. II. p. 2. t. 1. f. 4. BONANN. Cl. I. n. 20.) in fundis duris praeruptis, corporibus calcareis tantum parva tubi parte adhaerens. Mira animalis *S. filigranae* convolutio probabile, eius partes disruptas lumbricorum et polyporum ad instar vitam continuare.
- p. 197. *Teredo* male a b. MÜLLERO secundum ARAGONIUM cum *Pholadibus* coniungitur. In China damna a *T. navali* metuenda praeventantur mixtura ex oleo cocos, calce viva et pilis bovillis; hoc imitatus EL. IOH. ARDUINI oleo cocos mixturam ex pice liquida, resina s. pice hispanica, et sevo bovillo cum optimo successu substituit; similis compositio, omnino ob odorem ingratum pice liquida, et resinae Scirpae proportionem aucta, variis utensilibus adversus aquam
- p. 200. ingressum muniendis inservire potest. *Teredo* edulis et ex testimonio REDII ostreis optimis multo superpidior.

In *Sabella granulata*? (*Amphitrite auricoma* p. 201.
Nereide conchilega PALL.) tentacula seu tubi
 lineares non ex granis arenaceis fulcis compositi, ne-
 que pennam anserinam crassitie aequantes. Novap. 202.
S. ramosa, stirpe radicata ramosa, membranoso subeo-
 riacea; ramis ramulisque ex arena, et fragmentis te-
 staceorum tectis, T. VI. f. 1. rarissima, speciebus
 quibusdam *Alcyonii*, affixa inventa, probabiliter in
 fundis calcareoarenosis habitans; animal incognitum;
Sabellas cum *Tubulariis* coniungere videtur. Perpe-
 rim LINNAEUM *Sabellas* testaceis inseruisse, quum te-
 sta earum non ab animali producat, sed adventi-
 tia sit, quod in primis *S. penicillus* (*Amphitrite ventila-
 brum* MÜLL. *Nereis lutaria* PALL.) docet, in maxima
 profunditate fundorum limosorum habitans indeque
 vaginam terream adeptam, sed in fundis calcareis, ex
 quibus terra extrahi non potest, vagina magis solida
 et consistentior fere cartilaginea, instructa.

Tandem sub finem huius ordinis reflexiones p. 205.
 quaedam super testaceis minutis sedimenti littorum.

Antequam ad enumerationem zoophytorum p. 209.
 progrediatur Cl. Auctor, prius de systematica eorum p. 211.
 divisione quaedam tradit, ac deinde tentamen de na-
 tura et oeconomia animali eorum subiungit, cum
 aliorum recentiorum, tum in primis Cl. CAVOLINI
 inventis usus. Radices *Sertulariae myriophylli* alia p. 216.
 utraque eius generis contra Ill. PALLAS *) nutrimen-
 tum fugere negat, sed solummodo adhaesioni zoo-
 phyti inservire asserit et primordium integumentum
 solidi suspicatur, quod animal seu pars sentiens pro-
 gressu temporis reliquerit ad partes integumentum tar-
 dius formatas se convertens; liquidum autem in his
 radicibus contentum, quod IDEM medullam animatam

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XXXI. p. 62.

- 102 dixit, utrum animalis prosapiæ, an aqua vel ali-
quidum in mari dispersum et huc penetrans sit.
- p. 217. dedit. Integumenta solida, licet partem contin-
205 tivam corporum in iis viventium efficiant, tamen
vitam essentialia non esse, licet non putandum, ex
quæ illis instruuntur, feliciter vivere posse, si ista
privata fuerint.
- p. 218. *Madrepora turbinata* rara in locis calcaris pro-
fundis, testaceis affixa, non 1/2 magnitudinis a LIN-
NÆO assignatæ attingens. *M. fascicularis* interdum
aggregata cylindracea 2 pedes cubicos superantia ob-
fert. De reliquis *Madreporæ* minus frequentes, spe-
cies maiores proflus non in hoc mari occurrunt.
- p. 219. Inter montes secundarios ad radices alpium rhæti-
carum sitos collis minus elatus, duo miliaria a Bils-
no diffitus, i Ronchi di S. Michaeli dictus, ex materia
calcareæ constans, in medio venam calcaream conti-
net, in qua *M. fascicularis*, *M. mæandrites*, et quæ-
200 dam *M. et Milleporæ* exoticæ perfecte in silicem
mutatas inveniuntur, nullo alio silicis vestigio
205 totum collem, sed tantum ad eius pedem, reperien-
210 do, cuius mutationis causa utrum in materia silicea
ab exterioribus in *Madreporæ* penetrante, an in ma-
teriae animalis ipsius mutatione contigerit, aliud di-
dicandum relinquitur.
- p. 223. *Millepora truncata* et *fascialis* vivo animali colo-
ris sanguinei; in ultima poros nunquam conspicit.
- p. 224. Cl. Auctor, eos illusioni opticae tribuens. *M. cal-
225*
- p. 226. *lofa* recens coloris coccinei; *M. verrucosæ* rubri. In
M. polymorpha, figura et colore maxime ludens,
aëquæ ac LINNÆUS et PALLASIUS nunquam ani-
malcula invenit, eamque ideo cum Cl. BONNAT
concretionem inorganicam putat.
- p. 229. *Celleporam verrucosam* simplicem varietatem C.
pumicosæ suspicatur. Totum forte genus ad ali-
amandari posse, praeunte Ill. PALLAS.

Gorgoniae structura demum Cl. CAVOLANTI ob-p. 233.
 ervationibus *) declarata, correctis iis, quae antea
 Cl. ELLIS **) tradiderat: pars nimirum coriacea ex-
 terna, carnes tegens, demum induranda. Unicap. 234.
 eius species obvenit Cl. Auctori, *G. molli* proxime
 accedens, cortice adeo laxo ac tenero, ut nisi partes
 carnosae distinctae subessent, *Spongia* videretur, ne-
 cum inter duo haec genera egregie demonstrans.

De genere *Alcyon*i universim: *A. lyncurium* et p. 235.
tydonium nimis recedere a definitione Linnaeana; b.
 rarytatem commodè *Botryllum* et *Distomum* ab
A. separasse ***). *A. bursam* adeo nihil animalis, sed p. 237.

characteres simplicis vegetabilis exhibere, ut dubium
 nullum superfit, LINNAEUM illud, si recens exami-
 nare potuisset, ex regno animali exclusurum fuisse,
 mirandumque, PALLASIO indolem vegetabilem in-
 cognitam manere potuisse. *A. exos* primo simplex p. 241.

igitur adulti simillimum, ubique polypiferum, cre-
 scendo dilatatum polypis se multiplicantibus mate-
 riisque spongiosocalcaream producentibus, subdi-
 visionibus semper continuatis sensim ppolypis stipitis
 percunt huncque minus flexilem, magis terreum
 induat, non tamen durescentem, sed interius fere
 pulverulentum. *A. apipetrum* rarius occurrens ha- p. 242.

bit ad *Alcyonium*, calyceibus animalia continentibus.
 ad *Pennatulas* accedit, corpora, quibus affigitur, in-
 tendum ita investiens, ut plane conspici nequeant.
 In *A. Schlosseri* non plura capita ****) assumi posse, p. 243.

sed officia tantum ad absorbendum alimentum nutri-
 tionemque centro stellae apportandam. In *A. lyncu-* p. 244.
 ro et *tydonio*, imo et molluscis aliis, partes gelatino-

saes

*) Vid. Comment. nostr. Vol. XXX. p. 448.

**) Eorund. Vol. XXIII. p. 463.

***) Eorund. Vol. XXIV. p. 251.

****) Ibid.

- ❖❖❖ sae animalis quidem indolis, sed simpliciores minusque regulares, hinc motus minus compositi, tamen mere mechanici; hinc digestionem et nutritionem.
- P. 246. ne maxime diversa a reliquis speciebus. Inde opinata, animalia eiusmodi sorbere aquam et ex ea non triri; quod eo respectu assumendum, quod aqua duplici affinitate in oxygenium et hydrogenium decomponatur; reliqua principia, quae analysis chemica demonstrat, ab animalculis substantiisque organis in mari decompositis derivanda. *A. tydonii*
- P. 249. P. 250. interdum 4 pedum longitudinem et 3 crassitatem requirit; siccum pumicis instar ad laevigandas tabulas adhibetur; in frustula redactum si intra vestimentum se insinuaverit, a calore cutis pruritum urticae ad instar excitat. *A. rubrum* pulposum conicum plerumque (PLANC. *conch. ed. 2. t. 10. f. B — D.*) ab illis PALLAS tamquam iunius huc relatum, Cl. Audouin tamquam singularem speciem *A. conicum* dixit, rubrum, gelatinosum, externo habitu *Ascidiae gelatinosae* simile, sed polypis flosculosis *Alc. gelatinosa* propinquum. Diversitas quarundam specierum *Spongiae* in eo, quod his textura magis irregularis quam illis; fibrae istarum productum secretionum partibus gelatinosis, plus minus adhaesione tenues.
- P. 253. tes. Aliam speciem novam constituit *A. domuncula* (*Alcyonium* liehenosum coloris aurantii, *Gray. adr. T. I. p. 44. f. 104.*); tophus suberosus subrotundus, quem LINNAEUS ex auctoritate VANDELLI pro habitaculo *Canceri eremittae* assumserat; externa figurae globosae ut *A. ficus*, sed interdum minus regularis, eoque loco, ubi exitus canceri, elevatione coloris aurantii vel rubrofusci, superficiei nonnihil inaequalis. Aliud coloris et texturae similis invenitur *C. dromiae* dorsum tegens.
- P. 255. Quum *A. bursa* aequae ac *Vermilata ritula* PERATI, a nemine post hunc memorata, hic T. VII.

pecta, omnia cum vegetabilibus, neque aliquid cum animalibus praeter violentum motum eo loco, quo cortex inciditur, sed eum tantum ab elasticitate pendentem, communia habeat, neque tamen *Fucis*, neque *Confervis*, neque *Ulvae* annumerari possit: Cl. Auctor novum inde genus algarum constituit, eique nomen ab Ill. DE LAMARK imposuit (at Eidem iam Cl. L'HERITIER *Monetiam* dicaverat). Genus hoc fusus olim peculiari opusculo (in alio algas se exhibiturum pollicetur) descripturus, hic characteres genericos et specificos exhibet. *Lamarkia*: *Stirps* radicata subcoriacea mollis, composita utriculis in axim perpendicularibus. *Utriculi* membranacei virides cylindrici approximati, utrimque filamentis tuberculosis tenuissimis connectentibus terminatis. *Frustratio*: globuli inter utriculos et filamenta sparsi. 1. *L. bursa*, globosa depressa cava, intus filis arachnoideis sparsis, extus papillis radicatis; *Alc. bursa* LINN. 2. *L. vermilara*, stirpe ramosa subdichotoma, ramulis cylindricis apice obtusis; *Vermilara ritusa* IMP. hist. nat. p. 646. De modo, quo in *L. bursa* aqua ope minimorum tubulorum, orificia externa utriculorum constituentium externamque superficiem sub microscopio velutinam sistentium sugatur, et partim in utriculis, partim in cavitate interna servetur (eamdem in Marchiae Brandenburgicae stagnis et lacubus inventam descripsit b. GLEDITSCH in monographia Berol. 1743. 4. ad *fucum* ipsam referens).

Spongia infundibuliformis, rara in mari adriatico, p. 262. non ad $\frac{1}{2}$ magnitudinis exoticae pertingit. *S. dichotoma* ramis compressis, non teretibus. *S. lichenoides* anap. 263. stomosibus labyrinthiformibus, ramificationibus fere frondescentibus cristatis, recens texturae cartilagineae compactae splendens coloris scarlatini, siccata structurae tenerae lignosae, multis ramis ope membranae ex materia mucosogelatinosa siccata connexis. *S. tubu-*

- S. tubularia* abundans ad pedes arcuum pontis cuiusdam Clodienfis, ex basi compressa texturae parum insistentis et fere friabilis surgentibus tuberculis papillofis flavescentibus eiusdem substantiae, deinde in tubulos subconicos ex membrana compacta scariola de-
- p. 264. vatis. *S. coralloides* SCOP. *carn. T. II. p. 412. f. 64.* quam hic forsan ad *S. oculatam* pertinere putat. hac diversissima; ramificationibus anastomosantibus multum variat, sed colorem corallinum constantem dum vivit, servat. Novae hic adductae species *S. n. lindracea* (GINANN. *adr. T. I. p. 37. t. 43. n. 92.*)
- p. 265. turae debilis admodum fragilis; *S. arborescens* (PLANC. *app. 2. tab. 12.*) et *S. bombycina* (GIN. *T. I. p. 34. t. 38. n. 80.*) copiose in profundis lacunarum inter cespites *Zosteræ* intricata, neque ideo per cursum
- p. 266. aquarum auferenda. Animalem *Spongiarum* naturam confirmant partes ipsarum constituentes et motus
- p. 267. spontaneus; in materia gelatinosomucosa cum INERATO et CAVOLINO sedes vitalitatis et principium
- p. 268. sentiens assumenda. Substantiae lignosae, eius sce-
- p. 269. ton quasi efficientis, ortus idem, qui in *Gorgonia*, idemque usus ad sustentandas partes gelatinosas operae contextus cellulosi ipsi annexas, qui particulas terrea-
- p. 270. suscipiens sensim magis induratur. Nutritio eodem modo, quo in *Alcyonio lyncurio*, sola suctione praecipue a partibus gelatinosis praestanda; hanc solum finem systoles et diastoles putandam esse, minus apposite pro respiratione assumtae, licet omnino fieri possit, ut aer eodem modo, quo aer in respiratione,
- p. 271. partes superfluas et noxias auferat. Vis reproductiva *Spongiarum* in parte mucosogelatinosa prior quam in fibrosa; maior quam omnium reliquorum corporum marinorum, ut ideo inter hanc virtutem et fabricam organisationemque ratio locum habeat, convenientissima cum theoria physica reproductionis.

Ab hac ipsa organisatione simpliciore, variationibus p. 272.
maxime obnoxia, distinctio specierum difficillima.

Flustra hispida a *Spongiis* nonnisi attenta poro p. 274.

rum polypiferorum observatione distinguenda: *Flu* p. 275.

*Flu*ae polypi observante Cl. CAVOLINI polypis *Mille-*
porar similes.

Tubulariae incolae proximi polypis nudis; in p. 276.

quibusdam oesophagus, ventriculus et anus discerni
possunt. *T. fistulosa*, cuius impressiones rhomboida-

les nimis regulares pinxit ELLISIUS, minus commo-

de ad hoc genus refertur, quum non tantum polypi

terminales, sed quoque laterales adsint; a *Cellularia*

nonnihil discedit habitu, consistentia lapidea et fabri-

ca interna lamellosa, quibus *Milleporis* et *Madreporis*

propior.

Dubia de *Corallinarum* natura animali aut vege p. 278.

tabili. Pori ipsarum diversi a poris polypiferis zoo-

phytorum. Neque materia calcarea, neque albumi-

nosa et gelatinosa soli regno animali competit, imo

in plantis nasturtinis principium azotum inventum

est. Quod Cl. CAVOLINI pro siliquis seminiferis as p. 283.

sumerat, Auctor noster et Cl. RENIER nonnisi pro

filamentis *Conseruae* cuiusdam agnoverunt, maculis

istis obscurioribus semina mentientibus tantum acci-

dentibus. Crusta autem exteriori ope acidi nitri p. 285.

ablata, substantia interior non gelatinosa mollis con-

fusa, ut in *Tubulariis* et *Sertulariis*, sed cellulosa, gra-

bulosa, ut in *Fucis* et *Conseruis*, apparuit. Haec

omnia cum absentia signorum animalitatis *Coralli-*

ni indolem vegetabilem vindicant. Crusta calcarea p. 286.

is propria, non adventitia, videtur.

Sertularia tamarisca ordinarie thoracibus can- p. 288.

corum adhaeret; *S. halecina* frequentius vegetabili-

bis quam productionibus crustaceis. *S. myriophylli*

fibrillae basilares ita frequentes radicibusque vegeta-

bilium similes, ut eidem officio destinatas videri pos-

sint.

p. 291. sent. Nova *S. spiralis*, stirpe radicata subramis frondibus subfoliaceis dichotomis truncate spiralis ascendentibus, pagina superiore setacea, Tab. VI. 2. naturali et aucta magnitudine picta, rarissima, *M. rici brandari* affixa inventa, intermedia fere inter *Fr. stras* et *Sertularias*. Motus vorticosus in interioribus *Sertulariarum* observatus, a Cl. CAVOLINI ad hunc canalis cuiusdam, forte cordis vices gerentis, descriptus, Auctori nostro nil nisi digestio alimenti cum aqua deglutiti videtur.

p. 307. Explicatio figurarum; index specierum et nominum vernaculorum; tandemque relatio ad auctores scient. litt. et artt. Paduanam super hoc libro, sub Cl. CALDANI et GALLINI.

Binas epistolas annexas Cl. STRANGE olim tradiderat edendas Cl. FORTIS, qui praesente occasione eas cum Auctore nostro communicavit. Prioris iam olim in commentariis nostris *) mentio facta est. p. V. Tres hic species describuntur ac pinguntur: 1) tuberosa ramis cylindraceoconicis, interdum superius connatis in ampliorem superius aperturam, coloris atrofuliginei, varietatibus plurimis, Tab. VIII. f. A. 2) tuberculosa subconoidea basi lata cava, apice complanata, superficie ramulis et tuberculis obsita, coloris fuliginei, Tab. VIII. f. B. (*Alcyonium durum* probyterorum pileolum prorsus effingens, *CURAN. hort. cath. suppl. 1.*) 3) conoidea inflexa apice recurva, structurae densissimae, coloris obscure fusci, pollicem circiter longa, gregatim faxis corporibusque merinis inhaerens, Tab. VIII. f. C. D. similis ei corpori, quod MARSILIUS *Eperon de eoq* dixit.

Amplior est altera epistola de natura *spongiarum* et imprimis rariorum sinus Smyrnenfis, ad eundem Cl. STRANGE directa a b. GUIDONE VIO, monacho

*) Vol. XX. p. 486.

condolens; pluribus etiam annotationibus a Cl.
 adiunctis. Systema fibrosum illarum tubisp. XIII.
 capillaribus perforatum est, iam prorsus vacuis;
 repletis materia subtili, sic crescendo densata to-
 nique plexum fibrosum album et opacum reddent-
 unde Cl. VIO concludit, fibrosam hanc fabricam
 non esse functionibus animalibus et præcipue
 spontaneo inserviens, aequè ac systema muscu-
 in animalibus maioribus: Cl. OLIVI autem fibras
 substantiæ corneæ ideoque motus eiusmodi in-
 esse docet, et ea repetit, quæ superius iam
 in Spongii sede proposuerat. Pars mollis p. XV.
 gelatinosa duplex: altera *medullaris*, pinguis, levis,
 granulosa, flavolivida, sensus sedes primaria; altera
gelatinosa, viscida, in Spongii vivis semper aliquan-
 tum fluida, partem medullarem totamque massam
 spongiosam cingens, usu cum sanguine aliisque suo-
 nutritiis comparanda (quam distinctionem etiam
 Cl. OLIVI admittit, licet de usu utriusque aliter sen-
 tiat; primam *gelatinosomucosam*, alteram *corticalem*
 dicit). Spiracula branchiarum vices gerere: artifi. p. XVII.
 eorum structura in *S. anhelante*. In hac spe. p. XVIII.
 in mucilagine externa multa corpora gelatinosa
 coloris intense flavi nidulantia Cl. VIO conspexit, for-
 mæ et magnitudinis ovis *Coralliorum* et *Alcyonii pal-*
 lati similia; in epidermide *S. anhelantem* extus et in-
 tus vestiente plexum vasorum liquore lymphatico iam
 cineritio, iam flavicante plenorum, qui sub microscopio
 corpuscula sphaerica flava fluido cinerascienti in-
 tantia monstrabat, a globulis prius descriptis sola
 parvitate diversa; quæ observatio egregie convenit
 cum ea, quam referente LINNAEO Cl. BLOM in *S.*
lacusfri fecit. Similia sub quibusdam variationibus
 in *S. cellularioide*, *carnosa*, *urente* obveniunt, ut adeo
 de propagatione per ova dubium nullum supersit;
 alia, quæ per germina fit, bene describitur. Nutri. p. XXL.
 Vol. XXXVII. Pars II. S tie

- tio vegetabilium ad instar. Fibrarum complexus, licet informis videatur, artificiosissimus (cui tamen adeo insignem usum non adscribit Cl. OLIVI; aequae mucilagini, substantiae medullari vi sua nutritiva p.XXIV suppetuas ferente). Species quaedam novae: *S. cellularioides*, tenuis, frondibus diffusis linearibus truncatis, uno latere cellulosa, Tab. VIII. f. 1. 3. 4. (forsan *Flustra hispida*, aut alia eius generis, ex mente p.XXV. Cl. OLIVI). *S. stricta*, subramosa tenax, ramis dichotomis subulatis erectis, Tab. VIII. f. 2. (vix differre videtur a *S. dichotoma*, nisi colore leucophaeo, mucoque sub cuticula atrofusco totam spongiam inficiente). *S. turbinata*, mollis albida, foraminibus ovatis longitudinalibus deorsum attenuatis, Tab. VIII. f. 5. 6. 7. (*S. ficiformis*?). *S. reticulata*, virgata virga flavidis teretibus cancellatim connexis, apice simplici vel bifido, Tab. VIII. f. 8. 9. 10. *S. tricolor*, informis dupiuscula tenax, externe viridis, intus sulphurei coloris, Tab. IX. f. 11. 12. *S. floccosa*, fragilis tomentosa, undulato lobata, superficie pubescente ac bipapillari, Tab. IX. f. 13. 16. *S. carnosa*, pulposa tenax coloris hyalini, fibris in raros crassosque fasciculos congestis, Tab. IX. f. 14. 15. *S. urens*, confertis fragilissima aspera, ramis interdum tubulosis sparsis attenuatis, Tab. IX. f. 20. 21. muco teterrimo, sub atrectatione urente ipsique aquae hanc vim impertiente, non tamen libera a *Squillis* et *Nereide pelagica* aliisque animalibus huc ova sua deponentibus. p.XXX. *S. anhelans*, digitata membranaceo tubulosa, tubis confluentibus parallelis inflatis, Tab. IX. f. 22. 23. pag. Praeterea *S. papiceae* varietates duae Tab. IX. f. 17. XXVIII. 18. 19.

V.

*Vollständige practische Abhandlung von den Arzeney-
mitteln, nach deren Ursprunge, Unterscheidung,
Güte, chymischen Bestandtheilen, Verbindungs- und
Wirkungsarten, und pharmaceutischen Zubereitun-
gen; in Verbindung mit der Erhaltungs- Vorbau-
ungs- und Heilungslehre nach physischen, chymi-
schen, physiologischen und pathologischen Grün-
den. Zum Gebrauche für Aerzte und Nichtärzte
bearbeitet von IOHANN CHRISTOPH HACKEL,
Doktor der Arzeneykunde. Erster Theil. Wien,
bey Christian Friedrich Wappler, Buchhändler.
1793. 8. mai. pagg. 558, cum indice con-
tentorum. Zweyter Theil. Ibid. eod. pagg.
704. sine indicibus.*

i. e.

*De remediis commentarius absolutus practicus
cet. Auctore IOH. CHRISTOPHORO HACKEL.
T. I. et II.*

Quaecumque ad sanitatem conservandam amissam- T. I.
que restituendam faciunt, obiectum huius ope- Praef.

ris sunt; diaetetica igitur cum prophylaxi, thera-
pia et materia medica coniunctim traditae, ita quidem,
et non medicis tantum, sed etiam scientia medica
non imbutis inserviant. Amplissimo hoc labore de-
mum absoluto et, quantum in viribus fuerat, perfe-
cto reddito, totum opus prelo commisit Cl. Auctor,
in sex tomos seu totidem volumina divisum, quorum
primum therapiam generalem, materiam medicam
generatim, pharmaciam et artem conscribendi for-
mulas; secundum materiam alimentarem et hydro-
logiam;

logiam; tertium remedia nervina; quartum roborantia, emollientia, sedantia et narcotica, doctrinam de aëre, de motu et quiete, somnio et vigilia, vestimentis, nonnihil de affectibus animi; quintum attenuantia, resolventia, acrida, acrimoniarum morborum varia genera; sextum evacuantia, ac denique historiam vitae a conceptione ad mortem usque complectitur. Quibus in toto hoc labore auxiliis usus sit, prolixè in præfatione enarrat (forſan quibusdam epithetorum nominibus Auctorum additorum copiaminus uſitata in ſermone teutonico videbitur), hunc ſimul diſiſionis rationem reddens. Iam noſtrum eſt, quanta fieri poterit brevitæ referre, quæ in duobus his voluminibus prioribus præſtiterit.

- p. 31. *T. I. Sect. I. Præmittenda de therapia generali.*
Cap. 1. idea eius partiumque ipſius, diætetica, prophylaxeos, therapiae in ſenſu ſtrictiore, cum generalis, tum ſpecialis; de viribus naturæ medicatricibus; de curatione generatim, et ad quæ medico in ea reſpiciendum ſit; ſcientiæ et requiſita medici. Multa in iis illuſtrationis cauſſa prolixius expoſita, item longior de morbis artificum aliæque de affectibus tractatio, forſan quibusdam minus huc pertinere videantur; aliis allegata ex poetis loca (p. 81. non
- p. 84. HORATII, ſed MARTIALIS eſt) minus arrideant. *Forminam ſerica texentem ex vita ſedentaria chloroticam, perperam pro phthiſica habitam, diuturno uſu decocti taraxaci et graminis, interpoſito rheo ſubiungit. Etæque demum corporis exercitatione, ſanavit Cl. A.*
- p. 86. *Æor. Scarlatinae æque ac morbillis pleroſque ſe-*
- p. 92. *mel in vita ſubiici. Chronicam viſcerum inflammationem dubiam eſſe.*
- p. 126. *Cap. 2. de indicantibus et contraindicantibus; de methodo medendi; de diæta generatim. Hic iterum ampla digreſſio de BOERHAAVII, STALLII, FRID. HOFMANNI ſyſtematibus de inflammatione;*

de febribus, subiunctis iis morbis, qui vel feбри ut
 symptomata se iungunt, vel sine eadem sunt; exan-
 thematibus ab acrimonia specifica alii occasione refer-
 untur; inter alios prolixius de variis alvi fluxibus, de
 diarrhoea, phthisi pulmonali eiusque frequentiore
 causa haemoptysi, de tussi convulsiva, catarrho suf-
 focativo, asthmatis diversis speciebus, syncope (ad
 quam angina pectoris refertur), de apoplexia, de ar-
 terie secundum CULLENUM; de morbis chronicis,
 hypochondriaci, vesicariis, morbis convulsivis et epi-
 leptici, de cachexiis; multa egregie congesta et
 disposita. In sitio morborum quorundam minus tu- p. 167.
 videtur Cl. Auctori ob metuendam inde motuum
 viciorum naturae turbationem; fusius tamen hic
 hoc mentem suam non explicat. In phthisi tuber- p. 269.
 culosa spongia usta, glandes quernae, taraxacum,
 aquae selteranae et egranae aliquid promittere viden-
 tur. Num serum lactis, cuius praeparationem Cl.
 (GALLER *) tamquam arcanum reticet, ruri assum-
 ptum verum remedium phthiseos immedicabilis sit,
 experientia demum confirmandum. In apoplecticis p. 306.
 multibus non adeo timide vomitoria exhibenda esse,
 quam ab iis congestio versus caput tanta non enasca-
 tur, quanta hucusque credita sit (ZURIANUM in apo-
 plectica tractatione non memoratum invenimus). Gan- p. 308.
 plexusque nervorum impedire, quo minus para-
 lytis nimis se diffundat et communicet. Sudor par- p. 314.
 tialis in paralyti partiali frequens, quae tamen ab eo-
 dem plerumque non solvitur, sed in apoplexiam le-
 thalem transit. An distinctio stimuli mechanici et p. 394.
 physici in causis epilepsiae satis adaequata sit, iudi-
 cant alii. Monitum de cautione in diacta lactea et p. 405.
 S 3 dene-

*) Abriss einer Molken- und Landkuranstalt, vid. In-
 tell. Bl. der Jen. A. L. Z. 1791. N. 80. S. 646.

- denegando vino in phthisi nervosa bibonum (de prio
p. 424. ri argumento etiam in T. II. ubi de lacte agitur). In
fine huius sectionis de consultationibus medicarum; de
medicamentis; de regimine dietetico; de requisitis co
rum; qui aegris famulantur.
- p. 439. *Seçtio II.* Praemittenda ad doctrinam de reme
dijs. *Cap. 1.* Index alphabeticus terminorum che
micorum et pharmaceuticorum. (nomenclaturam re
p. 470. centiorum forsan quidam desiderabunt). *Cap. 2.*
Nomina remediorum in relatione ad ipsorum vires.
- p. 478. *Cap. 3.* De effectibus substantiarum medicatarum in
corpus animale; de modo vires earum cognoscendi.
generalis divisio remediorum in alterantia et ex
p. 482. cunctantia. *Cap. 4.* De iusto tempore diversas vegeta
p. 489. bilium partes colligendi; de signis chemicis (adiu
p. 492. sta eorum tabula secundum BERGMANUM aliquosque)
et ponderibus.
- p. 496. *Seçtio III.* Methodus formulas conscribendi.
p. 512. *Cap. 1.* De formulis in genere; infusa et decocta non
in vicinia hegrorum reponenda; sapo calidior ann
p. 519. tempore facile decomponitur et rancescit. *Cap. 2.*
p. 545. De formulis in specie remediorum internorum et ex
ternorum.
- T. II. *Seçtio II.* Classis prima roborantium, nutritia.
p. 5. *Seçtio I.* De alimentis in genere. *Cap. 1.* De natum
p. 28. et debito usu alimentorum. *Cap. 2.* De eorum
p. 53. praeparatione. *Cap. 3.* De ordine ea pertractandi,
laudata potissimum b. ZÜCKERTI dispositione syste
matica, aliquosque tabell. *Seçtio II.* De alimentis vegetabilibus in specie
p. 64. *Cap. 1.* De cerealibus. Meritae laudes decocti ma
ti adversus scorbutum; ubi diarrhoeae metus. Ar
p. 81. cae radix addenda. Calculi biliarii, Bohemis ende
mius fere morbus, forsan nimio cerevisiae usui adscri
p. 91. bendus. Onyza minus nutriens quam alia cerealia:
hinc nigitarum ea sola nutritorum infirmitas ad gra
viores

maiores labores. Secalis cornuti ortus secundum Cl.
 ex abundantiore phlogisto cum maiori p. 95.
 aquae iuncto: usus illius medicus, EODem ob-
 servante, adversus haemorrhagias uteri, malum hy-
 stericum, febres intermittentes gonorrhoeas, et ex-
 ternus in decocto adversus ulcus chronicum pedis.
 Hoc capiti plantae quaedam inter cerealia crescen-
 tia adduntur, quorum semina horum farinam plus
 minus vitiant. Cap. 2. De leguminibus. Reme. p. 125.
 domesticum Stiriensium adversus taeniam, p. 137.
 amenta mascula salicis siccata, eodem modo quo do-
 ctos pruriens mechanice agentia. Cap. 3. De ra. p. 141.
 herbisque nutrientibus. Vis olerum dulcium p. 145.
 solvens in morbis febrilibus, ne putridis quidem ex-
 ceptis, magis condensans videtur, forte ob princi-
 pium caloricum sanguinis in his morbis aut violen-
 tius evolutum aut relative superabundans ideoque
 motionem et cohaesionem sanguinis turbans, quod
 vel praecipitatur et figitur, vel iam evolutum impu-
 gnatur et ad excretionem disponitur; remedia alteru-
 trum praestantia aut sanguini et solidis tam princi-
 pium coloricum quam aërem fixum ita impertientia,
 et cum eodem ligata firmitatem, cohaesionem et vi-
 tam acquirant, antiseptica sunt, quae virtus etiam
 illis oleribus ob latens in iisdem acidum competit;
 magis haec virtus in oleribus manifeste acidis eluces-
 cit (de vi antiseptica acidorum etiam inferius, ubi de p. 448.
 aceto vini exponitur). Occasione acetosae de insigni
 efficacitate succorum vegetabilium recentium in ge p. 150.
 nere. Occasione allii de methodo febribus intermit. p. 159.
 tantibus per sudorifera medendi. Helianthus tube p. 209.
 Si 4. rofus

*) Neue chymisch-medizinisch-öconomische Beobach-
 tungen über das Musserkorn und den Brand im
 Weizen.

- p. 213. rosus cum folano tuberoso postea memorato confunditur (hoc ex ordine alphabetico, secundum quem prior *poma terrae*, posterius *pira terrae* dicitur).
- p. 229. *Cap. 4. De fructibus horaeis* (quorum etymologia p. 289. num omnibus satisfactura sit, dubitamus). Oleum syrae cum b. MURRAY ad citrum refertur, non additis iis, quae alii de eius origine proposuerunt.
- p. 385. Occasione amplae tractationis de vino de fermentatione in genere; praeparata ex spiritu vini omnia.
- p. 466. quae in Pharmacopoea Austr. proscribuntur. *Cap. 5. De fungis* (inter auctores allegatos CIL. BATSCH et TOBE non occurrunt).
- p. 470. *Sect. III. De alimentis ex regno animali. Cap. 1. De victu animali in genere.* In fine formulae quaedam iusculorum medicatorum. *Cap. 2. De mammalibus; 3. de avibus; 4. de piscibus.* Cur phthifici eos, testudines, cancos plerumque adeo appetant, a praedominante acrimonia acida sanguinis, ex usu medicamentorum et alimentorum vegetabilium mucilaginosorum relaxantium genita declarandum. *Cap. 5. De amphibis* (de recentioribus tentaminibus cum lacertis adversus syphilidem profus nihil adduci miramur). *Cap. 6. De insectis et vermibus* (quae apud exteras gentes ex priori potissimum classe comeduntur, omissa; quantum etiam catalogus animalium marinorum edulium ex opere Cl. p. 585. olivi augeri possit, paulo ante docuimus). *Cap. 7. De productis animalium.* De lacte copiose et egregie: affectiones animi non raro lactatione communi.
- p. 611. cari. In quibusdam Hungariae tractibus serum lactis valde acidum externe repetitis vicibus applicatum venenatos viperarum in animalibus morsus sanat.
- p. 628. Ova (recentium vires non memorantur). Mel: venenatum hodie incognitum esse.

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XXX. p. 614.

§§. IV. De alimentis ex regno minerali, ni p. 634.
 rum de aqua. Quaedam de recentiorum chemi-
 rum super eius origine hypothefibus: Auctori no. p. 639.
 principia elementaria corporum a Cl. Suckow
 monta prae reliquis arrident. De aqua ut men-
 tion. Distinctio generalis inter aquas dulces et mi-
 nerales. Usus aquae simplicis diaeteticus et medi-
 cus internus et externus. Aquae minerales. Me. p. 666.
 modus eas examinandi, secundum Cl. Bergman et
 Wernbstaedt. Artificiales quomodo parandae.
 Fires ipsarum (in aestimanda virtute aëris fixi in iis p. 688.
 sine dubio error typographicus, quibus in univcrsum
 non caret praesens liber, obrepfit). Evacuatio ea p. 690.
 rum per urinam addita nitri quadam portione iu-
 vanda, ex praecepto Ill. Quarini. De earum con-
 cubio cum lacte, ex notissima dissertatione Frid.
 Hofmanni. Enumeratio brevis praecipuarum aqua- p. 698.
 rum medicatarum: de cauto usu aquae marinae.

VI.

*Medicinische und chirurgische Bemerkungen vorzüg-
 lich im öffentlichen akademischen Hospitale gesamm-
 let von D. August Gottlieb Richter Sr. Kö-
 nigl. Maieftät von Großbritannien Hofrathe Leib-
 arzte und Professor etc. etc. Erfter Band. Mit
 einer Kupfertafel. Göttingen, bey Johann Chri-
 stian Dieterich, 1793. 8. pagg. 315. Praef.
 pagg. X.*

i. e.

Observationes medicae et chirurgicae potissi-
 mum in nosocomio publico academico colle-
 ctae ab AUGUSTO GOTTLIEB RICHTER Vol. I.
 cum tabula aenea.

Gratissima mente accepimus has observationes in nosocomio, cuius directoris munere induratis annis fungitur Celeberr. Auctor, factas, earumque continuationem avide expectamus. De instituto huius ratione praefatio exponit, ex qua simul diffimus, nosocomium hoc non nisi 15 aegris patere, neque Auctori nostro in votis esse, ut numerus hic au-geatur; Sibi relictum esse, quos aegros in illud susci-pere velit; institutum hoc inter utilissima academiae Gottingensis referri debere.

p. 1.

Cap. I. Morbi mammarum. Tumor cancerum occultum quamproxime rumpendum mentiens, quo tamen obscuram fluctuationem pertransiebat Cl. Auctor, praesente simul levi febricula, applicatis cataplasmatibus irritantibus ad suppurationem ductus et penitus emollitus, tertia demum hebdomade aper-tus, intra 12 dies perfecte sanabatur; lentum eius incrementum scrophulosam ipsius indolem declara-bat; eiusmodi abscessus nonnisi perfecte maturi per-caque incisione aperiundi, quum aërem liberum non ferant. Femina ante 8 circiter menses partum eni-xa, non lactans, lacte sine incommodo evanido, te-more sponte enatum percepit, qui, quum digitis fortius comprimeretur, protinus disparebat, lacte fla-vescente spissiore ex papilla effluente. Alia tardiora metastaseos lactis exempla: ophthalmia chronica post 6 ab ablactatione hebdomadas, lactatione rursus hebdomade 11. incepta cessans. Corticis peruviani internum usum forte ad secretionem lactis restituenda aliquid conferre, ideoque, si is puerperia non lactantibus exhibeatur, semper mammarum ratio-nem haberi oportere. Resolventia externa saepius minus ad tumores lacteos mammarum discutientes valere, quam emollientia antispasmodica iunctis cre-bris frictionibus et suctione. Necessitas differendae eorum incisionis, donec omnis durities liquata fue-rit,

et, eiusque minoris; fistula forsan remanens strictio-
nem diuicam moderatamque mammae compressionem
soluit. Dolores capitis in infima potissimum frontis
regione a lacte post terrorem suppresso, effluxu ma-
teriae lactescentis ex naribus sublatis, interdum tamen
parcius recurrentes cum effluxu puriformi. Absces-
sus in rustico 16 annorum sponte enatus, totam
mamam sinistram occupans, sub incisione liquidum
sero lactis simillimum grumis caseosis remixtum fun-
dens: an effectus pubertatis? quaerit Cl. Auctor,
quum in alio 15 annorum, sanissimo ceteroquin, san-
guinem copiose ex regione pubis exsudentem perspe-
xit. Feminae sanae et vegetae, numquam fetum
matris, tempore menstruationis semper sanguis ex
mammarum effluerat, quod etiam cessantibus mens-
truis per aliquod tempus sine ordine continuabat; effluxu
hoc cessante tumor in mamma sinistra nascebatur
sensim ad pugni magnitudinem increescens, per plu-
res annos absque incommodo subsistens, donec tota
mamma in insignem molem elasticam extenderetur,
scirrho quieto manente; tandem ad latus papillae tu-
ber prominens, tensum, rubens, indolens, fluctuans,
quo inciso multum sanguinis tam fluidi quam coagu-
lati effluebat, subsequente per sex hebdomadas mate-
ria ichorosa, tandem magis puriformi, scirrho sensim
decescente ac denique prorsus dissipato, parvae
ac profunda superflite fistula, cuius consolidatio ob
tatem proveciorem effluxumque tam diuturnum
progressum minus tuta iudicabatur; aegrota multos
adhuc annos vixit. Glandularum subaxillarium in-
duratione exstirpationem non vetari docet casus, in
quo post eam sensim evanescebat; imo etiam alter-
natim ortam rursusque dissipatam vidit Cl. Auctor.
Monitum, operationem tempore quam longissime a
menstruatione remoto suscipiendam esse. Cancrum
occultum plerumque tantum speciei cuidam inflam-
mationis

mationis chronicae adscribendum videri, ideoque commendatum a Cl. FEARON*) hirudinum ulum omni attentione dignum esse. Exulceratio interdum in scirrhis malignis nulla, interdum in benignam iam praesens, neque curationem impediens. Si scirrhus iam quodammodo molem maiorem acquisiverit, tutissimum totam substantiam glandulosam mammarum auferre, quum difficilius solus tumor excindatur, pars relicta nullius usus sit, vulnus facilius per resectionem sanetur, reditusque morbi melius praecavetur. Vasa discissa tutius ligantur quam comprimuntur. Ut cuti, quantum fieri possit, pareatur, incisio, nisi partes laesae cutis prohibeant, duplex semilunari fiat apicibus in medio sese contingentibus; dein lobus exterior cutis a substantia glandulosa, superficialis interior a musculo pectorali, ac demum substantia mammae a lobo interiore exteriora versus separatur; ex incisionis angulo superiore fila ligaturae pendent, inferiore ad effluxum puris libera relicta. Cancrum apertum ex mamilla, invitus licet, extirpavit Cl. Auctor, vulnusque sanavit, quo vero recrudescente semina postea phthisica obiit; interim memorandum, aegram, quamdiu suppuraret vulnus, ab affectibus pectoris post peripneumoniam relictis liberam mansisse, ut vel inde efficacia ulcerum externorum adversus morbos pulmonum pateat. Noxius irritantium in cancro aperto effectus: non irritari, sed protinus destrui oportet totum fundum ambitumque ulceris, eumque in finem forte ferrum candens ipsius causticis praeferrere. Cancrum apertum extirpandum. Quadet Cl. Auctor, dummodo conditio localis mali statusque aegri id permittat, quum ulcera apparet

*) Memoirs of the medical society of London, Vol. II. London, 1789. 8.

in maligna existere possint a causis localibus benignis, quod exemplum feminae docet, iterato vomito-
no ac dein pilulis SCHMUCKERI interpositis purgan-
tis curatae; in alia tumore dolente excisso circa
marginem vulneris funiculi duri oriebantur, vulnere
brevis consolidato; tunc morbus venereus se
manifestabat. Arsenico in cancro faciei cum multo
sine ullo umquam incommodo, in apice adeo
imo in fronte infantis 9 mensium, usus est Cl.
Auctor, plerumque methodo BERNARDI *). In-
ter efficacitatis eiusdem exemplum conspexit in
genti cancro mammae ante 10 hebdomadas ab usu
irritantium exulcerato, post quamlibet applicationem
aque ad separationem escharae superimposito cata-
plasmate ex radicibus dauci et aqua GOULARDI, sub-
sequente interno cicutae usu; sub tertia tantum ea-
que ultima applicatione convulsiones accedebant bre-
ves cessantes; ulcere fere prorsus consolidato, glandu-
la axillaribus minoribus, mollioribus et mobilioribus
restitutis, reversis viribus et vigore corporis, aegra
domum repetiit, neque postea (quod dolendum) de
a quicquam rescire potuerunt medentes. Reliqua
remedia adversus cancrum laudata nihil umquam
praestiterunt: cicuta nonnumquam coercere malum
visi, sed absque duratione; aqua laurocerasi infidum
remedium, sanguinem per urinam et alvum provo-
cans. Ad curam palliativam picis liquidae usus exter-
nus optimus. Abscessus in contextu celluloso inter
mamam scirrho indolente per plures annos affe-
ctam et musculum pectoralem, amputata ob aegrae
tussiculosae et febrientis preces mamma, se mon-
strans multumque puris fundens; secundo die tussis
et constrictio pectoris auctae; tertio mors subita;
sectio

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XXVI. p. 628.

p. 13.

sectio multum puris in cavum pectoris per orificia quaedam minora in pleura musculisque effusi et loca quaedam cariota in costis obtulit.

Cap. II. De ictero. Ad eum non absolute requiri bilem cysticam, docet sectio feminae summo illius gradu extinctae, in qua loco vesiculae felleae tantum substantia cutanea pollicis circiter ambitu, cavitate nulla, inveniebatur, hepate nodis copiosis albis substantiae cretaeae, in aquam iniectis natantibus, obsito. Post icterum praegressis crebris doloribus colicis arthriticisque et febre biliola diuturnum neglectum, repressa demum scabie pertinaciorem redditum, in ascitem denique lethalem transeuntem, multum feri flavescens in abdomine effusum, intestina inflammata, hepar firmiter cum peritoneo cohaerentum, copiosissima bile obscure fusca repletum, vesicula fellea ingens, bile similis coloris calculisque multis minoribus turgida, in ductu choledochi calculus ʒijj ʒv pondere, habitus succi liquiritiae spissioris, extremitate crassiore duodenum, tenuiore cololum vesiculae spectante, bile fluida undique cinctus, ut huius via in duodenum facile conspici posset (hunc tabula addita depictum sistit), pancreas passim osseae duritiei, lien sanus. Causa frequentissima icteri videtur stimulus circulationem in systemate biliario impediens, licet viae, per quas ad massam humorum regrediatur bilis, aequae incognitae sint ac aliarum materiarum morbificarum. Interdum stimulus iste secretionem ipsam bilis augere videtur, quod ex feminae superius adductae exemplo patet. Causam morbi plerumque spasticam esse, intermittens eius, interdum vere periodica, indoles evincit. Ictero, cuius causa detegi non poterat, amaurosis superveniens; infuso ipecacuanhae per octiduum dato icterus minuebatur, et postea exhibito vomitorio sero prorsus disparebat, redeunte nonnihil visu, sed oculis

maxime sensibilibus; tartarus emeticus cum valde eruptionem, scabiosam in brachio proliciebat, mendato visu; antimonium crudum cum dulcamara eodem omnia mala sensim tollebat. Post herpetem chronicum manus disparentem colicae crebriores cum ictero; balnea sulphuris medelam afferebant. Causa quoque stimuli nec detegenda nec removenda, tamen antispasmodica saepe malum tollunt: ipecacuanha in minoribus dosibus vel in infuso, adiuncto infusa lini pro potu ordinario, et cataplasma ex cicuta et hyoscyamo egregii usus. Si nullus stimulus partialis patet, iusta gastrici vel levioris vel magis impacti suspicio; hinc usus evacuantium et resolventium, in quorum tamen usu protractiore cautius versandum, aequae ac gastricarum febrium curatione; icterum interdum nonnisi ab *hysteria hepatis* pendere videri. Obstructiones ductuum biliariorum calculique in iis rara morbi causa, neque aliis quam antispasmodicis remediis impugnanda.

Cap. III. Fluxus coeliacus. Iuvenis 18 anno p. 70. sum macilenti debilisque corporis habitus, digestio- nis viribus tamen non adeo turbatis, alvo singulo mane respondente, plus minus frequenter accedente subito tenesmo mucum album chyliformem, numquam faecibus, at interdum striis aliquot sanguineis permixtum, ad summum ea quantitate, quam cochlear manus caperet, excernebat, interdum per aliquot dies plane cessantem; causa nulla patebat, nisi inde ab 11. anno onania; variis remediis incassum tentatis decoctum ligni campechiani malum tollebat itemque eius elapso anno reditum, ita ut a 10 iam annis etiam in matrimonio integra sanitate fruatur. Femina simili excretionem per 6 hebdomadas affecta, praesentibus simul doloribus vesicae, calculo tamen nullo persenscendo, floribus sulphuris cum aloe et myrrha brevi restituebatur. Ex duabus his morbi historiis sequi-

P. 76.

sequitur, eum tantum localem intestini recti putandum; posset eiusdem fluoris albus dici. Eum a cacochymia peculiari ad intestina delata *) aut ab obstruktionem hepatis **) proficisci, vix probabile.

Cap. IV. Diabeter. Plerumque spastica videtur indolis, a stimulo in renes agente profectus. Morbus post neglectam febrem biliosae probabilitate indolis ortus, unico emetico curatus; in alio a calore aestuante humiditati exposito cum doloribus vagis artuum, his iam per balnea et antimonialia fagatis, iam cum signis scorbuti recrudescent, decoctione malti. Symptomata morbi, dolores lumborum, sine nullo modo sedanda, incrementum et decrementum alternans, effectus antispasmodicorum causa non indaganda, spasticam indolem docent; tinctura cathartica ut revellens, sicut in tussi convulsiva, china et irritabilitatem imminuens, ut in febribus intermittens, agere videtur. Praeter haec remedia imprimis camphora in emulsione commendanda. A debilitate et relaxatione renum illum non pendere, docent ipsius absentia in morbis ab hac causa profectis, v. e. mictu cruento; urina plerumque limpida, in aliis effusibus praeternaturalis, imo copiae solito minoris ***), rarior effectus tonicorum, non nisi sequelam demum morbi, debilitatem, aequae ac in aliis morbis spasticis, tollentium. Neque ab assimilatione imperfecta ****), neque a colliquatione sui generis repetendus videtur.

*) VOGEL Diff. Fluxus coeliaci genuina ratio et curatio, Gotting. 1780.

**) SELLE med. clin. p. 508.

***) COWLEY, Lond. med. Journal Vol. IX. P. III. ann. 1788.

****) DOBSON, Med. observ. and inquir. Vol V.

Cap. V. *De dysenteria.* Tres eius epidemias p. 86.

Auctor observavit indolis rheumaticae vel catarrhalis, in aliquot tantum individuis per irritationem viscerum affluxum bilis augmentem accedente cholestere bilioso; prius apparebat ex praegressis doloribus rheumaticis, quos interdum subito evanescentes dysenteria excipiebat, et vice versa; e tempore, quo morbus sese evoluit, ruricolis inter messem saepe refrigerio expositis; ex constitutione epidemica, rheumatica magis quam biliosa; ex febre iuncta leviori catarrhali, in quibusdam vix animadvertenda; ex ratione vel absque evacuantibus, vel levamine ab aëre sine evacuatione bilis praestito, vel horum mixto, eiecta licet bile; ex utilitate excitatae per quendam antimonialibus iunctum transpirationis, sub qua etiam sordities linguae saporque amarus evanescebat, ut saepe vomitu non opus esset, effectuque salutaris emeticorum in dosi minore. Ex imminutione morbi etiam usus ledi palustris *) explicandus. Quicumque tamen stimulus accessorius aderat, in principio morbi ipecacuanham exhibebat, posteaque purgans (calomelas efficacissimum omnium simulque purissimum, rheum nocentissimum, aequè ac ialapam); de puratis primis viis, si multa febris aderat, tartarum emeticum in refracta dosi cum sale ammoniaco, vel spiritum MIND. cum infuso sambuci, mucilagine gummi arabici et succo liquiritiae; sin parca, tincturam thebaicam cum vino antimonii HUXH. vel extractum opii cum ipecacuanha. Continuato autem opus est opii usu, interpositis, ubi indicantur, vomitoris. Sales medii dolores augebant, ipsique sali ammoniaco lenientia iungi oportebat, ex quibus succus liquiritiae prae reliquis sese commendabat. Potus lubricus.

*) Vid. Comment. nostr. Vol. XXVII. p. 5.
Vol. XXXVII. Pars II. T

lubricans aequae ac clysteres expectationi non profusus respondebant; melius fatus calidi abdominis cum oleo chamaemeli et hyoscyami, linimentumque volatile camphoratum infriatum; in dolore abdominis fixo aut extra deiectiones subsistente vesicatorum Balneorum tepidorum usus egregius. In deiectionibus foetidis summaque virium prostratione amica sub finem morbi pro scopo roborandi parcae dosis rhei; adversus lienteriam relictam radix colombo omnibus reliquis irritis efficacissima.

p. 109. *Cap. VI. De vomitu cruento.* Periodici eius accessus in femina de reliquo sana post vehementem iram praegressam, cum motibus febrilibus, dato purgante posteaque acido vitriolico recurrentes, tandem eiecta post emeticum sumtum copiosissima bile acerrima prorsus disparentes. Licet morbi huius causae frequentissime in infarctibus abdominalibus ponatur, ad hos tamen in ipso paroxysmo non respiciendum, cuius plerumque triplex conditio, vel spastica, vel inflammatoria, vel biliosa, eiusque tunc ratio habenda. In cadavere feminae sub ipso paroxysmo redeunte mortuae ventriculus et intestina sanguine plena, vasa ventriculi et inprimis brevia maxime dilatata et sanguine turgida, lien magnitudinis praeternaturalis et inter digitos friabilis.

p. 119. *Cap. VII. De hydrocele.* Multas incisione curavit Cl. Auctor, nullo umquam accedente symptomate funesto. Primis post operationem horis diligenter examinandum, num sanguis ex vasis antea praeter naturam dilatatis exierit, sponte raro, arte facillime sistendus. Scroti super linthea compressa inter femora collocata situs sit parum inclinatus, ut pus commode effluat neque in contextum cellulosum irrepit. Turundae ad utrumque testiculi latus in tunnicam vaginalem ingerendae, filis ex vulnere propeudentibus, alligandae, item sub prima deligatione

utrum-

et tæniola pariter ex vulnere propendens te-
culo apponenda, quo praematura eius ad vulnera
agglutinatio impediatur. In casu quodam tria
corpora ovalia ossea, crusta cartilaginea oblecta, libe-
in aqua fluctuantia, calculos vesicae urinariae hu-
que herniam mentita, eximebantur, aqua tantum
stratis contextus cellulosi laxissimis, cavitates varias
manantibus, contenta; neglecta horum destructio-
neque postea obtinenda suppuratione, morbus
perdescebat. Alius aeger operationem reformi-
das, de reliquo sanus, primo diureticis, dein mer-
curialibus internis frustra adhibitis, demum iterato
mercurii diureticorum usu multa urina provocata
evolvit. In curatione palliativa semel tantum lan-
guis usus Cl. Auctor inde haematocelen ortam vi-
de, ideoque eius usum dissuadet. Quum in hydro-
tunica vaginalis antea numquam conditio testicu-
definiri queat, ad eam detegendam semper opera-
palliativa curae radicali praemitti deberet, quo
castratione forsan necessaria certe statui possit.

Cap. VIII. De epilepsia. Si tempus accessionis p. 130.
est, neque causa certa patet, aut ea remota
morbus tamen subsistit, emeticum hora ante acces-
sum sumtum illum praeventit; in epilepsia nocturna
aspero exhibita dosis ipecacuanhae forsan idem prae-
stare. Flores zinci saepe utiles, numquam noxii;
exemplum choreae S. Viti illis devictae, in qua ama-
ritudinem oris plenitudinisque circa praecordia sensum
sullebant, quod evacuantia antea data non praesti-
terant.

Cap. IX. Fluxus hepaticus. Vomitus cruen. p. 144.
tum, morbum nigrum, fluxum hepaticum et haemor-
rhoides forsan unius eiusdemque indolis et originis
esse, historia viri temperamenti melancholici, num-
quam tamen haemorrhoidibus affecti, declarat, qui
contractum abdominalium signis praesentibus post
usum

usum resolventium vomitum cruentum patiebatur inde post octiduum sub continuato tartari solubili usu, recrudescens dolore in regione umbilicali accedente tensione abdominis, 13. die copiosae evacuationes sanguinis nigri per anum cum augmento doloris ac tumoris; epithemata frigida, parcae ipecacuanhae doses, infusum millefolii et clysmata lenientia, symptomata pacabant ac denique tollebant post triduum nova deiectio, iisdem remediis breviter cedens, subsequente per 10 dies secessu liquidi loturae carnis similis, doloribus continuis iam plus minus vehementibus; exhibito demum leni emetico symptomata remittebant, et sub usu tartari solubilis cum sero lactis tamarindinato faeces nigerimae per 14 dies et ultra excernebantur, donec sanitas rediret; cortex peruvianus cum lichene islandico vires restituebat.

p. 150. *Cap. IX. De fistula lacrymali.* In puero decenni, antea scabie perverse tractata tineaque capitis iam siccata affecto, primo caro fungosa circa aperturam fistulae repetito lapidis infernalis usu tollebatur, deinde scabies unguento Iasseriano revocabatur, simulque fistula quotidie iniiciebatur; ita morbus intra 7 hebdomadas perfecte sanabatur. Sub operatione inflatum membranae pituitariae vulnus nimis cito rursus collabatur, ideoque operatio ipsa effectu perfecto destituitur: praestantius esset, loco acus triquetrae cauterio actuali ad mentem veterum uti, aut saltem post operationem illud primis diebus repetitis vicibus ingerere; cannula introducta incommodis non caret; operatio igitur non suscipienda, nisi praesente simul symptomate aut periculum aut incommodum maius afferente, ea tollendo.

p. 157. *Cap. XI. Ischias nervosa.* In uno aegro vacillanti variis successive locis applicata diuque suppurrantia cum interno usu pulveris ex camphora, ipecacuanha

cantha et opio quavis vespere, praemisso in principio
luteo tepido, postea autem ob accedens oedema pe-
tus affecti non continuato; in aliis cylindri ex gossy-
pio vel luteo carpto, ope parvae particulae empla-
stici glutinantis cuti affixi, accensi, subiunctis itidem
catharticiis, morbum tollebant. Usus tamen horum
remediorum tantum, ubi morbus a metastasi origi-
nem duxerit, expectandum esse; luxationem sponta-
neam nonnumquam ab auctoribus descriptam huc re-
ferri debere; indolem materiae morbificae plerum-
que rheumaticam vel arthriticam esse, occurrisse ta-
men Cl. Auctori casus in pueris, ubi scrophulosi mi-
seris suspicio fuerit.

Cap. XII. *Ulcus linguae*, praesentibus una for- p. 166.
tum in primis viis signis, tartaro solubili cum extra-
cto graminis interpositoque emetico, posteaque ap-
plicatis solutione vitrioli albi in salviae infuso et de-
num decocto chinae cum alumine sanatum, ipso
consumto apice restituto.

Cap. XIII. *Entropium* in viro 28 annorum, ap. 169.
longo tempore crebris affectionibus pectoris rheuma-
ticis, certas periodos non servantibus, subiecto, quae
non ophthalmiam chronicam cum entropio oculi
dextrae reliquerant; inflammatione per crebrum usum
vini antimonii HUXH. cum extracto cicutae et aconi-
ti discessa, operatio felici cum successu instituebatur.
Cutis externa adeo extensilis, ut ad morbum prorsus
tolleandum multo plus rescindi possit ac debeat,
quam necessarium videatur.

Cap. XIV. *Angina pharyngea suppuratoria*, ru- p. 172.
pro abscessu sanata.

Cap. XV. *De acido in ventriculo*. Duplex aci- p. 174.
di in primis viis origo, vel a corruptione spontanea
ingestorum, vel a secretionē perversa liquorum dige-
rentium ob stimulum illam turbantem; eximius hoc
in casu et specificus, quasi usus assae foetidae cum
felle

felle taurino, quo remedio femina chorea S. Viti laborans cum vomitū bilis acidissimae omnibus aliis obfurdescente brevi convaluit.

p. 179. *Cap. XVI. Petechiae sine febre* post febrem intermittentem curatam quidem, sed aegro viribus nondum restitutis ad pristinum vitae genus reversio potione RIVERII cum tartaro emetico interposita aliquoties emeticis curatae.

p. 182. *Cap. XVII. De febribus biliosis.* Noxae acceptae hodie in vulgus methodo gastrica in curandis morbis, eaque ipsa genita imbecillitate corporum et ad morbos gastricos dispositione. Quatenam iubeant vel vetent usum evacuantium in morbis cum acutum chronicis: 1. Ubi signa localia impuritates primarum viarum adesse docent, omnino nostra aetate frequentiora, protinus exhibenda evacuantia, ubi vero nimis protracto resolventium et evacuantium usu facile peccatur. 2. Ubi causa materialis febris in massa sanguinis adhuc haeret (febris venosa), successu temporis ad intestina transitura, quorsum saepe perversa ratione intempestive per evacuantia capitur, crisi non expectata, quod imprimis tunc valet, quum materiae tenaces in intestinis impactae haerent; materiam febris per crisin ad intestina delatum iri docent constitutio epidemica imo endemia morborum, pulsus neque adeo plenus ac durus, ut in febribus inflammatoriis, neque adeo suppressus, ut in putridis, sed celeritate potissimum se distinguens, calor medicus, typus febrilis manifeste remittens, urina plus minus crocea, color miniatus genarum, subluridus ad latera narium et oris, oculi cum splendore lacrymabundi, palpitatio linguae exsertae et sub loquendo labii inferioris, et venae sectio sub pulsu pleno parca exploratoria multum debilitans; hic cavendum a nimis activa medendi methodo. 3. Febres biliosae, in quibus crisis per sudorem et urinam vel eodem cum evacuatione

evacuatione alvina tempore vel post eam contingit, tunc-
que praepostere continuatis evacuantibus turbatur,
quod imprimis in febribus petechialibus, miliaribus,
typhoideis et rheumaticis fit. 4. Interdum non
tantum ad evacuos humores biliosos, sed praeci-
pue etiam ad illorum effusorum stimulum (seu, ut
Auctor vocat, *salivationem hepaticam*) irritantem
respicendum: exemplum febris biliosae a materia
biliosa in corpore relicta, qua per unguentum las-
ternum rursus expulsa febris protinus cessabat. 5.
Interdum impuritates biliosae tantum ut symptoma
aliis morbis accedunt, quas removeri quidem oportet,
minime autem huic evacuationi soli insilii; ex-
empli loco est dysenteria (de qua superius), et con-
stitutio gastrica in nosocomiis. 6. Morbi biliosi *fa-*
ciuntur, aut a digestivorum evacuantiumque in quavis
corporis aegritudine nondum declarata abusu, aut ab
evacuantes prophylaxeos aut praeparationis causa
sunt, aut sub finem febrium gastricarum vel nimia
austia, vel laxantibus tantum antiphlogisticis, ubi
tunc potissimum in dosibus minoribus opus erat. E
contrario quoque in neglecta bilis evacuatione pecca-
re posse, docet exemplum feminae post peripneumo-
niam biliosam signa vomicae monstrantis, quae vero,
dato vomitorio insignem copiam pituitae biliosae eva-
cuante, disperebant, continuato deinde tartari solubi-
lis usu cum interpositis purgantibus ac denique liche-
ne islandico peruvianoque cortice sanatae. De statu
nervoso febrium biliosarum: aut a constrictione spa-
stica in primo stadio illarum, non tantum in aegris
imbecillis et sensibilibus, sed interdum quoque in
robustis, nonnumquam a constitutione epidemica
pendere visa — tunc in subiectis plethoricis, pulsu
pleno, calore insigni, vena secunda, in aliis antispas-
modica exhibenda, potio RIVERII, ipecacuanhae
parcae doses, clysteres, fœtus, cataplasmata, balnea,
T 4 potus

potus emollientes, omnibusque irritis vesicatoria in epigastrio; aut durante morbo post usum evacuantium vel ex errore medici, vel ex debili aegroti constitutione, vel ex peculiari febris gastricae indole, unde saepe purpura et petechiae — tunc cautissimum purgandum, magisque viribus succurrendum vesicatoriis, antimonialibus, valeriana, spiritu MINDERERI; aut a torpore systematis nervosi, uti frequenter in febribus pituitosis, ubi purgantia nocent, emetici insigniter iuvant.

p. 231. *Cap. XVIII. Amputatio femoris.* Aeger erat puer 14 annorum, per satis longum tempus carie tibiae affectus, articulo genu nonnihil dolente. Amputatio 3 digitos transversos super genu instituebatur. Prima incisio circularis fiebat per cutim cellulosumque contextum usque ad superficiem externam musculorum; secunda, cute quantum fieri poterat sursum tracta, proxime ad marginem eius rursus per contextum cellulosum ad musculos usque, ut cutis magis adhuc retrahi posset; marginesque ipsius ad minimum 3 digitos transversos hiarent; tertia ad marginem cutis sursum tractae per musculos ac medium circiter eorum; quarta, partibus his diuisione ope lintei complicati fissi quantum fieri poterat sursum tractis, per reliquas partes musculorum usque ad os: postea linteo complicato fisso omnes carnes ita retrahebantur, ut os ad minimum 2 digitorum transversorum latitudine denudaretur et hac altitudine resecari posset. Cute et musculis unitis nihil de trunco ossis conspici poterat. Suppuratio paucissima; febris sub curatione exigua, nullis indigens remediis, imo ipsa praesens antea febris lenta evanescebat. Consolidatio adeo subita, ut fila ligaturae de 11 deciderent, vulnusque brevi clauderetur. trunco tamen obliquo reddito, musculis posterioribus iam magis retractis; anno sesquialtero rursus vidit Cl. Auctor aegrum,

musculos omnes circa os ita retractos miramur, ut hoc ad integrae manus latitudinem sola cute obiectum promineret. Inde generatim suadet, ut musculi anteriores altius, posteriores profundius discederent, quod absque magna difficultate fieri possit.

Cap. XIX. De amaurosi. Causa vix non p. 238. semper in abdomine quaerenda. Cui praecipuo remedio Cl. Auctor utitur pilulis 15, augenda sensim dosi, ex Gummi ammon. Ass. foet. Sap. ven. Rad. valer. Summit. arnic. ana 3ij Tart. emet. gr. ^{XV}ij pond. gr. ij ter de die sumendis, in quarum autem usu diu subsistendum, donec vomituritio vel diarrhoea subsequatur, quae si non cessent, minuenda dosi. Interdum aegri ab hoc remedio sub initium male habent, quo in casu tartarus solubilis cum extracto graminis vel taraxaci, et, quotiescumque opus est, emeticum vel purgans exhibenda; si ab initio multae tensiones et flammae quasi imago in oculis, oebra cephalgia vel vertigo, pulsus concitatus, urina saturati coloris, inquietudo cet. adsint, protinus a tartaro solubili curatio ordianda. Exemplum amauroseos, suscepto febris petechialis contagio multis adhibitis evacuantibus sanatae.

Cap. XX. De phthisi pituitosa. Causa eius r. p. 247. non sola debilitas pulmonum, sed stimulus vel gastricae vel rheumaticae indolis (phthises venereae, mercurio cedentes, pituitosae videntur) aut immediate aut per consensum in glandulas pulmonum agens mucique in iis secretionem turbans; hinc morbus iste cum fluore albo et gonorrhoea comparandus. Inde patet, stimuli huius remotionem primum curationis momentum absolvere. Tubercula phthisi pituitosae iuncta interdum forte huius causa ob materiam stimulantem iis inhaerentem, interdum effectus. Difficillima distinctio phthisis pituitosae ab ulcerosa:

solum signum minus ambiguum in variabili conditione materiae eiectae, interdum subito mutatae, ponendum. Atonia pulmonum ut caussa praedisponens vel effectus morbi ipsius adesse potest; inde usus roborantium versus finem curationis, stimulo vel prorsus vel maximam partem sublato; horum praestantissimum lichen islandicus.

p. 260. *Cap. XXI. Atresia a vagina post variolas infantili aetate superatas in medio coalita.* Operatio fiebat ope pharyngotomi, et via ope cerei sensim crassioris redditus fasciisque aptis in situ idoneo firmata aperta servabatur. Vagina nimis callosa metum difficilis partus excitabat; Cl. Auctor autem absoluta curatione de aegra nihil rescivit. Necessitas sanguinem collectum protinus evacuandi, ne accessu aëris liberioris putrescat.

p. 268. *Cap. XXII. Hydrops vagus.* Obstructionem viscerum, circulationi humorum impedimentum non nisi locale opponentem, vix adeo saepe causam hydropis universalis sistere, frequenter sub hydropicorum sectione visceribus illaesis inventis. Exemplum mercatoris Itali, quinquies in Belgio hydrope affecti, inque patriam reversi rursus sani redditus. Non tamquam causam istam in sola debilitate ponendam esse, frequentissime autem debilitatem potissimum systematis lymphatici causam praedisponentem, stimulumque praeternaturalem, functiones illius turbantem, procatacticam existere. Inde plerumque duplex indicatio curatoria: removendi stimulos, atque roborandi. Stimulus a morbis cutaneis male tractatis, a venereo miasmate, a caussa rheumatica, a cachochymia et cachexia, imo etiam fixus ab obstructis visceribus, caussa hydropis; inde efficacia antispasmodicorum diureticis roborantibusque nuptorum; mercurii, non tamquam resolventis, sed tamquam antispasmodici, ut in tetano, hydrophobia, inflammatione.

tionibus; vesicatoriorum; antimonialium; frictio-
num oleosarum. Spasticam denique indolem decla-
rant dolores vagi extremitatum et potissimum abdo-
minis, pulsus celerior et tensior, tussis, irritabilitas
pulmonum viarum, excretiones suppressae. Quodsi
ergo stimulus praeternaturalis neque detegi potest
neque removeri, irritationis tamen signa adsunt, eva-
nuantia antispasmodicis; sin debilitatis, roborantibus
curanda. Duo exempla hydropis vagi, prolixius
quidem enarrata, sed attentione dignissima, in pri-
mo prius (cuius ampliore enarrationem Cl. Auctor
in praefatione iusto modestius, si iudicare nobis li-
ceat, excusat) hominis 22 annorum delicatioris cor-
poris habitus, a prima aetate domiciliis humidis usq[ue]
in ascite et anasarca affecti, absque febre; his malis
sensim fugatis successive sese excipiebant hydrops
pulmonum, anasarca, phthisis pituitosa, dolores ca-
pitis et dentium rheumatici; tandem dimidio quinti
post introitum in nosocomium mensis ex illo sanus
exibat; post quinque menses scabie affectus eandem
remediis externis repellebat, unde oedema colli, ster-
na, signa ascitae oriebantur, quare canali intestinorum
a salis anglici abusu sensilissimo reddito nosocomium
repetebat; rursus sputa purulenta, inde abscessus in
femore interno, sub cuius formatione urina sponte
largissime fluens omnia symptomata hydropis dissi-
pabat; rursus successive oedema colli et pectoris bis
occurrent, hydrops pulmonum, oedema pedum, rur-
sus colli et pectoris, tussis purulenta, ascites, oedema
brachii dextri, subsistente semper irritabilitate cana-
lis intestinorum, ut singula fere remedia vomitum
diarhoeamque cierent; hydrops pectoris et pulmo-
num cum universali, denique scarificationes in suris po-
stulante, quibus frequenter aqua vulneraria THEO-
irrigatis omnia symptomata hydropis evanescebant;
inde aphthae, postea febris 4 diebus continuis ver-
sus

sus vesperam rediens, urina sub frigore semper la-
gissime excreta; efflorescentiae in dorso scabiosae,
contagio tamen tribuendae, rursus evanidis omnibus
symptomatibus, post mensem tamen reversis, sed re-
stitutio per diuretica flore, quae sulphuris urinae fluxum
iterum disparentibus; brevi post dolores pectoris et
artuum, inde rursus ingens febrilis insultus, proba-
biliter refrigerio adscribendus, quotidie recurrentes,
cum doloribus atrocissimis vagis artuum, vix remitte-
tentibus, tandem in pectore se figentibus cum tussi
vehementi continua; 13 demum die febris decre-
cens, subsistente tamen tussi, transpiratione noctur-
na accedente; tandem post novem a secundo ingres-
su in nosocomium mentes aeger sanus discedebat.

p. 306. *Cap. XXIII. Bubo exulceratus in femina ge-
tis iudaeae 66 annorum, causa nulla detegenda, nisi
copiosis cruditatibus biliosis primarum viarum, et for-
san munditiei externae neglectu; emollientibus ex-
ternis, resolventibus evacuantibusque internis 10 a
ruptura abscessus die plenaria eius sanatio obtine-
batur.*

p. 309. *Cap. XXIV. Steatoma in manu. Femina 25
annorum, sana antea; nisi quod interdum dolores
rheumaticos passa esset, ante biennium in dorso ma-
nus tumorem ganglio similem, nucis avellanae me-
gnitudine, sensim incrementem, inde elapso anno et
ultra similem in vola manus persensit; post aliquot
hebdomadas chirurgus, fluctuationem se sentire per-
suasus, eum in dorso aperiebat, ex quo nonnihil san-
guinis effluebat, tumore postea brevi multum incre-
sciente, ut sub ingressum in nosocomium praeter spi-
ces digitorum vix quicquam de manu conspici posset,
tumore utrimque a carpo ad medias phalangeas pro-
tenso, ambitus in longitudine $\frac{3}{4}$ in latitudine $\frac{1}{2}$ ulnae,
basi dura, superficie molliore, in dorso, ubi incisus
fuerat, exulcerato saniemque foetidam fundente, ca-*

te ope specilli dignoscenda; aegra emaciata et len-
tescente. Amputatione ad 3 digitos transversos super
articulationem peracta, tumor admodum densae com-
pactis sub flexoribus et extensoribus inter ossa meta-
carpi penetrasse conspiciebatur. Febris vespertina
multum decrescebat; vulnere vero ad sanationem
propius accedente, aegra dolores vagos artuum que-
rebatur, mixtura ex spiritu MIND. et vino antimonii
auxil. mitigatos quidem, sed non sublato; post
aliquot hebdomadas glandula axillaris in latere affe-
cto cum multo dolore intumescibat, post mensem
vulnere clauso aegra domum repetebat, brevi postea
tumor glandulae rumpebatur, accedentibus dolori-
bus rheumaticis potissimum ischiadicis; fonticulus
in brachio affecto, aconiti antimonique internus usus
inefficax; succedebat brevi tumor frigidus indolens
ad claviculam aliusque in humero, febris hectica,
denique medio iunii (ultimo maii nosocomium reli-
querat) mors.

Cap. XXV. Tumor genu ab ictu, potissimum p. 313.
in ligamento patellae iusto mobilioris visae, extenso
praecipue pede percipiendus, indolens, manifeste
fluctuans, cute non mutata, externo gummi ammo-
niaci in aceto scillitico soluti, interno tartari emetici
in dosibus refractis usu intra septiduum sublatus, ri-
giditate articulationis residua per linimentum volati-
le sanata. Similes tumores etiam in cubiti articula-
tione Cl. Auctor vidit.

VII.

D. IACOBI FRIDERICI ISENFLAMM Med. et Anat.
P. P. O. de difficili in observationes anatomi-
cas epicrissi commentationes VIII. Edidit
IOAN. CHRISTIANUS FRIDERICUS ISENFLAMM
Medi-

Medicinae Doctor. Erlangae in libraria Waltheriana MDCCXCIII. 4. pagg. 129. Praefatio editoris pagg. VI.

Quod coram est exemplar nonnisi priores tres commentationes complectitur, neque huius cum titulo contradictionis ullam causam invenire potuimus. Priores duae regulas de observationibus anatomicis rite instituendis formandoque super iis iudicio proponunt, quibus exempla mutationum morbosarum in cadaveribus inventarum, additis, ubi aliquid innotuerat, praegressorum morborum historiis, subiunguntur; tertia vero aberrationes nativas, varietates nempe vasorum et nervorum, sistit. Quaevis observata b. Auctor cum similibus apud alios reperitis comparat et inde iudicium de morborum probabili origine aut effectu et de usu illorum practico format, quem se tamquam primarium anatomae usum semper considerasse cum in his academicis libellis hinc inde fatetur, tum editis peculiaribus tractationibus docuit, de quibus alibi in Commentariis his ad Lectores nostros retulimus *). Nos autem iudicia haec, recentiorum doctrinis, potissimum quod nervos spectat, multa additamenta, forsitan etiam correctiones, admissura, iam mittimus, et in observationibus tantum anatomicis et practicis subsistemus.

p. 1.

p. 9.

Comm. I. Resp. 10. GE. SCHMIDT, Jan. 1771.
Funiculus umbilicalis fetus octimestri maioris pridie nati appenso pondere successive ad sex libras aucto disruptus est: hoc tamen experimentum nonnisi maxima prudentia ad alios casus applicandum, ob ipsius funiculi diversitatem, tempus mortis, gradum putredinis,

*) Vol. XXIII. p. 133. seqq. 279. seqq. Vol. XXVI. p. 603. seqq. Vol. XXVII. p. 69. seqq.

dinis, locum ubi funiculus rumpitur, et inprimis in-
 fantis labentis impetum. In cadavere feminae omen- p. 13.
 to reclinato prodiit saccus membranaceus ex mesen-
 terio oriundus, intestina omnia involvens, vera peri-
 tonei duplicatura, eoque discisso colon ab hypochon-
 dro dextro sub linea alba in pelvim descendens, ibi-
 que flexum rursus parum ascendens demum in flexu-
 ram sigmoideam abiens; in valvularum mitralium al-
 teri duo corpuscula cartilaginea fabae magnitudine.
 Cholelithi in cadavere feminae numquam hepatitide p. 18.
 vel ictero affectae, sed gastritide obiisse visae (iudem
 esse videntur, quos postea b. DELIUS *) descripsit et
 depinxit). In feminae 60 annis maioris cadavere p. 22.
 apparuit lien ad 1 poll. 3 lin. diametrum cum dia-
 phragmate per substantiam callosotendineam coali-
 tus, et in substantia illius ad pollicis ab ista cohaesio-
 ne distantiam corpus osseum globosocompressum,
 membrana annexa ceu periosteo tectum, altitudinis
 6, diametri 8 linearum, in aqua iniectum natans; lien
 de reliquo sanus; in superficie corporis cicatrix pro-
 funda musculis subiectis firmissime inter se concretis
 et implexis, eo in loco, ubi ultima costa spuria sini-
 stri spinæ dorsi annectitur, nullo tamen vertebrarum
 processu deficiente aut ea ratione mutilato, ut inde
 origo ossis istius in liene derivari posset **). Femi-
 nam hanc ante 31 annos saxi obrutam grave in dor-
 so vulnus accepisse et elapsis 28 annis verberibus in
 latus affectum percussam esse, in quo deinde conti-
 num ad mortem usque dolorem percepit, postea
 compertum est. Hydræcephalus insolitæ magnitu p. 29.
 dinis, sine spina bifida ***). In mendico vagante 20 p. 36.
 circiter

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XXVI. p. 482.

**) Eorumd. Vol. XXVII. p. 74.

***) Eorumd. Vol. XXVI. p. 609.

circiter annorum, phthisi purulenta extincto, cicatrix in fronte super angulum externum oculi dextri a circiter pollices longa, nec lata adeo nec profunda; nervus opticus huius lateris ab origine usque ad conjunctionem cum socio sanus, inde vero usque ad ingressum in orbitam marcidus prorsus et exsuccus corii instar, nihil continens nisi lentem flavam ossiam; thalamus uterque, oculus sinister, cerebrum sana; os cribrosum in latere dextro maximam partem deletum; cicatrix in osse frontis a pericranio durae matris iuncto 2 poll. longa 4 lin. lata, in medio superstiti foramine 4 lin. longo et fere 2 lato, in interna superficie ossis exostosi 6 lin. diametri et fere 2 altitudinis, firmissimae substantiae, innumeris poris pertusa, cui dura mater sana leviter immersa incumbebat *).

- p. 41. Comm. II. Resp. IO. CAR. DAN. KRAUSS, Od.
- p. 46. 1772. In vetulae cadavere praeter rariorem venae cavae in hepate decursum, corpusculum cartilagineum inter ventriculum et splenem vasis brevibus intertextum, et glandulam thyreoideam maximam plurimis loculamentis ossis diversissimas materias continentem, ventriculus constrictis in medio tunicis in duo aequalia loculamenta divisus, loco constrictionis pylori dimensionem aequante. Hac occasione aegroti cuiusdam quinquagenarii meminit b. Auctor, deglutitionis impedimentum in oesophago circa 4. circiter costae altitudinem sentientis, quo omnia assumpta post quadrantem horae sub maximis cruciatibus contorsionibusque iterum eiiciebantur; haec incommoda, nullis aliis remediis cedentia, sopivit infusum aquosum herbae scabiosae per breve tempus in usum ductum, effectus tamen, quod infra monetur, non constantis, scirrhusi omnium fere abdominis viscerum

*) Eorund. Vol. XXIII. p. 282.

rum statu se declarante; hinc quaerit b. Auctor, an
 oesophagi constrictio a spasmodicis hypochondriacis pro-
 ducta fuerit, hisque scabiosa tantas attulerit inducias?
 Excursus de vegetabilibus suspectis tempore annonae p. 56.
 tunc, quum haec scriberentur, vix sublatae nutrimen-
 ti loco adhibitis, inter quae Convolvuli arvensis, C.
 sepium, et Polygoni convolvuli folia numerantur, et
 inaususto eventu comestae radices cicutae virosae. In-
 tus susceptiones duae in ieiuno infantis paucarum
 hebdomadum. Puella triennis labio leporino et fau- p. 62.
 co lupina foedata, paedarthrocace pessime habita, p. 63.
 praeter quaedam in extremitatibus superioribus ulce-
 ra aliud maius cariosum in superficie interna tibiae
 dextrae obtulit, in cuius vicinia tumor durissimus os-
 sis circumcirca elevati, dissectus fibras osseas albi-
 antes volumine auctas, interstitiis itidem maioribus,
 fissens, integumentis et periosteo sanissimis. Obser- p. 66.
 vatio a Cl. BAIER, praefecturae Schwabacensis physi-
 co, communicata *): puer annorum 14 in soproni-
 sterium delatus, infirmiae valetudinis, hypochondriis
 tumidis, vorax, torminibus affectus, anthelminthicis
 et resolventibus quadamtenus levatus, post sexen-
 nium thoracem sibi constringi queritur, sterno eleva-
 to, costis vertebrique inflexis; paullo post femore
 dextro a lapsu fracto, cum elapsis aliquot hebdoma-
 dis surgere vellet, femoris sinistri contractura et
 ancylosi prohibetur; accedunt tubera ad articulos,
 tandem post biennium femur sinistrum et extrema-
 tes superiores cum summis doloribus incurvantur,
 donec tandem eodem anno mors has miseras finiret.
 Longitudo cadaveris a vertice ad calcem fuit 3 ped.
 apoll. nodi artuum et incurvationes pectoris evanue-
 rant; ossa humeri spongiosa flexilia, inferius exostosis;
 ossa

*) Eorund. Vol. XXVI. p. 608.

- ossa antibrachii duriora; femora, praeter callum in fracto, et crura spongiosa putridique ligni ad instar friabilia; omnia extremitatum ossa contorta; panniculus adiposus et omentum paene consumpta; intestina maxime distenta, ilium plurimum gangraenosum; glandulae mesentericae passim; item hepar, splen, pancreas, aceret pulmones, scirrhusa; vesica urinaria sinistrorsum detrusa; sternum, costae, vertebrae thoracis spongiosa et flexilia, situ non mutato; caput satis amplum, ossibus cranii sanis. Ad hunc casum illustrandum meminit b. Auctor cariei ex digito conquassato et phalangis cariosis post harum amputationem reliqua successive ossa pessime inficientis.
- p. 77. Ovarium hydropicum, praeter multas minores hydatides tres maiores continens, quarum una pilei maioris caveam penitus replet, intus pariete membranaceo satis denso, splendido, arteriis venisque distincto, obductas, ovariis ipsis e sede pulsis, uterique minimis tantum relictis vestigiis. Pericardium in alio casu adeo cum corde connatum, ut prorsus deficere videretur.
- p. 78. Comm. III. Resp. IO. MICH. MEYER, Mart.
- p. 83. 1773. Differentia in anatome inter *varietates* vel
- p. 91. *fabricam variantem, conformationem malam, et monstrosam*; incongrua *lusus naturae* denominatio. Musculorum diversitatis effectus *). Arteria peronea deficiens, eiusque loco insignis ramus tibialis anticae sub ligamento annulari et extensore pollicis ortus, deorsum et antrorsum conversus, sub malleolo externo inflexus et rursus ascendens in tres ramulos fissus, in musculos, fibulam et ligamentum interosseum distributos, cum ramulo ex tibiali postica descendente rete vasculosum efficientes; similis forte defectus arteriae

*) Eorund. Vol. XXIII. p. 137.

arteriae istius in praefecto militari, eo praecise loco laesae, ubi a laesione illius haemorrhagia extimescenda erat, quae vero non obtigit. Arteria brachia. p. 100.

is iam infra medium humeri bifida; ex ramo cubitalis utrinque ramus recurrens (externo sub aponeurosi bicipitis ramum emittente, cuius ramuli cum ramulis arteriae radialis se uniebant), contra nullus ex radiali; ex simili forte varietate explicanda ingens haemorrhagia et subsequuta aliqualis brachii contabescencia post vulnus ad pollicis a condylo interno distantiam humero caesim inflictum. Varietates in nervo sympathico magno observatae; in latere dextro furculi p. 105.

duo ex primo pari cervicali, aliusque ex 1. et 2. paris communione, non ganglio cervicali magno, sed trunco supra illud inserti, ex hoc ganglio inferius nervus cardiacus superior origine bifidus, trunco utroque super muscolum longum colli decurrente ramulisque communicantibus plexum quasi formante, interiore pone arteriam thyreoideam inferiorem descendente et in ganglion cervicale inferius insignis magnitudinis se inferente, ex qua ramus unicus tres furculos emittebat, unum ad nervum recurrentem, alterum partim asperam arteriam amplectentem partim cum reliquis nervis cardiacis communicantem, tertium arteriae subclaviae circumflexum, postea ganglio thoracico superiori immersum; nervi cardiaci superioris truncus exterior ganglion cervicale superius sub arteria subclavia ad ortum arteriae vertebralis ingrediebatur, ex quo nervus insignis radice bifida ad plexum cardiacum tendebat. In latere sinistro ganglion cervicale superius minus et rotundius truncusque bifidus, exterior rursus in duos ramos divisus, quorum alter ad ganglion thoracicum superius tendebat, alter cum trunco interiore ganglion cervicale inferius constituebat, ex quo pariter ramus ad ganglion thoracicum superius decurrebat. Loco gangliorum se-

milunarium plexus gangliformis a nervo splanchnico dextro ad sinistrum extensus; ex primo eius in latere dextro ganglio ramus ad appendicem diaphragmatis tendens inter eius fasciculos carneos in tres ramulos dividebatur cum totidem furculis rami interioris nervi phrenici communicantes, quod in latere sinistro

- p. 116. minus conspicuum erat. Consensus nervorum quaedam exempla: vir quidam, quotiescumque capilli anteriores in latere dextro frontis (in sinistro hoc non accidit) in cincinnos convolvuntur, lacrymas ex oculo dextro fundit, prurituque narium et frequentissima validissimaque sternutatione afficitur. Iuvenis rusticus, de reliquo sanissimus, saepe de die praecise eo in loco, ubi in latere dextro nervus maxillaris superior egreditur, velut ignem e mala dextra in artus serpentem sensit, inde eodem loco vehementer contremiscente, brachii pedisque dextri spasmo clonico, capite totoque corpore simul dextrorsum contorto; post aliquot minuta paroxysmus cessabat.
- p. 117. Morbus coxarius atrocissimus in quadragenario, alias doloribus colicis obnoxio, subito enatus, irritis omnibus pulvere ex antimonii crudi et pareirae bravae singulorum granis XVIII, omni bihorio cum infuso cha-
- p. 127. maemeli sumto, brevi dissipatus. Vir hemiplegia brachii pedisque sinistri affectus de acerrimo dolore profunde sub clavicula sinistra conqueritur, brachio manuque extrema supra metacarpum indicis et medii digiti iisque in locis, ubi nervus radieus distribuitur, vehementer tumentibus, vera e contrario contabescencia circa metacarpum annularis et auricularis ceterasque partes, quas nervus cubiteus adit, sulco quodam a metacarpo oedematoso distincta; doloris istius causam suspicatur b. Auctor ganglion thoracicum superius affectum, filamentorum tamen ab eo cum nervis dictis communicantium affectione non explicabili.

VIII.

De febribus tentamina duo. Scripsit FRANCISCUS SCHRAUD, Hungarus Pestanus M. D. comitatum Csongrad, et Csanad ac R. comitis Szegediensis Medicus. Viennae, Typis Iosephi Nobilis de Kurzbek, 1791. 8. pagg. 188.

Tentamen primum theoriae generalis febrium. Flui. p. 1.
 Idorum solidorumque attemperatio mutua, in qua
 sanitas consistit, a solitis limitibus recedere nonnihil
 potest absque huius laesione: sin autem magis laeda- p. 4.
 tur, morbi vel chronici vel febriles surgunt, in quo-
 rum ultimorum phaenomenis explicandis iam Cl.
 Auctor versatur. Aliae autem febres a vasis, aliae ab
 humoribus proficiuntur. Sanguinis copia iusto p. 5.
 maior ad extremos vasorum fines propulsa eosque dis-
 tendens statum repletionis indeque oppressionis fi-
 sit, a vera debilitate, monente Cl. FORDYCE, probe
 discernendum; horum vasorum repletioni succeden- p. 7.
 tem depletionem pallor, frigus, tremores, rigores
 spasmodici sequuntur, prima phaenomena accessio-
 nis febrium inflammatoriarum, quae aptius *tonicae*
 dicantur; haec phaenomena ab evacuatione quali-
 cumque observantur, v. c. sanguinis ex vena missi, p. 8.
 alvi post pertinaciorem obstructionem, urinae in dia-
 bete; neque facile crisis ulla febris, nisi praegressa p. 9.
 horrore in remittentem mutata fuerit. Proprietasp. 10.
 febrium biliosarum aut putridarum dictarum, sub ip-
 sarum initiis frigus caloremque multum alternare, a
 novo sordium per vices in sanguinem transitu expli-
 canda; has vicissitudines docere, esse aliquid in cor-
 pore quasi conceptaculum fomitis morbi inde sumen-
 di, eiusque forsan etiam in complicatis febribus ratio-
 nem habendam. Phlogisticam diathesin phaenome- p. 12.
 nis inflammationis explicandis non inservire, quippe
 V 3 quae

- p. 13. quae in humoribus sanis ad extrema vasorum accumulatis nulla sit. Alia existit febris, solidis labefactis a causa immediate in fluida non agente, hinc imminuta irritabilitate et vi humores propellente debilitata, unde pallor, frigus, rigores atonici, deliquium, imo in quibusdam mors; hanc typhum, febrem malignam simplicem aliis dictam, Auctor noster *febrim torpentem* vocat.
- p. 15. Febris *humoralis simplex* nascitur a stimulo peregrino quacumque de causa in fluidis enato, solidis integris inde ad maiorem actionem concitatis, indeque tensionem in vasis minimis ac denique contractionem spasmodicam et speciem quasi repletionis spuriae efficientibus. Cordis et arteriarum vis propria, corporis temperie vel tempestate actuosior reddita, huius febris cum tonica complicationem sistit; cum febre torpente vel febrim acutam, si irritationis humorum vis magna viriumque vitalium ingens prostratio, vel hecticam, si lentior eius progressus. In complicatione febris tonicae cum humoralis fluidum irritans et narcoticum, vel iam existens vel sub morbidum decursu redditum, vergit in complicationem febris torpentis cum humoralis simplici; stimuli irritantis copia et pertinacia maior, quam ut subigi possit, vel fomite novo semper increascens viresque vitales demum labefactans, in hecticam cum plurimis
- p. 20. ipsius speciebus et varietatibus. Neque a peculiari
- p. 21. materia febrifica, neque ab universali vasorum mini-
- p. 23. morum spasmis morbos febriles repeti posse, ipsasque epidemias docere, multos quidem a febrilibus accessionibus immunes servari, iisdem tamen symptomatibus plus minusve obnoxios esse, quae ab eo humorum vitio pendeant, quae in ipsa epidemica febre emineat; „principem epidemiae partem aliquo humorum vitio constitui, a densitate, a putrida, biliosa, rheumatica, catarrhosa diathesi sanguinis, quemad-

modum

modum id, quod alia epidemia præ alia plus minusve
habeat vel tonici vel narcotici, pendeat a singulari
temperie prehenforum corporum, a vario influxu sex
rerum non naturalium, atque adeo denique ab affe-
ctionibus in sensus cadentibus æris, puta frigore, ca-
lore, humiditate, siccitate cet. aut ipsa etiam aliquan-
do indole humoris inimici". Haec fusius demonstra- p. 26.
tus Cl. Auctor ostendit, ab irritabilitate vasorum
pendere characterem humorum, illaque mutata hos
quoque mutari; miasmata hanc aggredi putata effe-
ctum non nisi maiori minorive temporis intervallo ex-
ferere, nimirum mutatione in humoribus diutius p. 28.
profecta, neque igitur immediatam causam dici de-
bere; contagia summa celeritate mortifera nulla sym- p. 31.
ptomata febrilia excitare, sed ea solum, quae vim ani-
malem vehementer affici et succidi doceant. Eadem,
quae miasmata, etiam animi motuum, solis, æris,
tempestatumque influxus est ratio. Usus huius theo- p. 34.
riae in curatione instituenda: error eorum, qui ab p. 35.
affectione energiaque solidorum tantum classes fe-
brium constituunt et typorum similitudinem pro fun-
damento divisionis curationisque assumunt. De caus-
sis aestus sive *status* febrium: eam febris conditionem, p. 36.
quae vasis minimis organisque excretoriis constrictis
cor ope humorum ad maiorem contractionem vin-
cendumque istud obstaculum cogit, a duabus causis p. 37.
sustentari, nempe tono vasorum et indole humorum;
ab utriusque causae attemperationis mutuae diversi-
tate pendere diversitatem febrium continentium, re-
mittentium, tertianarum (quartanis tota classe diver-
sis), quemadmodum etiam in sani hominis functioni-
bus vitalibus periodici quid animadvertatur; inde p. 40.
mutationes febrium continuarum in remittentes et
harum in intermittentes, aut vice versa; item typo-
rum diversitas a primi stadii symptomatibus praenof-
cenda. Paroxysmorum in quartanis, a labefactata vip. 41.

- p. 42. vitae oriundis, decursum tamen ex his explicari non satis posse, a certa tamen naturae motuum successione repeti debere; iactura virium ulterius progressa, febris lenta seu is proprie febris modus, quem aptius *statum* vocari supra dictum est.
- p. 44. Ex haecenus propositis sequitur partitio februm, primo quidem generalis in tonicas et torpentes; postea, quum et solidorum et fluidorum vitia coniunctim considerari oporteat, in ordines vel genera tria, prout nimirum humorum vitia cum statu vasorum naturali, tonico, aut torpente combinantur; horum divisio ulterior in species pro variante humorum copia, acrimonia, pertinacia naturae, acrimoniarum duarum vel plurium combinatione, toni vasorum intensitate aut labefactione; et in varietates, praecipue ab actione vasorum inaequali, aut fluidi nocentis varietatibus a causa fortuito influente productis. Isti inaequali vasorum actioni adscribenda in frigoribus quartanarum deliquia suffocationesque, in harum aliarumque febrium caloribus, phrenitides, diarrhoeae, peripneumoniae; item hysterica symptomata. Causarum fortuitarum influxum in mutandos humores varietates febrium producturos illustrat epidemia post varias vicissitudines demum biliosa, a GRANTIO descripta *).
- p. 49.
- p. 56. *Tentamen secundum de febribus intermittentibus*
- p. 58. *nova methodo tractandis.* Sudores in febribus intermittentibus quum fere minus auxilium adferre quam in continuis perspiceret Cl. Auctor, observatione edoctus didicit, in iis intermittentibus, quae ipsi per duos et quod excurrit annos obvenerunt, vitium quodcumque in humoribus vel emesi vel catharsi sub aestu excitata optime eliminari, eamque solam esse viam,

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XVIII. p. 433. sq.

nam, qua levare onere suo aestuans natura laetare-
tur; eandem igitur methodum in aliis quoque inter-
mittentibus ex analogia tentandam proponit. Ha p. 64.
rum evacuationum effectus erant: paroxysmorum in-
tervallum magis integerrimae sanitatis aemula; aestus
febrilis contemperatio et diminutio, symptomatum
ab eius intensione pendentium mitigatio, sudorum
moderatio; proxime sequuturi paroxysmi brevitatis
aut omisso quoque cortice, plenaria cessatio. No-
tandum etiam, purgantium emeticorumque dosim
longe minorem in paroxysmo largius multaque cum
facilitate operari quam extra eundem, ut id tempus
eandem aegri conditionem aptissima esse ciendis eva-
cuationibus colligeretur. Id autem intermittentium p. 65.
genus, in quo medendi hac methodo utebatur Au- p. 68.
tor postea, ab autumno 1788. in alterum annum
saepius frequens, mucosae leucophlegmaticae erat indo-
lis cum primarum viarum inertia coniunctum, in iuve-
nibus tertianae, in infantibus puerisque plerumque
quotidianae typo. Quamprimum advenientis frigo-
ris signa observabantur, tepidum chamaemeli infu-
sum affatim per vices bibendum imperabat, quo in
dispositis vomitus ciebatur, calorem subsequenter fa-
cilitans, sub quo idem infusum frigidum et dilutius
exhibebat et ex eodem saturato clystma praecipiebat;
postmodum rhei doses aetati accommodatas usque ad
20 — 25 grana singulis horis porrigebat, quamdiu
aut calores subsisterent aut deiectiones non sequerentur,
quem in finem vix ultra quatuor praebitis opus
erat; ubi magna ventriculi pressio aut nausea aderat,
primis dosibus aliquot grana iperacuanhae adiciebat;
ubi humorum tenacitas poscere videbatur, aequalem
vel aliquanto maiorem portionem tartari solubilis,
vel pauca grana magnesia. Finito paroxysmo ad in-
testinorum vim amissam restituendam nihil efficacius
invenit extracto quassiae ad unciam integram unius

apyrexiae tertianae tempore; ubi iam infarctus vasorum eorum inertiae iunctos perspiciebat, extracta saponariae, cichorei, taraxaci larga manu addebat. Similiore per singulas vices paroxysmo reddito et robore viscerum sub apyrexiiis aucto, brevi plena cessatio motuum febrilium, et solo amarorum continuato usu perfecta sanitas obtigit, praesertim si cum sola febre eiusque causa pugnandum esset, corticis usus non necessario.

- p. 74. Aliud tertianarum genus, vere et aestate 1788 frequens, deinde perrarum, manifeste biliosae indolis erat, interdum, licet rarius, atrae bilis, vel lactationis, vel plethorae femineae symptomatibus, imprimis doloribus rheumaticis vel arthriticis adiunctis; hic Cl. Auctor sub frigore infusum sambuci succo citri vel aceto gratius redditum, in calore largiter decoctum graminis vel hordei acidulatum, et postmodum salium mannaeque solutionem cum tartaro emetico et syrupo quodam acido per partes exhibebat, clysteribus subiunctis; tunc in primis aegrotis solo potu vitaeque acido et aëre subfrigido acquiescebat, paroxysmum proximum exspectans; progressu vero temporis, si nulla obstructionis viscerum aut alius vitii ex ipsa febris diurnitate enati suspicio adesset, non dubitavit, ne sudoribus quidem prorsus adhuc cessantibus, ad corticis peruviani usum transire, ita ut intercalari tempore una vel sesquialtera uncia ingereretur, vel in pulvere, vel in electuario cum syrupo
- p. 79. quodam acido parato. Ab huius usu constanter vidit alvum, sub praegressae febris caloribus motam et iam pergentibus sudoribus consistere visam, iterum, aliquando post quamlibet dosin, respondisse, non tamen liquidam, sed naturali similiorem, cum levaminis sensu; interdum his ad medium usque diem apyretum procedentibus ex improvviso accesserunt lentes horripilationes, extremorum frigora, oscitationes, dein calor,

calor, siticula, molestia functionum, verbo omnes fe-
bris quasi novae subingredientis phaenomena, quae
subacido post aliquot horas sudore finita ae-
rum sanitati perfecte redderent; interdum in debi-
lissimis solus calor, et tunc phaenomena haec ad se-
quentem usque paroxysmum pedurabant. Hunc p. 81.
multiplicem effectum corticis peruviani ad decidendam
questionem de plurium medicamentorum vi in
collendis febribus specifica omnino attendendum esse;
unde etiam determinari posse, quae corticis quantitas
novae accessioni praevertendae sufficiat; ulteriorem
usum, profligata febre, ad securitatem magis
quam necessitatem pertinere, modo idoneo victu ce-
teroque regimine convalescentes utantur. Monitum p. 84.
de connubio corticis peruviani cum salibus cavendo,
a quo in tertiana biliosa diarrhoeam fere exitialem
ori vidit. Ubi febris intermittenti viscerum obstru- p. 85.
ctioes iunguntur, sive eadem sequela sive causa il-
lus fuerint, abstinendum a cortice, sed utendum eva-
cuantibus iisque singulis accessionibus repetendis, et
interponendis tempore apyrexiae lenibus solventi-
bus et alterantibus, donec motus febriles cessaverint,
hisque non amplius praesentibus, sed solo vitio suc-
cedaneo superstiti, ea hora, ubi reverti debuissent
calores febriles, emetica et purgantia exhibenda et
tunc reliqua auxilia in usum vocanda, ut oppressa na-
turae vis in conatus febriles cieatur et ita morbus tol-
latur. In quartanis e contrario cum multo abdomi- p. 88.
nis tumore eiusque durtie, hoc vitio licet nondum
sublato, saepe corticis usus necessarius, imprimis si
maiora sint viscerum labefactatorum indicia. Alia hu-
morum vitia, tertianis iuncta, sibi appropriatis reme-
diis indigent, v. c. atrabiliaria diathesis et lactis re-
dundantia salinis; si vomitus ciendus, ipecacuanha
tartaro emetico praeferenda.

Eodem

- p. 89. Eodem tempore, quo has observationes instituit Cl. Auctor, quartanas sparsim vidit ex autumnis non infrequenter in ver subsequens anni protrahere vitium fluidorum potissimum ab universali atonia solidorum pendentibus; has infuso chamaemeli et rheumati superius sub tertianis dictum est, et deinde protinus cortice peruviano oppugnavit, iuncta dieta restaurante, ipsa carne ferina assa cibo farinaceo anteposita, quem malo aegrorum fato in Temesiensi imprimis Bannatu commendatissimum quartana affectus alimentum saepenumero est indignatus. Sic cortex tertium paroxysmum semper penitus praepedit; tamen ipsius usus ad diem 14. continuatus est. Sin autem diuturnitate accessionum maius aliquod vitium primis viis aut visceri cuidam accesserit, usus eius dilatus et temporibus apyrexiae quassia, cichoreum, saponaria adhibita sunt, nisi nimia virium vitalium iactura his corticem iungi iuberet.
- p. 94. Has curationis methodos observationes triginta
- p. 105. enarratae bene illustrant; inter has obs. 5. febris apoplectica, vesicatoriorum corticisque, primo in decocto cum floribus arnicae, postea in pulvere, largo
- p. 171. usu fugata. Gentianam ob effectum purgantem caute adhibendam esse, quum similis vis compluribus rotacearum classe communis sit.
- p. 188. In fine monet Cl. Auctor, se remittentes quoque febres, cum biliosas, tum catarrhales, eadem methodo tractasse, unde et materia morbi multo citius ad crisin praeparata, et exacerbationes breviores redditae fuerint, sudoribus terminatae, adeoque in quotidianas aut tertianas transferint.

IX.

De vera notione et cura morborum primarum
viarum commentatio, cui alterum praemium
ill. academ. imp. natur. curiosorum d. v. Ian.
MDCCLXXXII. decrevit, auctore D. GERAR-
DO ANTONIO GRAMBERG, reverend. et sereniss.
episcopi Lubecensis ducis Holsato-Oldenbur-
gensis consiliario cancellariae aulae ducalis et
militiae medico, acad. imp. nat. cur. sodali. —
Erlangae sumtibus Ioann. Iac. Palm 1793. 8.
pagg. 178. sine elencho.

Materiam ad examinandum propositam ita pertra-
ctat Cl. Auctor, ut primo veram notionem pri-
marum viarum determinet, postea ipsarum morbos idio-
pathicos, dein deuteropathicos enarret et ordinet, ho-
rum porro signa, causas, et therapiam proponat. No-
men primarum viarum proprie tantum canali alimen-
tari tribuendum. Morbi idiopathici vel a nutritione
vel purgatione laesa; deuteropathici vel a resorptio-
ne systematis lymphatici, a Cl. CRUIKSHANK tamen
forte iusto latius extensa, vel a tela cellulosa; sive
metastatici, sive consensuales, sive simpliciter sym-
ptomatici. Distinctio horum morborum vario res-
pectu habito; eorum pathemata; eorum schema quo-
ad formam et effectus; eorum classificatio, defecti-
bus variorum systematum nosologicorum simul indi-
catis. Tentamen nosologiae systematicae morbo-
rum primarum viarum: *Classis I. Febres: Ordo 1.*
intermittentes: quotidiana, tertiana, quartana. Ordo
2. remittentes gastricae: repletoria, mucosa (huc
quoque verminosa), biliosa. Ordo 3. continuae ga-
stricae: phlogistica (gastritis, enteritis; angina in-
flammatoria?), putrida (maligna, nervosa, aphthosa),
hectica.

hectica. *Class. II.* Profluvia: *Ordo 1.* sanguinea stomachace, haematemesis, hepatirrhoea, dysenteria haemorrhoids. *Ordo 2.* non sanguinea; pyralismus vomitus (nausea, vomituriatio), diarrhoea (coeliacalienteria, pituitaria; haemorrhoides mucosae? intestinum materia excreta?), cholera. *Class. III.* Suppressiones: dysphagia (angina), flatulentia (tympanites, meteorismus), obstipatio. *Class. IV.* Dolores odontalgia (dentitio), sorda, cardialgia, colica. *Class. V.* Spasmi: hypochondriasis, hysteria, convulsio (epilepsia, chorea S. Viti; tussis convulsiva? trismus?). *Class. VI.* Debilitates: dyspepsia. *Class. VII.* Vesaniae: melancholia, mania. *Class. VIII.* Viti: *Ordo 1.* angustiae solidorum: infarctus, scirrhus. *Ordo 2.* dilatationes solidorum: tumor ventriculi, intestinorum. *Ordo 3.* situs perversus: ventriculus aut intestina naturali loco mota, volvulus, prolapsus.

- p. 54. hernia. Morbi deuteropathici: 1. metastatici: ex catarrho retrogrado, ex doloribus repulsis, ab exanthematibus retrogressis, a lactis regressu; 2. sympathici: pressura proxima (cardialgia a calculo felleo?), attritus remotior (vomitus a concussione cerebri, dyspepsia ab utero gravido, anorexia catarrhalis); 3. symptomatici: casu fortuito (hernia vi externa febris gastricae superveniens), ex diaeta (cardialgia ex refrigerio febris gastricae superveniens, aphthae infantum lactescentium cet.), ex medela (exanthemata retro-
- p. 57. pulsa, arthritis retropulsa cet.). Potiora signa diagnostica horum morborum in statu acuto et chronico:
- p. 62. pulsus intermittens saepe signum pathognomicum scybalorum duriorum et flatuum incarcerationum.
- p. 63. Signa prognostica; cautelae in diagnosi et prognosi.
- p. 70. observandae. Causae spontaneae, procatacticae et
- p. 71. formales. A nutritionis laesione quoad fluida inter alia etiam varia contagii variolosi evolutio et maior minorve pustularum copia, nifus ad phthiseos ulcerosae.

causae species, gravidarum et aegrorum phantasia laesa,
 morborum gastricorum olim superatorum reditus
 data occasione, derivanda videntur. A potus spiri p. 76.
 abusu adeo imminuta ventriculi irritabilitas, ut
 tartarus emeticus ad scrupulum usque propinatus vix
 pituitae tenacissimae vomitus, sed cum eupho-
 ra, effecerit. De causis febrium copiose: quam p. 82.
 symbolam ad intermittentes nervi conferant. Sym p. 87.
 morbum ortus cum in statu acuto tum chronico. p. 92.
 morborum consensualium diversae causae in syste- p. 94.
 mate vasorum sanguiferorum, lymphaticorum (for- p. 97.
 an foetens copiosissimi sudoris in purpura cum uri-
 nae defectu odor urinosus; arthritidis fomes acido- p. 99.
 biliosus et urinosus origine tenuis in ventriculo po-
 nendus; in iis exanthematibus, ubi aquosa praevalet p. 101.
 postularum materia, semper primas vias acris falso et
 bilioso conspurcatis esse aut vermibus affici, longa
 docuit experientia), et a nervorum distributione et
 affectione, non tamen prorsus exclusa membrana-
 rum systematis gastrici irritatione. Sanguinei syste- p. 105.
 matis influxus minimus; nervosi in acutis, lymph- p. 107.
 atici in chronicis morbis maior videtur. Therapia. p. 108.
 In puero varioloso, febre verminosa extincto, licet p. 109.
 iam durante morbo lumbrici 18 excreti fuissent, ta-
 men hora post mortem 42 secto cadavere inventi
 sunt 72 vegeti in globum convoluti, intestini illi ob-
 structionis et gangraenae causa. Variolas internas
 in ventriculo, intestinis, vesica urinaria, utero co- p. 120.
 runnii delineationibus simillimas, vidit Cl. Au-
 dor. In febre verminosa interdum emetica cete- p. 121.
 roquin indicata nocent, vermibus sursum pro-
 trusis et in ieiuno impactis sphacelum intestino-
 rum efficientibus. Cautelae in febribus biliosis, p. 123.
 ne continua et vehementi intestinorum per pur-
 gantia irritatione inflammatio putrida inducatur;
 necessitas vomitoriorum in iisdem; damna ab eva-
 cuan-

- quantum neglectu, multis exemplis comprobata.
- p. 132. necessaria coniunctio venae sectionis cum emetico in
- p. 133. complicatione inflammatoria. Hirudinum in inflammationibus viscerum abdominalium prae venae sectione praestantia; nitrum, camphora, aliaque antiphlogistica, ob irritationem minus commendabilia. Acetivini laudes in febre putrida simplici; in complicata
- p. 135. praestantiora acida mineralia. Vinum rhenanum in febre maligna dosi minuta saepius repetita ad levem usque ebrietatem cum euphoria porrectum. Febris lenta nervosa HUXHAMI non mucosa, sed potius putrida nervosa.
- p. 139. Febris hecticae gastricae a suppuratione ventriculi et intestinorum abstergentia et consolidantia (inter quae succus recens betulae) iuncto regimine temperato et diaeta lactea. In vomitu cruento plethoricis loco venae sectionis hirudines adhibere.
- p. 144. animum; si ab acri bile, emeticum. Ventriculus interne callosus steatomatibus ubique refertus, et pylorus maxime coarctatus, vomitus chronici exitus causa.
- p. 145. In diarrhoea habituali a laxitate cortex angusturae et gummi kino reliquis palmam praeripere videntur.
- p. 146. Cholera putrida ab esu carnis bovis lue infecti, evacuantibus et antisepticis sanata. Cardialgiae post febrem gastricam residuae, spirituosius interne externeque adhibitis per intervalla sopitae, tandem cum dirissimis symptomatibus lethalis, causa callositas in fundo ventriculi et vomica nucis iuglandis magnitudine, qua rupta pus et omnia ingesta in abdomen effusa fuerant. Choreia S. Viti ab exutorio consolidato, hoc restituto sanata. Mira irritabilitatis et sensibilitatis imminutio in maniacis, ut tartari emetici dosi ad scrupulum aucta sit parvo vel nullo effectu; in femina iuniore intra biduum grana 40 exhibita demum efficacia; venae sectio noxia magis, ideoque reiicienda. Kaempfianae methodi adversus
- p. 158. infarctus efficacitas; hos tamen non semper causam

esse hypochondriacorum et hystericarum pathema-
tum, neque clysteres vñcerales in tenuium intestino-
rum et ventriculi partiumque connexarum infarctu,
aut ubi iam scirrhusa callositas adsit aut nimia ad diar-
rhoeam propensio, utiliter adhiberi posse. Sectio p. 160.
pveri enteritide gangraenosa extincti volvulos 12 ma-
gnos in intestinis tenuibus obtulit. Aphtharum in p. 162.
ternarum existentiam itidem cadaverum sectio docuit.
De morbis qui primarum viarum rationem haben-
dam esse monent, breviter, prout limites praefixi
permittebant: sic v. c. uberiorem expositionem usus p. 167.
vomitoriorum in phthisi pulmonali acce-
tissimam fu-
turam fuisse lectoribus arbitramur. Surditas chroni- p. 170.
ca febre tertiana inter crebras naturales et artificia-
les evacuationes sanata. Scarlatinam sub decursu 25 p. 172.
morborum et epidemiis redivivis inter centenos aegros
numquam idem subiectum altera vel tertia vice corri-
pisse vidit Cl. Auctor; a venae sectione in illa plane
abstinuit, aliorum periculis cautus; in tumore hy-
dropico subsequente emesin, nimirum versus superiora
vergentem, nocere expertus est (antimonialium men-
tio nulla facta).

X.

J. PETR. WEIDMANN, med. D. et Mogunt. prof.
de necrosi ossium c. figg. duct. in aere Fiff. ad
Moen. impens. Andreaeis 1793. pagg. 60. in
fol. et 6 titul. dedic. et praef. tabb. in fol. XV.

Ista Archiepiscopo et Electori hoc tempore in Mo- Praef.
guntiaco regnanti dedicata commentatio aliam
anno 1784. editam, mendis quidem, ut Ill. Auctor
latetur, proelo festinante refertam, propter utilita-
tem suam tamen tomo IVto *Frankiani* delectus opus-
culorum medicorum insertam ulterius illustrat, ube-
rius-

- riusque et ita expositam tradit, ut pro vere classico opere in hac re habenda sit, quare et L. B. nobis prolixius iusto eam recensentibus ut condonet, etiam etiamque rogamus. Ex ossium necrosi quondam affectorum speciminibus icone elegantissime illustratis multa SIEBOLDO, SOEMMERINGIO, ROUGEMONTO, IOS et CAROL. WENZELIIS, CREVIO, et IECKELIO debere grato profitetur animo, tantumque praecipua repraesentata esse ait Cel. Auctor. Idoneis argumentis comprobatur, continuam esse materiae osseae circulationem; illam a vasis, licet haec anatomicorum oculos huc usque fugerint, resorberi; et in illa resorptione, novarumque particularum appositione eandem vim se exserere, quae in carnibus aliisque partibus id perficiat; qua vitata vel extincta ossium morbos gigni; sic ea nimis stimolata inflammationem et suppurationem. A carie cum simplici externa occupante, tum illa, quae spina ventosa audit et interna tenet, vero ossium ulcere, differre necrosin, quod in hac vis vitae, in illa adhuc existens, extincta sit. Si igitur ossis ramentum, in quo ista vis extincta, accesserit, vel proxime abscessurum sit, veram adesse necrosin; errare inde inventorem nominis LOUISIUM, totum os emori putantem, aliosque, inter quos DAVID, qui semper partem mortuam nova resarciri rati fuerint. Invadere hunc morbum praecipue mediae aetatis homines, et arduis laboribus occupatos vel tempestatum iniuriis expositos, ossa exteriora, duriora, rarius spongiosa et diploën latiorum ossium; esse eum vel simplicem, si in uno tantum osse, vel compositum, si in pluribus simul, aut in diversis unius ossis ex adverso sibi oppositis locis; differre respectu partis ossis, quam laedat, partium, quae emoriantur, et abscedant, directionis in longum, latum, vel profundum, secundum quas ista separatio fiat. Esse eius tria stadia, unum, in quo laesa pars emoria-

emoriatur, alterum, in quo emortua sit et separetur,
 tertium, in quo separata sit. Esse externum, si ab p. 9.
 externis, internum, si ab internis causis obortus fue-
 rit; vel si externae causae et in interiora penetrave-
 rint. Nudata ossa saepius non exfoliari, tamen sa-
 mari. Abscessus non vacula, nisi summa urgeat neces- p. 11.
 sitas, non esse aperiendos. Pus non ita acre esse, ut p. 12.
 ossa erodat, per annum ei emortuas ossium partes
 esse expositas, nec tamen erosas; sin autem abscessu
 clauso contentum in dies copia augeatur, tum latera
 premendo et distendendo continuum solvere, inflam-
 mationem parere, abscessusque cava augere posse.
 Illam puris innocentiam manifesto apparere ex histo-
 ria puellae sexennis, cui insignem tumorem faciei
 extraxit per duos annos et ultra ferenti, tandem pri- p. 14.
 mum facta incisione pars ossis maxillaris superioris
 pygomatico vicina maiorem fabam magnitudine ae-
 quans extracta fuerit, pure tamen tenuem antrum
 revellientem membranam neutiquam rodente, nec
 erodendo, sed forte inter periosteum et os penetran-
 do, osque adeo denudando efficiente necrosin ossis
 frontis; cuius magna pars super supercilio facta inci-
 sione et ulceris dilatatione quatuor mensibus post na-
 turae vi separata, totaque curatio unius et dimidii
 anni spatio peracta fuerit. Nunc de symptomatibus p. 15.
 morbi, sive os, sive vicinas partes, sive totum cor-
 pus afficiant, deque eius et variarum specierum ac-
 cidiorum signis. Puris malignitatem eruptioni ossis p. 16.
 neutiquam tribuendam esse adeoque nullum certum
 morbi signum praebere, pusque aëri expositum atrum p. 19.
 fieri, huncque colorem ab aëre pus exsiccante depen-
 dere. Ossa in carie excavata, quasi verme exesa, non
 sunt in necrosi arida et exsucca esse, nec decidere.
 Discrimen illud illustrat inferior anteriorque femo-
 ris pars cariosa fig. 1. tab. I.) Veneream necrosin et
 praeparatis adhuc dignosci posse, (exemplo est os
 fron-

frontis tab. VIII. fig. 1. et 2. in quo animadvertenda crena antèrius perfectior, posterius imperfectior) in scorbutica, (cuius exemplum praebeet separata maxillae superioris pars tab. XIV. fig. 2.) minuta plerum-

- p. 21. que ramenta excidere. Curam fieri separatione, qui
- p. 22. terminus illi exfoliationis praeferendus sit. Esse vero
- p. 23. eam sensibilem, (adeoque distinctionem in hanc et insensibilem superfluum); fieri non certo tempore, plerumque sexagesimo, raro trigésimo, interdum etiam nonagesimo die et tardius, attamen versus
- p. 24. omnes directiones. Reiectis variis de mediis separationis opinionibus, praesertim illa de caruncula corruptam inter et vegetam ossis partem excrecente, quae ob parvitatem et molliem suam id praestare non valeat, et ante cuius ortum vis ossium nerum
- p. 25. solvens iam adsit, demonstratur, crenam, quae vivam et mortuam partem intercedat, oriri non nisi particulis ossis in hac regione sibi adiacentibus ita subductis, ut plures a viva, pauciores a mortua auferantur, istamque subductionem et periostei partisque ossis
- p. 26. absolutionem, vasorum resorbentium actione perfici.
- p. 27. De regeneratione ossium, exempla ex auctoribus.
- p. 60. Maxillam inferiorem regentam superius tuberosam, inaequalem, crassiores, minusque latiore, in dextra parte explicatiorem, quam in sinistra, in qua adhuc duo alveoli, cuius apophyseos coronoidae vestigium, sed foramina materiam osseam ibi non succedentem testantia, condyloideae irregulares, in summo extremo planae inaequales, et cum osse temporum adeo concretae, ut maxilla in vita parum deduci, post mortem difficulter absolvi potuerit, res praesentat fig. 3. et ab inferiori facie fig. 4. tab. XIV.
- p. 59. Humeri in coemeterio sine capitulo reperi, fracturam quondam necrosi affecti, supremam partem regeneratam, ut ea formam ossis naturalem non recuperaverit, sed insolitis eminentiis, cavis vacuis et

foraminibus irregularis formae insignita, undique tuberosa, valde densa, spongiosaque substantia carens apparuerit, tradit ab interna facie fig. 1. ab adversa fig. 2. tab. XIII. Sic sutori, qui maximam diaphyseos p. 29. tibiae partem ab utroque latere fig. 3. et 4. tab. VIII. depictam sibi ipsi extraxit, eam ita regeneratam fuisse, ut incedere valuerit. Se ipsum in vivis columbis et canibus regenerationis experiundae gratia experimentum feliciter instituisse. HIPPOCRATIS experimenta p. 31. eum in finem probabiliter instituta ideo forte frustranea fuisse, quod laeserit periosteum (licet exemplum p. 32. contraria enarrentur) praecipuum regenerationis organon, non autem, ut DAVID docet, in morbo suo statu; sed potius eo magis idoneum, quo integrius. Inde facillime reproduci longiora ossa, imperfectius planiora ossa, v. c. calvariae (fig. 2. et 3. p. 20. tab. XII. repraesentant os frontis, cuius utraque tabula p. 59. magis tamen externa, emortua et separata ita restituta fuerit, ut in medio relictum sit foramen, in quod sutura continuata, et quod a ferrato margine angustius prope duram matrem abierit in foveam versus divergentem eburneaeque densitatis substantia cinctam) nunquam brevia vel cuboidea, nec spongiosum, qui medullam comprehendit, textum. Ea p. 31. longiora ossa, quorum interiori interemto cortex exterior adhuc supersit, non reproduci; et reproducta glabra superficie semper se distinguere. Vim reproductionis nullam aliam esse, nisi eam nutritionis. Liquidum rubellum, in initio novum os referens, p. 33. esse organicum. Quatenam et unde in forma ossium regeneratorum mutationes saepe deveniant. Ossap. 34. vero succedanea ramentum mortuum et absolutum vel pontis instar superius inferiusque hiantia tegere (in tibia, cuius suprema pars in medio suo necrosi affecta, id eleganter depictum, ramentum vero, quod T. VI. fig. 3. quum cavum infra profundius in os se dimitteret, sup. p. 57.

pra vero in cavum genu continuatum esset, extrahi non potuit, nisi SOEMMERINGII, cuius collectioni infuerit tibia, venia aperto regenerato osse, tenuisque et exiguum repertum fuit, reliqua maiori eius parte

T. VII. forte interim resoluta; in alia regenerata tibia, ex-
fig. 2. tremis suis carente, cum anterieus et superius, tum inferius et posterius ramentum hoc modo latet, cui utrique externi corticis aliquid adhuc superesse vide-

Tab. VII. tur) vel tenui tantum trabecula extus arcere; vel hi-

fig. 1. a. tu ita intercipere, ut eius pars extrorsum promineat,

Tab. IX. (in adolescentis iam quatuor annos cum dimidio mor-

fig. 1. bum perpeffi humero, sano breviori, extus gibbo,

pag. 47. intus incurvo, in medio crassiori, ramentum ab Au-

pag. 58. ctore extractum, supra inaequabile et dentato margi-

ibid. fig. 2. ne, infra inaequalius, parte, qua prominuit, nigrum,

p. 34. reliqua albidum fuit). Cavorum ramenta continen-

Tab. XI. tium in uno eodemque osse vel unum esse, vel plura

VII. et VII. fig. 2. diverso modo a se invicem distantia, respondere ra-

fig. 1. mentis, interdum tamen, quod peius, in cava articu-

Tab. VI. lorum continuari. Quorum cavorum foramina non

fig. 3. cum TROIA grandia, sed aptius cloacas vocari. Ex-

p. 35. istere has non statim in initio, nec unquam in iis lon-

gis ossibus, quorum cavis internis ramenta mortua

quaedam intercepta, esse numero magnitudini emor-

tuae partis respondente varias, experientia Cl. Aucto-

ris non ultra quinque, (Tab. XV. pictum os innomi-

p. 60. natum interna necrosi affectum, in quo conulus vasa

nutrientia quondam deferentis, et in fundo in plura

ostiola excurrentis, apertura et cavum septis in tria

divisum, in quorum uno reperta fuerit pars diploes

mortua fig. 4. nulla cloaca manifesta) singulis tamen

p. 35. cavis proprias. Easdem ut plurimum per angusta

ulcera declives extrorsum tendentes ima cavorum in-

ternorum latera (in femore et tibia in sepulchreto re-

pertis Tab. I. fig. 2. VI. fig. 1. b. et tres in tibia pue-

ri magna ex parte per necrosin perdita nec reparata

Tab.

Tab. VII. fig. 1.) vel recta extrorsum procedentes
 mediam, (duae in femore ex sepulchreto Tab. II.
 fig. 1.) rarius superiorem lateris partem (Tab. VI. fig.
 1. a. 3. b.) occupare, et ita vel antrorsum, vel retror-
 sum, vel ad latera patere, ovalia vel rotunda raroque
 capaciora, quam pro penna admittenda, esse, et ap-
 parere intus infundibuli ad instar (Tab. I. fig. 2.)
 convergentibus compressisque marginibus, extus
 (Tab. III. fig. 1. a. b. et fig. 2.) labiis deorsum expor-
 rectis, canalique, qui membrana ex utriusque perio-
 stei confluxu nata firmiterque et multis vasis adhae-
 rente succinctus, vel longo vel brevi (medium polli-
 cem aequat fig. 2. Tab. I.) vel nullo (cloacas Tab.
 VII. fig. 1. format tenuis margo). Quum puris in-
 ter os et periosteum sub initium morbi collectio non
 evicta sit, nec cloacae, cum glabrae et periosteum mu- p. 36.
 ctas, erosione oriri possint, TROIAE de ortu cloaca-
 rum sententiae, experientia suffultae, quodammodo
 asentiendum, statuendumque esse, cloacas singulari
 ossificationis modo, forte defectu, cuius causa for-
 sa in corrupta aliqua periosteum particula, exoriri ve-
 ran tamen et certam ortus rationem adhuc latere.
 Cloacarum post mortuae partis resolutionem et ex-
 cretionem oblitteratarum exempla tradunt Tab. III.
 fig. 3. d. et VI. fig. 2. c. ut et femur ex coemeterio
 tab. XIII. fig. 3. in quo cloaca clauditur substantia re-
 tiformi. Perlustratis variis necrosi medendi metho- p. 37 -
 dis, cuenam iis damna pariantur, et quantum natu- 41.
 ra id perfecit, quod arte perfectum esse arbitrati
 fuerint Auctores, luculenter demonstratur, illustra-
 turque exemplis 1. pauperis, cui utrumque crus fri- p. 42.
 gore indeque gangraena correptum, et in nosocomio
 prope vegetas carnes succisum, postea tamen ex utro- Tab. IX.
 que ossis extremo pars aliqua naturae beneficio abso- fig. 5. 6.
 luta fuerit; 2. puellae vigesimo aetatis anno scrophu-
 loso morbo, post febre petechiali affectae, hisque su-
 peratis

peratis in dextro femore sphacelum ita perpeffae, ut
 ifte quidem in femoris medio largiori vini et corticis
 chinae usu fubftiterit, inferior vero femoris pars car-
 ne orbata et crure iam absoluto prominens, (Tab. X.
 fig. 1. in qua et crena confpicua) fibimet relicta spon-
 te deciderit, reliquo carne iterum tefto; 3. hiftoriae

- Tab. X. a WHITIO *) enarratae, ubi Noftro naturam idem,
 fig. 2. quod ars, perfecturam fuiffe, verofimile videtur.
 p. 43. Demonstratur porro inutilitas topicorum in vi vitae
 p. 44. magis exftinguenda, latens notitia aliorum actioni va-
 forum reforbentium magis incitandae infervientium,
 quae etiam copiofiori puris reforptioni caufam fup-
 peditare queant; magna blandorum digeftivorum nu-
 dis offibus (non ftatim pro necrofi affectis habendis)
 applicandorum utilitas, et quatenam ad fymptomata
 lenienda, caufas tollendas, puris, cuius refortio im-
 p. 45. peditare nequeat, excretionem adjuvandam, vires vitae
 fuftinendas, intempeftivam partis affectae commoti-
 nem praecavendam, et feparata ramenta (fint peri-
 p. 49. tus absoluta) educenda peragi debeant. Monetur in-
 primis, ad ifta educenda, aditumque ad ea, quae ab-
 condita fint, per nudum os parandum effe, oppor-
 tunum tempus eligendum; in diutiori morbo, pure
 iam parcius effluente, offeis particulis cum pure am-
 expulfis, ramentisque non detegendis rem naturae
 p. 51. committendam; parietes cavi, ex primigeno offe
 T. IV. constantes, tam tenues effe, tam multisque foranini-
 fig. 9. bus patere, (ita comparatus externus cubiti, cuius
 fpongiofus textus emortuus, cortex) ut forfice infer-
 ri debeant; cava offium pariter, ac cava carni-
 um ulcera, ex omni parte aperienda effe, ne fiftu-
 lofa fiant, et quo cicatrix impediatur; cavendumque, ne inte-
 rior

*) Cafes in furgery with remarks P. I. Lond. 1770.
 p. 57.

rior membrana vehementer laedatur, indeque nova
necrosis oriatur; neque candens ferrum, a DAVIDE
commendatum, ossibus admoveatur. Conclusionem
facit historia rustici, cui iam tabido magna cruris p. 52.
mortua pars multis quidem difficultatibus interce-
dentibus feliciter tandem extracta, et qui elapso anno p. 53.
praeter parvam parumque puris reddentem in opera-
tionis loco aperturam ita convaluerit, ut sanam ad-
huc filiam progenuerit; et monitum de non procras-
tinanda amputatione membrorum, si cava mortuas
partes tenentia in articulos excurrant, inque hos pus
confluat; si ossa adhuc viva ulcere vel alio gravi mor-
bo affecta; si mortuae partes in multis et diversis lo-
cis, vel in iis, e quibus vel non, vel cum periculo
extrahi possint, contineantur, si necroses cum aliis
eiusdem loci morbis complicatae, vel si aegri obitus
ante ramentorum absolutionem pertimescendus sit.
Amputationis exempla vides in tab. XI. referente ar. p. 58.
scilicet genu ex adolescente cum femoris inferiori,
crurisque superiori parte, levi vi, quum regenerata
pars adhuc mollis, fractum, sanatumque quidem, ob
copiosum tamen puris fluxum non cessantem, aegri p. 59.
que interitum pertimescendum amputatum; et in
tab. XII. fig. 1. repraesentante crus hominis mediae
aetatis, quum aeger cachecticus, vulnusque securi il-
latum profunde in fibulam penetraverit, serra rescis-
sum. Praeterea depictae sunt tab. IV. fig. 1. 2. duae
tibiae, 3. fibula, 4. os humeri, 5. 6. scapulae, 7. 8. p. 56.
costae, tab. V. tibiae et fibulae partes necrosi muta- p. 57.
tae, tab. IX. fig. 3. 4. externa femoris pars ita absolu- p. 58.
ta, ut interna laeva satis appareat; tab. XIV. fig. 1. p. 60.
maxilla inferior scrophulosa necrosi affecta.

*Versuche über die Lohgerbereyen, und ihre vortheil-
haftere Einrichtungen von D. GEORG ADOLPH
SUCCOW.*

h. e.

D. GEORGII ADOLPHI SUCCOW, Consil. Aulici et
Profess. Academ. Cameral. Heidelberg. Ten-
tamina de operibus coriariorum melius ordi-
nandis. Manhemii ap. Schwan et Goetz 1793.
2 $\frac{1}{2}$ plag. 8. c. tabula aenea.

Com mendat hac tractatione, in societate physico-
oeconomica Palatina publice recitata, Au \AA t. Cl.
tria corpora naturalia, *cespitem ustilem S. turfam, car-
bones fossiles, et aquam picis*, quibus ad coria praepa-
randa magno cum emolumento uti liceret. Quod
ipsum consilium intima horum corporum mistio, no-
bis hucusque cognita est, qua partibus essentialibus
sibi similia sunt, admodum confirmat. Omnia enim
acidum vegetabile, empyreumaticum, adstringenti
virtute praeditum, quod cortici quercino ad perfici-
enda coria, tum insigni cum temporis compendio,
tum ad quercubus parcendum, substitui posset, con-
tinent. Plura in hunc finem Au \AA t. instituit experimen-
ta, quorum eventum iam enarraturi sumus.

Methodus *Turfam* in fornacibus coquendi, quam
alii commendarunt, Au \AA t. minus arridet, quamvis
imaginem eiusmodi fornacis hic adumbraverit. Ag-
geres potius, quibus turfa accumulatur, et per destil-
lationem siccam in carbonem mutatur, laudat. His
enim aggeribus, tum sumtibus, exstruendo eiusmodi
fornaces, tum terrae tractibus, parcimus, adeoque
omne hoc negotium insigniter amplificamus. Aquam
turfam

turfaceam Auſt. ex cespite uſtili firmo, atro-fusco, per deſtillationem ſiccā ope vaſis retorti terreſtris, ſibi confeſcit. Quae ipſa aqua tantos praestitit effectus, ut votis omnino eventus reſponderet. Non ſolum enim ad coria tumefacienda (*Schwellen*) ſed et praeparanda (*Garmachen*) valuit. Particulam enim corii per aquam turfaceam dilutam tumefacti, corius intra ſex meſes, methodo conſueta, plane confeſcit; alia corii pars per meſem integrum in aqua turfacea tumefacta, per unam eandemque corticis quercini portionem, abſque ullo recenti additamento, egregie fuit praeparata; tertia denique corii particula in ſola aqua turfacea, qua per ſex meſes continebatur, ita fuit confeſta, ut nulla ratione uſtatis corii cederet. Exterior quidem color, ex fuſco-niger, differentiae movit ſuſpicionem, ſed interior habitus idem cum conſueto fuit. Longe ergo facilius coria hac parari poterunt ratione, ut primum aqua turfacea diluta tumefiant, tunc fortiori tamdiu immittantur acido, donec exacte fuerint confeſta. Quin, cum deſtillatio turfae in iis regionibus, ubi turfa non coquitur, ad ſolam aquam excipiendam multos requirat ſumtus, ipſum cespitem uſtilem, ſiccatum, comminutum vel mola tritum coriis tumefactis inſpergere operae pretium foret.

Sub *Carbonum foſſilium* coctione, in Anglia uſitatiffima, ſimilis excipi poteſt aqua, cuius uſus in parandis coriis non minor foret. Auſt. Cl. ſimili deſtillatione ſibi aquam ex carbonibus foſſilibus confeſcit, eiusque ope coria intra ſex meſes egregie, abſque ullo corticis quercini adiumento, praeparavit; neque dubium eſt, quin haec ipſa aqua ad coria tunc faciendā denuo inſerviiſſet. Conſilium ergo carbones foſſiles primum comminutos, in fornacibus coquere, fuliginem parandis coloribus nigris, aquam in coriorum,

riorum, atque carbones coctos in oeconomicum usum impendere, Ill. S. proposuit.

Aqua picis denique, quae in officinis, ubi pix coquitur, denuo inspissata, ut pix vilioris fortis, minori pretio, vendi solet; si rite fuerit depurata, in eundem finem, ad coria facienda, adhiberi posset. Ipsa haec aqua constituit acidum lignorum, admisso gallarum acido, et particulis resinosis inquinatum. Multo haec reliquis antea expositis, fluidis, fortior agit, atque longe maiori emolumento adhiberi posset. In iis ergo regionibus, ubi pix coquitur, haec aqua sedulo colligenda et coriariis commendanda est. In aliis vero locis, vel diversae lignorum partes, vel sub ipsa carbonum in aggeribus coctione, inferius in ipso fundo constructo conductore atque fossa, aqua eiusmodi acida parari posset. Cum vero particulae piceae, quae aquae non exacte depuratae adhuc insunt, si corium ingrediuntur, illud ipsum molle reddunt; opus est, ut aqua picea subinde aqua pura diluatur, qua ratione tum partes piceae reparantur, tum ipsa aquae vis mitigatur.

XII.

Acta academiae electoralis Moguntinae scientiarum utilium, quae Erfurti est, ad annum MDCCCLXXXII. Cum fig. Erfurti, sumibus Georg. Adam. Keyser, 1792. 4. plagg. 4

In praefatione huic volumini actorum Erfurtenfium praemissa ex fastis academicis recensentur commentationes in confectibus inde a d. 2. Sept. 1791. usque ad d. 7. Aug. 1792. praelectae nominaque virorum in sociorum numerum per idem temporis spatium cooptatorum.

Dissertationes hoc volumine continentur hae:

I. *Tentamen aliquot symbolarum super architectura.* Auctore CAROLO DE DALBERG. Agitur 1) de ratione aedificiorum agricolis extruendorum, quae a conflagrationis periculo satis tuta sint (accedit analysi chemica limi cuiusdam his usibus accommodati a TROMSDORFFIO instituta: sedecim limi unciae dederunt

	Unc.	Drach.	Gran.
terrae aluminaris	I	7	7
terrae siliceae	II	—	40
calcis aeratae	2	5	—
ferri calcinati	—	2	54
Perierunt adeo	—	—	19

16 — —);

2) de historia architectonicis; 3) de aesthetica architectonicis.

II. CAROL. AUG. HOFFMANN *Vinariens.* de lupulo eiusque analysi chemica, quatenus ad cerevisiam coquendam adhibetur *). Damnat auctor eorum rationem, qui ad cerevisiam parandam lupulum forti igne coquendum censent; suadet, ut leni calore extrahatur, ne partes subtiliores balsamicae oleosaeque avolent. Deinde lupulum in aqua esse excoquendum, non in primae cocturae cerevisia (WÜRZE), arbitrat. Ad cerevisiam bonam parandam non esse necessarium lupulum Bohemicum, sed alium quoque, v. c. in Thuringia natum, cum optimo successu posse adhiberi credit, dummodo diligenter metatur, sicceatur, adservetur. Analyti chemicae, quatenus usus cerevisarii ratio habetur, auctor exposuit lupulum Thuringicum, Anglicum, Bohemicum atque Francicum, sicque haec obtinuit:

a) ex-

*) Praelecta est haec dissertatio die 3 Maii 1791.

a) extracti aquosi penitusque exsiccati

	U.	Dr.	Gr.
octo unciae lupuli Thuringici dederunt	I	3	20
octo — — Anglici — —	I	2	—
octo — — Bohemici — —	I	2	—
octo — — Franconici — —	I	5	28

b) resinae verae

	Dr.	Gr.
quatuor unciae lupuli Thuringici dederunt	2	58
quatuor — — Anglici — —	3	3
quatuor — — Bohemici — —	3	—
quatuor — — Franconici — —	3	49

III. IO. BARTHOLOM. TROMSDORFF *examen chemicum aquae fontanae Dreyenbrunnensis prope Erfurtum* *). Pondus specificum huius aquae auctor = 1,0001 reperit. Principia eius fixa quod attinet, librae sedecim tenent

	Gr.		Gran.
magnesiae salitae	3½	adeoque una libra	7½
salis Glauberiani	10	—	10
salis culinaris	5	—	12
selenitae	3	—	18
calcis aeratae	14	—	7
materiae extractivae	½	—	13
terrae siliceae	4	—	14
	40		2½

Si principia volatilia spectes, librae sedecim continent acidi aërei grana sedecim, adeoque una libra granum unum. Unde apparet, hanc aquam mira pollere puritate.

IV. A. F. C. REINHARD D., *elector. Mogunt. consiliar. camer., quaestor. camer., profess. ordin. iuris feodal. et mathef. etc., adnotationes super numero incolarum,*

*) Recitatum die 2. Aug. 1790.

larum, fecunditate ac mortalitate pagorum LXXIV.
ditioni Erfurtensi subiectorum.

V. FRANC. IOS. BODMANN, elect. Mogunt. con-
siliar. aul. et regim. ac profess. ord. iur. priv. german.
diplomat. ac prax. archiv. in academia Moguntina, re-
latio diplomatica de landgraviatu Nahgaviensi.

VI. CHRISTOPH. GULIELM. HUFELAND, med.
gallic. Vinariens., *experimenta de viribus usuque terrae
ponderosae salitae variis in morbis **). Praemittitur
terrae ponderosae historia chemica. Metallicam huic
terrae indolem originemque esse, etiam hinc HUFELAND
sequi videtur, quod salita vel in exiguis do-
sibus potenter agat, ac perinde, ut plures sales metal-
lici, morbos glandularum, exanthemata etc. adgre-
diatur. — Terra ponderosa salita sapore est ama-
ro, salino, nonnihil pungente, et aquam facile subit,
dammodo haec pura sit, nec quicquam vitriolici
contineat. Semidrachma eius uncia aquae perfecte
solvitur, subque hac forma semper a nostro propina-
ta fuit. Adultis fere 40, 50, 60 guttae, ter quater-
ve de die, infantibus unius duorumve annorum 10,
20 guttae, pluresve pro aetatis ratione datae sunt.

Quod vires medicas huius salis medii in univer-
sum spectat, haec tenenda sunt. Terra ponderosa
salita mediocri adhibita dosi in ventriculum digestio-
nisque organa vix agit, sed quantitate iusto maiore
propinata nauseam, vomituritionem, vomitum vehe-
mentem, angorem, cordis palpitationem, vertiginem
etc. ciere potest, si ventriculus nimia sit sensibilitate.
Fere gignit ventris aliquos dolores, imprimis si ae-
grotus vermibus laboret, interdum etiam deiectiones
aliquot liquidas, usuque continuo continuam diar-
rhoeam. Pulsus sanguinisque circuitum non sensi-
biliter

*) Praelecta die 3. Novembr. 1791.

biliter afficit, magis tamen retardare pulsum, quam accelerare, nostro visa est. In secretionem potentius agit. Praeter excretionem alvinam iam dictas auctorem interdum etiam auctam micturitionem urinamque turbidam, aliisque in casibus transpirationem maiorem observare licuit. In secretionem cutaneam agere, etiam exanthemata exigua inter eius usum saepe numero prorumpentia arguunt. Locis epidermide denudatis extrinsecus applicata irritat, mordet, urit. — Videtur nostro hoc medicamentum in classe remedium solventium et incidentium inter primaria huius generis remedia locum iure suo tueri. Scilicet afficit subtiliter, at simul potenter digestionis vias, organa secretoria, inprimis autem systema lymphaticum glandulasque, sicque non modo pituitam primam obsidentem vias efficaciter solvit sed etiam vi systematis lymphatici ac glandularis aucta resorptionem promovet, stases indurationesque discutit, lympham denique impuram aut tenacem diluit purgatque. Quae cum terra ponderosa salita ita efficiat, ut systema circuitus sanguinis non irritet, neque sanguinem phlogisticet, sed potius hoc nomine vires exserat remittentes demulcentesque, manifesto remediis accensenda est frigide irritantibus dissolventibusque, atque hac pollet virtute, ut vel in plethora, fibris tensis et irritabilibus, adeoque in statu febrili sine detrimento propinari queat. His motus auctor argumentis terram ponderosam salitam in materia medica iuxta sales antimoniales, inprimis tartarum vinumque emeticum, salem ammoniacum remediaque mercurialia mitiora collocat. Adde quod novum hocce medicamentum, quemadmodum plura remedium modo memoratorum, potestate gaudet vermes necandi expellendique. — Iam auctor singulatim morbos percurrit, in quibus vires eximias terrae ponderosae salitae observare ipsi licuit. Sunt hi serophulae, struma aliaeque glandulae.

dolarum indurationes, vermes, pituita primarum viarum obstructioque mesenterii, asthma pituitosum, nodi pulmonales, lichenès aliaque exanthemata, tinea, tumor induratioque testiculorum. Nihil parumve proficit in spasms hysterice ac congestionibus sanguinis a mensium suppressione ortis, in morbo quodam singulari, in affectibus quibusdam arthriticis, in symptomatibus nonnullis arthriticis.

Denique quod terrae ponderosae salitae cum aliis substantiis copulationem attinet, haec auctor monenda censuit. Abstinentum est ab acido vitriolico, salibus mediis vitriolicis, substantiis alcalinis terreisve, tincturisque aut elixiriis nonnihil salis alcalini tenentibus. Ad solvendum nostrum medicamentum aqua destillata adhibenda est. Corporum spirituosorum additio nihil nocet. Ab antimonialibus abstinere satius est, si solum sulphur antimonii auratum, cuius fert terra ponder. salita connubium, excipias. — Priusquam haec medicina propinatur, purgantibus uti convenit: terra enim ponderosa salita si quid saburrae in ventriculo intestinisque offendat, facile oriuntur angor vomitusque, eaque ipsa re medicamentum impeditur, quominus vires suas satis exferat remotioresque morbi causas adoriatur. Etiam inter ipsum eius usum, inprimis si indicia solutarum impuritatum conspicua fiant, praestat subinde cathartica adhibere, quo recrementa suo loco mota eliminantur, medicinaque novis viribus induatur. — Cum aegrotis hysterice magnaue sensibilitate praeditis haec medicina, inprimis continuo adhibita, facile ventriculi molestias generet nervosque irritet, utilissimum est huiusmodi in casibus eam cum aquis aromaticis, elixirio stomachico, castoreo, essentia Baldr., item extr. Hyosc. copulare. — Ad vires solvendi acuendas simulque nervorum irritationem (inprimis in doloribus partium admodum sensibilium) obtunden-

dendam aqua laurocerasi adiungatur. Extracta cicuta
tae et hyoscyami eundem praestabunt usum.

VII. CAR. GUIL. FIEDLER *de methodo spiritum
ardentem e cucurbitis pep. et solanis tuberosis destillan-
di, acced. descriptio machinae tusoriae et delineatio mo-
lae huic usui adaptatae. Cum 1. tab. aen. *)*. Insigni
cum successu auctor hanc methodum secutus est.

VIII. GODOF. ERIC. ROSENTHAL *de modo,
quo fusores vasorum stanneorum alique huiusmodi opi-
fices a noxis laborum suorum ad ignem peragendorum
tuti praestari possint, sive descriptio furni vasis stannis
fundendis recens reperti admodumque utilis, cum 3.
tabb. aenn. **)*. Furnus ab EDLERO quodam, fuso-
re vasorum stanneorum hoc consilio excogitatus est,
ut vapores carbonum metallicque ab opificum pul-
monibus arceantur.

IX. D. HERM. ERN. RUMPEL, *elector. Mogunt.
praef., P. P. O. et secretar. academ. Erfurt., de mu-
tatione necessaria legum.*

X. D. CHRISTIAN. GUIL. WEHRN, *assess. tri-
bun. elector. Mogunt. et. P. P. O., de iustitia po-
niente.*

XI. H. E. RUMPEL *de cura pauperum ruri de-
gentium tollendaque mendicatione.*

*) Prael. die 2. Mart. 1790.

**) Prael. die 2. Decembr. 1791.

XIII.

Repertorium der medicinischen Litteratur des Jahres
 1789. Herausgegeben von D. PAUL USTERI,
 Mitgl. d. naturforsch. Gesellsch. in Zürich u. Halle
 und des Collegiums der Aerzte zu Nancy etc. etc.
 Zürich bey Ziegler u. Söhne 1790. 8. S. 286. —
 des Jahres 1790. Ebend. 791. 8. S. 487. des
 Jahres 1791. Ebend. 793. 8. S. 715, des Jah-
 res 1762. Ebend. 794. 8. S. 706.

i. e.

Index rei literariae medicae in annos
 CCLXXXIX, XC, XCI et XCII. con-
 fectus et editus a PAULO USTERI, med. doct.
 etc. Turici ap. Ziegler et filios.

Celeberr. Auctor hoc ipso opere, cuius continua-
 tionem quilibet avide expectabit, cui res litera-
 ri artis medicae, uti esse debet, curae cordique est,
 insigniter de omnibus meritis est medicis, qui non
 in circumcursitando totum diem et visitando aegros
 omnem medici honorem positum esse sibi persuasum
 habent, sed etiam scriptorum, quae quotidie fere
 prodeunt, notitiam sibi comparare, optimorum-
 que lectione repetita doctrinae iam partae copiam
 magis magisque augere student. Hi enim hoc libro
 veluti in tabula quadam non solum consignatos con-
 spiciunt plurimos scriptores, qui annis 1789 —
 1792, aut rei medicae ambitum aut tantummodo nu-
 merum librorum typis excusorum, scriptis vere au-
 xerunt suis, sed etiam inveniunt iudicia, in schedis li-
 terariis hinc inde dispersa, diligentissime indicata, ut
 adeo facili negotio hinc possint discere, quale pre-
 tium

tium publice huic vel illi libro sit constitutum. Neque vero alienis solum iudiciis insistit *Exper. U.* in finiando librorum pretio, sed quos ipse legit (qui quidem neutiquam pauci sunt), eos diiudicat, prout ex ipsius sententia diiudicandi sunt, sine auctoritatis et partium studio. Hinc haud dubie factum est, ut nonnulli inter viros eruditos, qui, laudibus publicis adfueti, hic reprehensionis, interdum quidem paulo acrioris, vocem audiebant, de iniuriis, sibi illatis, clamitarent, et institutum vituperatione repetita labefactare penitusque evertere studerent. At irrito conatu. Clarissi. enim auctor eo, quem ingressus erat, veritatis tramite intrepidus pergebat, nihilque aliud hisce vituperiis apud se effici passus est, quam ut indies opus, quo rem literariam medicinae augere conatus est, magis magisque perficere allaboraret. Neque veremur, ne, cum asserimus, ipsius labores hac in re non vanos fuisse, quisquam nos partium studii reos accuset. Nam vel paginarum numerus quotannis fere altera vice auctarum luculentissime diligentiam auctoris comprobat, non se cum progressu temporis remittentem, sed vires indies sumentem. Quam ob rem non optamus solum, ut tam utile opus per plures adhuc annos non interruptum continueatur, sed cohortamur etiam medicos, ut, quantum fieri possit, bibliopolam sustentent, ne hic facta expensarum iactura a continuatione libri deterreatur.

Ratio vero, qua hic rei liberae medicae index descriptus est, sic se habet. In limine operis scripta methodologiam artis salutaris, studium et officia medici spectantia occurrunt; his succedunt ea, quae rem literariam et historiam medicinae exponunt; tunc notitiae referuntur biographicae et paulo post academicae; has excipiunt diaria medica critica, et ab his seiuncta diaria et periodica in universum scripta. Sequuntur collectiones dissertationum academi-

micarum

micarum aliorumque opusculorum medici argumenti; scripta anatomica, physiologica, materiam medicam et pharmaciam illustrantia, de magnetismo sic dicto animali agentia, nec non quae pathologiam generalem, therapiam et semioticen pertractant. Quibus omnibus enumeratis collectiones observationum medicarum, et libri de pathologia et therapia specialiori scripti; de chirurgia et arte obstetricia, morbis mulierum atque infantum; de medicina forensi et politica medica; de arte veterinaria; de controversiis medicis, denique de medicina populari aliisque obiectis, quae sub allatis titulis comprehendi non poterant, afferuntur. Cuiusque libri titulo, quantum fieri potest, plene et accuratissime descripto, subiectae sunt schedae publicae, quibus censura libri continetur (ubi, si quid adhuc nobis in votis esse potest, quod ad perfectionem operis, quod indicamus, maiorem facere posse videatur, easdem et laudis et vituperii notas adiectas sequentibus annis optamus, quae in Repertorio diarii literarii universalis Ienensis in usum vocatae sunt), et iudicium plerumque de libri commemorati pretio, quod, ut supra iam monuimus, interdum ex aliis diariis criticis desumptum et quasi in compendium missum, ut plurimum vero a Celeb. U. ipso latum est.

Ad finem perductis hic omnibus expromuntur additamenta et emendationes, quae probant infigne Doct. auct. studium, omnia undique colligendi, quae thesaurum hunc cognitionis literariae medicae, ad maiorem perfectionis gradum evehere possint. Additamenta pertinent partim ad censuras librorum, quae post excusum typis proxime antecedentem totum huius indicis literarii demum prodire, partim ad libros, quorum notitia noviter ad celeberr. U. accessit.

Forte nec incongruum est, hic lectoribus indicare librorum in hunc indicem quotannis relatorum numerum, quia inde optime auctoris nostri diligentia intelligi ac diiudicari potest. Et quidem anno **CI^oCCCLXXXIX** commemorati atque in classes redacti sunt libri **DLIII**, anno sequenti **DCCCXLIII**, anno **CI^oCCXCI**. autem **CMLXXIII**. et anno denique **XCII**. **DCCCXXXII**.

Laetamur magnopere de nuntio, maximam voluminis, quod literaturae anni **XCIII**. dicatum erit, partem iam iam typis exscriptam esse, nihilque ardentius optamus, quam ut fervor Clariss. Editoris, quo huius utilissimi libri curam gerit, si fieri potest, incalecat magis, quam refrigeretur. Ita enim dulcissima nobis spes est, fore, ut plura adhuc eius volumina prodeant.

XIV.

Nova literaria.

I.

Mortes.

D. XXI. Dec. anni praeteriti Heidelbergensis academiae demia professore, iuvene quidem, sed qui magnam de se spem fecerat, Exper. EDM. IOS. SCHMUCKIO privata est, qui anno aetatis XXVII. febre putrida nervosa obiit.

D. XV. Iunii anni elapsi Surinami H. W. KELS, cognitione medica et chemica imbutus haud vulgari, animam posuit suam, febre correptus putrida.

D. X. Decemb. eiusdem anni Manheimi Illustr. NATAL. IOS. de NECKER, inter botanicos *methodo et physiologia muscorum* *) satis celebris, vomitu eructo, anno aetatis LXIV, vivis ereptus est. Quod ipse ultimum scripsit opus: *elementa botanica, genuina genera, species naturales vegetab omnium detectorum eorumque caract. (ita!) diagnosticos ac peculiares exhibentia, sec. system. emolog. f. natur. evulgat.* Neowid. 790. 8. Vol. III. a peritis harum rerum arbitris acriter reprehensum est.

Ineunte Octobri anni eiusdem CAR. IUST. LUD. de CRELL anno aetatis XXII. phthisi pulmonali, tandem cum dysenteria coniuncta, mortuus est. Scripsit diss. *cogitata quaedam de difficilioribus quibusdam diaeteticis doctrinis exhib.* R. I. Helmst. 792.

Y 4 4

*) Conf. Comment. Vol. XXII. p. 730.

4. Praemio ornata est eius diss. *de optima extracta parandi ratione* ab academia reg. scientiarum anno CI. MDCCCXCIII. Praeterea varia exterorum scripta vertit, quae in CRELLII patris annalibus chemicis et in Vol. IV. operum *Kirwani* reperiuntur.

D. XXX. Octobr. HENR. WATSON, chirurgus hospitii monasterii occidentalis, membrum reg. Societatis scient. Londinensis, et inter examinatores collegii chirurgorum Londinensium, inter vivos esse desuit. Plures eius commentarios continent acta societatis regiae scientat. Lond. et medici diss. commentarii.

D. XVI. Dec. ED. GFR. ELSPERGER, Ratisbonensis medicus, anno aetatis XXXV. febre nervosa enectus est.

D. XXIV. Ian. h. a. Ingolstadii GE. LUDOV. ROUSSEAU, professor historiae naturalis, materiae medicae et chemiae, anno aetatis LXX. mortuus est.

D. VII. Febr. AUG. HENR. FRC. BUDDEUS, medicinae doctor, et praefecturae Gothanae medicus physicus, anno aetatis XL. febre nervosa acuta ad plures abiit.

D. XVI. Febr. IOS. FRC. de PAULA BAADER, principi electori Palatino - Bavaro a consiliis medicinalibus, medicus ipsius peculiaris et militum Monaci in praesidio viventium, animam posuit suam.

D. IV. Febr. Passaviae febre nervosa extinctus est anno aetatis XXXVII. ALEX. ELIGIUS Nob. de Savoye. Principis Passaviensis consiliarius aulicus et medicus proprius.

D.

D. XXV. Ian. medicus physicus Ulmenfis ER-
HARD ANT. ROTH febre putrida periit anno aetatis
XXXIV.

D. IX. Febr. morbo chronico succubuit IO. IAS-
SOY, medicus ad fontem sulphureum, a *Guilielmo*
Hassiae Landgrafio cognominatum.

D. XXII. Dec. anni superioris Culmbaci ex hac
vita discessit IO. HENR. MÜLLER, febre correptus
putrida, anno aetatis XXXIV. Dissertatio: *nitia quae-*
dam circa infantum educationem physicam commissa, ip-
sum auctorem habuit.

D. XII. Febr. COSM. DAM. KLOSSNER, profes-
sor medicinae legalis et rationis formulas medicas re-
cte conscribendi, anno LXXIII. hydrope pectoris re-
bus humanis ereptus est.

D. XXVII. Febr. IOS. BECK, medicus physicus
urbis Gengenbach, anno aetatis XXX. febre putrida
epidemica fato cessit suo.

D. XIX. Ian. praematura morte, cuius causam
febris biliosa in nosocomio militari epidemice graf-
fians suppeditabat, IO. FR. HERRMANN extinctus est,
nondum annos XXV. natus. Historia naturalis cuius
insigni flagrabat amore, magnam hac morte iactu-
ram passa est. Praeter ea, quae inedita reliquit, scri-
pserat observationes et anecdota ex osteologia com-
parata. Arg. 792. 4. et dissertationem, ab academia
historiae natur. Parisiensi praemio ornatum, de
acaribus aliisque insectis apteris, microscopio tantum
conspiciendis. Patrem audimus affecta perficere, et
eorum editionem parare.

D. XIX. Mart. FR. IOS. HOFER, professor ana-
tomiae et chirurgiae in academia Dillingensi, et mili-
tum

tum praesidiariorum medicus etc. qui variis inclaruit scriptis, vitam posuit.

D. VII. Decemb. anni superioris Mansfieldi obiit aetatis anno XLV. ROBERT. JOHNSON, medicinae doctor.

D. XXIV. Mart. h.a. Heidelbergae praematura amisit morte CAR. LUD. PRIMAVESIUM, philosophiae et medicinae doctorem, qui nervosa correptus febre fato cessit suo, nondum annum XXIII. agens.

Ipsis Calendis Martiis Darmstadii RADERUS, principis Landgraffii Hassiaci medicus proprius et consiliarius aulae, febre putrida extinctus est.

D. XXIII. Decembr. anni praeterlapse BARBARA BLACKWELLIA, vidua Exp. THOM. BLACKWELLII, directoris quondam collegii marischallici in academia Aberdeenensi, Pulmuriu mortua, hoc ipsius praedium eidem legavit collegio, ita, ut ex eius redditibus quotannis XL librae anglicae professori chemiae, quo hucusque caruit academia Aberdeenensis, darentur, X vero librae auctori dissertationis optimaе anglica lingua de argumento collegio Marischallico publice proponendo exponendis, solverentur. Reliquos redditus inter directorem et ceteros professores collegii marischallici dividendi iussit.

Ipsis Calendis Aprilibus Herbipoli anno aetatis XXVII. animam exhalavit Exp. FRC. IGNAT. PERDOLT.

Confluentiae d. XIII. Maii JO. GLO. HAUPT consiliis intimis principi electori Frevirensi, et princeps eius medicus proprius, obiit.

D. XXV. April. GLI. NATHAN. SCHRADER,
comitis Plaviensis consiliarius et medicus proprius,
Ebersdorff anno LXXIV. apoplexia periit.

Exper. am *Stein*, medicus balnei Pfeffers in
Helvetia, d. XVIII. Febr. anno aetatis XLVIII. mor-
tuus est.

Londini d. XX. Ian. denatus est medicus noso-
comii a Bartholomaeo cognominati, *Biddulphius*.

D. XXIII. Ian. Southwelli THOM. FALKNER sen.
chirurgus, a suis magni aestimatus, decessit.

D. XXVII. Ian. Stamfordhilli Exp. THOM.
THOMPSON, quondam medicus dispensatorii Londi-
nensis Surreyani, variis scriptis, imprimis *medicis de*
variis morbis consiliis, ab Exper. *Marcardo* Lips. 779-
8 in nostram linguam translatis, clarus vita ex-
cessit.

CLIFTON WINTRINGHAM, patris cognomi-
nis, de physiologia mechanica non ignobilis scri-
ptoris, filius, qui varia scripsit etiam in nostram
translata linguam, inter quae recentissimum, quan-
tum novimus, *de morbis quibusdam commentarii* versi
occurrunt in *Sammlungen f. pract. Aerzte* Th. VIII.
vitam reliquit.

D. XXIII. April. Exper. PET. LUDPH. SPANGEN-
BERG, ducis Megalopolitano Schwerinensis medi-
cus proprius, consiliarius cancellariae intimus et pro-
fessor medicinae Rostochiensis anno aetatis LV. ad plu-
res abiit.

D. XI. Ian. Lutetiae Parisiorum GE. FORSTER
morbo scorbutico - arthritico humanis rebus ere-
ptus est.

D. XXV. Aug. anni proxime elapsi. THEOD. GUIL. SCHRÖDER, medicinae professor ordinarius in academia Rintelensi, anno aetatis XXXIV. phthisi pulmonali abiit.

D. XVII. Oct. anni eiusdem GERMAN. FRID. SEITZ, consiliarius aulicus, et collegii medici Bayreuthani decanus, anno aetatis LXIII. morbo acuto pectoris succubuit.

Exper. IO. HUNTER, exercituum regis Angliae chirurgus generalis et inspector supremus nosocomiorum militarium, regiae societatis Londinensis socius, vir summae in chirurgia et anatomia peritiae, et multarum dissertationum, in acta societatis Londinensis etc. receptarum, operumque maiorum v. c. *de lue venerea*. Lond. 786. 4. variis opinionibus paradoxis referti, de *naturali historia dentium humanorum*. Lond. 771. 4. cum supplemento, quod 1778. 4. prodiit ibidem, utriusque germanice versi, celeberrimus auctor, meritorum fratris, *Guil. Hunteri*, summorum felicissimus aemulus, d. XVI. Octobr. anni praeteriti subita morte, in nosocomio St. Georgii cum esset, extinctus est. Ipsius vitam nuper scripsit, nisi egregie fallimur, *John Howard*.

D. XXXI. Octob. PET. le HARDI, medicus, inter deputatos conventus nationalis Parisiensis, Lute-tiae capite plexus est, anno aetatis XXXV.

II.

Honores.

Exper. **VOGLER**, a consiliis aulicis principi Weil-
burgensi, inter socios societatis Helveticae medico-
rum et chirurgorum, literarum commercium invi-
cem alentium receptus.

Munus et dignitas protophysici, qua, dum in
viris erat, exper. **Seitz**, a consiliis aulae, ornatus fue-
rat, in exper. **IO. LUD. CHR. KOELLE**, a consiliis re-
rum medicinalium, collata est, in cuius locum suc-
cessit **IO. CHR. HECHTEL**, qui hucusque Bayreuthi
artem fecit, et una cum Exper. de **SCHALLERN**
inter assessores collegii regii, rerum medicarum per
marggraviatum Anspacensem curam gerentis, rela-
tus est.

Exper. **MEYER**, titulo medici peculiaris ornatus,
et **GAERTNERUS iun.** qui Hanoviae suis sumtibus
hortum instituebant botanicum, a societate cum bo-
tanica Ratisbonensi, tum naturam scrutante Ienensi inter
socios, ipsis literarum mutuarum usu iunctos, reposi-
ti sunt.

Exper. **IO. HENR. FEUERSTEIN**, cuius disser-
tatio inaug. *de epilepsia* Gott. 792. quamquam **G. FR.**
BALLHORN tota auctorem habuit, ob dedicatio-
nem magistratui Lindaviensi inscriptam ab hoc tamen
dono 500 ioachimicorum auctus, et muneribus phy-
sici intra et extra urbem, medici obstetricii, militum
ibi in praesidio viventium, et nosocomii ornatus est.
Insignis medicorum probabiliū caritas Lindavienses
premat necesse est.

Exper. **C. C. CREVE**, variis nuper evulgatis scri-
ptis celebris, de quibus suo tempore ad lectores re-
laturi

Iaturi sumus, mense octobri anni superioris a societate Halensi naturam scrutante membri honorarii titulo insignitus, et d. XI. Decembris professor medicinae extraordinarius in academia Moguntina factus creatusque est.

Celeb. IOS. NESSI, qui, antea in academia Ticinensi chirurgiam professus, postea vero hinc a patria urbe, Como, evocatus, ut nosocomii publici curam gereret, rursus Ticinum abiit, ut ibi chirurgiam et artem obstetriciam doceret.

Exper. FRID. EUGEN. ESPER, cuius dissertatio inaug. de incarnatione vulnerum nuper Erlangae defensa est, medicus physicus extra urbem Culmbach factus, uti GEO. CHR. FROTSCHER, cuius dissertatio de medulla spinali eiusque nervis eodem munere intra eandem urbem ornatus est.

In locum mortui professoris Rintelenfis, SCHRODERI, successit Exper. DANGERS, ibique secundum in facultate medica obtinuit locum.

Exper. WILDENOW atque WALTERUS iun. d. XXX. Ian. h. a. ab academia regia scientiarum Berolinensi inter membra ordinaria recepti sunt.

Exper. IOS. GROSSE, hucusque Passaviae medicus aulici munere functus, a principe medici propria dignitate ornatus est.

Exper. BUCHHOLZ, qui antea medicus physicus Gadebuschii fuit, nunc Schwerinum cum titulo medici aulici evocatus est.

Exper. ALOYS. CARENO, variis scriptis clarus ab academia Mantuana et Turinensi, et a societate patriotica Mediolanensi atque medicorum chirurgorumque Helveticorum mutuo literarum commercio

mercio invicem iunctorum inter socios adoptatus est
suos.

IO. GÜNTHER, EBERHARD, professor artis obstetriciae Zeistensis, ab academia scient. utilium Moguntina, quae Erfurti est, inter membra lectus est honoraria.

Exper. FRC. MASOCH, hucusque assistentis in schola clinica Vindobonensi munere functus, Lembergam professor medicinae theoreticae in chirurgorum usum tradendae missus est.

CHR. GFR. REICH, qui Erlangae artem facit, et variis libris ex anglica lingua in nostrum translatis inter nos innotuit, a societate botanica Ratisbonensi inter membra honoraria receptus.

Malacarnius, inter calumniatores olim Illustris Frankii, et ob hanc ipsam causam ab academia Ticinensi dimissus, a republica Veneta Paduam vocatus est cum stipendio annuo florenorum \overline{MC} , et cum spe succedendi in locum sociorum academiae huius, pensionati dictorum, proxime vacuum.

Bambergae BERNH. SIPPPEL chemiae, et IGN. DÖLLINGER, medicinae doctor, botanices professores facti creatique sunt.

IO. CHR. ROSENMÜLLER, artium liberalium magister, in theatro anatomico Lipsiensi professoris munus obtinuit, quod antea Exper. IO. LEONH. FISCHER, nunc professor anatomiae et chirurgiae in academia Kiloniensi, celeberrimus auctor operis gravissimi: *descriptio nervorum lumbalium, sacralium et extremitatum inferiorum*. Lipsi. 791. f. m. summa cum laude administraverat.

Exper.

Exper. CHR. GOTTLOB HOFF editor commentariorum medicinae practicae recentioris, Tubingae professor medicinae extraordinarius factus est.

III.

Academiae et instituta publica.

Franciscus II. Romanorum imperator, ut medicina militum sanitati prospiciens sauciatosque curans magis magisque excoleretur, pecuniam haud perpercit, sed ducatos CCLX iussit inter illos dividi, qui omnium optime de his V. argumentis disseruerint.

Atque Caureos promisit illi, qui optime docuerit, *quaenam medicamenta simplicia, in catalogo medicinarum publice proposito enumerata, superflua sint? rationesque addiderit, quibus adductus ita de iis statueret? quaenam e contrario medicamenta, ob utilitatem, summamque necessitatem retinenda? siqua inter haec, quae servari mereantur, occurrant peregrina, quaeque adeo magni constant, ostenderit alia in terris Austriacis occurrentia adeoque minoris quidem pretii, sed eiusdem cum peregrinis efficaciae.* Alterum praemium, idque aureos LXX aequans, illi promissum est, qui ratione maxime probabili ostenderit, *quaenam inter medicamenta composita, in illo catalogo adducta, superflua sint, quibusve rationibus? quaenam e contrario ob compositionis simplicitatem, efficacia tamen neutiquam capentem, ob salutarem eorum in corpore humano decompositionem, et denique ob difficilem. quam subeant, corruptelam servari mereantur? Inter horum partes constituentes si reperiantur variae, quae partim aliis, quibus iunctae sunt, repugnant, partim nimis caro veneant pretio, declarari debet via ac ratio, qua ista medicamenta ad maiorem simplicitatem reduci, minus pretiosa reddi*

reddi atque breviori operationis pharmaceuticae via parari queant, servatis, quas antea possidebant, viribus integris. Tertio praemio, L. nummorum aureorum, ornabitur ille, qui, cum chemia nostris temporibus pharmaciae lucem accenderit claram, optime ostenderit, quatenam praeparata chemica, in pharmacothecis castrensibus ad usus militum suppeditanda, ratione simpliciori, magis tuta atque viliori pretio praeparari possint, viribus tamen eorum neutiquam imminutis. —

Quarto praemio, quod, uti quintum, XL nummos aureos aequat, is dignus iudicabitur, qui indicaverit, quatenam sive simplicia, sive composita medicamenta in supra iam memorato medicinarum catalogo desiderentur adhuc, quamvis, si efficaciam ipsorum spectes, inter usitatissima esse mereantur. Quintum denique praemium

obtinebit ille, qui omnium optime demonstraverit, quomodo, quae in academia Iosephina medico-chirurgica obtinet, studiorum ratio ita immutanda sit, ut et titones in nosodochio, quod cum illa academia coniunctum est, et chirurgi ab exercitu discendi causa academiam

frequentare iussi mature ad medendi morbis cum interim, tum externis maiorem simplicitatem adsuescant. Le-

ges, quas, qui de praemiis his certamen inire volunt, ut observent rogantur, hae sunt: 1. argumentum

pertractent, studiose vitata omni verborum, et allatis tantum, quae proxime ad rem pertineant; 2. rem

militarem eiusque inter Austriacos legibus sancitam constitutionem semper in oculis habeant, consilia-

que sua iis, quae huic constitutioni peculiariora et propria sunt, accommodent; 3. semper respiciant ad

qualitates illas, quae, ex Donaldi Monro sententia, omnibus bene constitutis pharmacopoeis militaribus

adhaerere debent; 4. denique adhibeant pharmacopoeam novam Austriaco-provincialem, huicque

consilia, cum ad chemica, tum ad pharmaceutica praeparata quod attinet, quantum fieri potest, ad-

aptent. Quae ad certamen admitti cupiunt, dissertationes possunt vel germanico, vel italico, vel anglico, vel denique gallico idiomate conscribi, et ad conclave secretum imperatoris Vindobonam mitti debent, sub conditionibus, quae omnibus his certaminibus solent esse solemnes. Anno, quem nunc vivimus, elapso nulla amplius dissertatio ad certamen admittitur.

Societas scientiarum lablonowskiana proposuit argumenta, de quibus differi, dissertationisque optimae praemia reportari quaeant, haec. Et quidem pro anno CI^oloCCXCIV. historicum argumentum desumptum est a critica disquisitione rationis, quae inter duces *Moscoviae et regnum Poloniae olim obtinuit*. E mathesi repetitur illa quaestio, quae iam 1792. publice proposita, nec satis probabili modo adhuc soluta est: *curatius, quam hucusque factum est, leges diffusionis et propagationis soni cum per aërem, tum per alia seu fluida, seu solida corpora, definire: ostendere, an leges reflexionis soni cum legibus reflexionis aliorum elasticorum corporum conveniant, nec ne, et qua in re eadem in phaenomenis, quae echo offert, differant?* Physicae denique quaestionis argumentum suppeditant experimenta GALVANII, VALLII, VOLTAE aliorumque. *Haec quid novi docuerint? quo modo optime haec magnae diversitatis experimenta in ordinem quandam redigi, et e rerum physicarum cognitione, quae nunc obtinet, sufficienter explicari queant?* ostendi debet. — Anno vero proxime insecuturo haec argumenta delineata sunt. Historica quidem classis repetit quaestionem, quae olim iam ad disceptandum proposita, a nullo tamen, qui de huius certaminis contenderunt praemio, ita pertractata est, ut illustris societatis plausum ferret omnem: *qualis fuit origo et progressus divisionis regni Polonici in palatinatus?* Mathematica classis quaerit: *num. frequentes, magnaque ex*

parte

parte magni momenti, inde a temporibus HUYGENII factae applicationes calculi probabilitatis ad pauca eaque maxime universalia principia reduci atque in systema quoddam disponi possint? Quonam nexu haec axiomata sese invicem excipiant? Denique etiam eorum ad nonnulla exempla, gravitate atque utilitate sese commendantia sua, applicatio institui debet. Physico-oeconomica denique quaestio in hoc argumento accuratius disquirendo versatur: ostendere, quomodo observationis de ventorum, nubium, nebularum, roris, pruinae, nivis atque pluviae ratione, de maiori minorive aëris pelluciditate, indeque pendente stellarum, solis, inprimisque lunae adpectu, de meteoris in universum, deque plantis denique et animalibus, nec homine ipso excepto, adhiberi possint ad tempestatis rationem verosimili modo praefiniendam; quatenam harum observationum maxime universales sint, quatenam soli coelique rationi peculiari adscribendae? Quae RECCARDUS, STREAD, SENN-
BIER, alii observarunt huc pertinentia, nota sunt, nec eorum repetitionem solam, sed aut confirmationem, aut refutationem, in universum autem meteorologiae amplificationem ex propria multorum annorum experientia expectat societas, ita, ut ars tempestatem futuram sine instrumentis verosimili modo coniecturandi, quantum fieri possit, ad universalia principia referatur, vel huic perfectioni appropinquetur. Praemium, quod optima dissertationi propositum est, nummus aureus est, XXIV. ducatos aequans. Dissertationes, quae latino aut gallico idiomate conscribendae sunt, mittantur, more solito, ad Clar. WIELANDUM, Professore Lipsiensem, qui nunc societati a literis est, et quidem de tribus prioribus argumentis ante finem huius, de tribus reliquis autem ante finem futuri anni.

XV.

Catalogus librorum, qui in exteris regionibus
anno Cl**o**l**b**CCLXXXII. prodire.

ALLIONII (CAR.) tractatio de miliarium origine, pro-
gressu, natura et curatione. Ed. sec. notis et ad-
ditionibus aucta. Turin. 8.

AMBROGI (VINC.) diss. epist. de necessitate cogno-
scendi meteorismum criticum pro febris putridae
curatione ad Cl. et Doct. RAYN. FABRI Rom. 8.

ANDERLINI (PA. ANDR.) de chirurgiae praestantia
oratio habita Kal. Nov. 1779. in suscipiendo mu-
nere institutiones chirurgicas publice legendi. Lo-
reto. 8.

Mémoires concernant l'organisation de la médecine
de France, présentés au comité de salubrité p.
AUBERT. Aix 791. 8.

Recherches diététiques du medecin patriote sur le
santé et sur les maladies observées dans les sémi-
naires, dans les pensions et chez les ouvrières en
dentelle, suivies de reflexions sur le traitement de
la petite verole; et d'un mémoire sur le régime
de convalescens et des valétudinaires: par C. D.
BALME. Par. 8.

Mémoires de médecine pratique sur les efforts ou
recherches sur les efforts, considérés comme prin-
cipe de plusieurs maladies, tant aiguës que chro-
niques, p. C. D. BALME. Par. 8.

BERLINGHIERI (FR. VACC.) riflessioni sui mezzi di
stabilire e conservare nell' uomo la sanità e la ro-
bustezza. Pisa. 4.

A letter to M. GE. ADAMS on the subject of medical
electricity from TO. BIRCH. Lond. 8.

BLEULAND (10.) oratio, qua memoria A. D. GAUBII
cum omnibus, tum praesertim medicinae studiosis
commendatur. Harderov. 4.

Ricerche sul polso del Sign. BORDEU, tradotte all'
italiano e coredate di aggiunte, fra le quali alcune
inedite. Cefen. 8. Vol. I — IV.

BRUNONIS (10.) elementa medicinae. Edit. I. ital.
post ultim. Edimb. plurimum emendata atque in-
tegrum opus exhibens, cui praefatus est P. Mosca-
ti. Mediol. 8.

BRUGNATELLI (L.) giornale fisico-medico, ossia rac-
colta di osservazioni sopra la fisica, matematica,
chimica, storia naturale, medicina, chirurgia, ar-
ti e agricoltura. Per servire di seguito alla biblio-
teca fisica d'Europa. Pav. 8. Vol. I — IV.

Memoria sull' un nuovo metodo de unire il labro
leporino mezzo una piccola machina inventata
di Giuseppe Mar. BRUNAZZI. Faenza 790. . . c.
tabb. IV. aen.

Dissertation sur les travaux immenses de Ms. BU-
CHOZ, médecin, sur le peu de récompenses qu' il a
reçu et sur les avantages qui en ont résulté à ses
ennemis. Par. 791. f.

CALES essai sur les abus qui se sont introduits dans
l'art de guérir. Toulouse 791. 8.

Discours prononcé par P. CAMPER en l'academie de
dessin à Amsterdam, sur le moyen de représenter
d'une manière sûre les différentes passions, qui se
manifestent sur le visage, sur l'étonnante conformité,
qui existe entre les quadrupèdes, les oiseaux, les
poissons et l'homme et enfin sur le beau physique;
Trad. p. DEN. BERN. QUATREME' RE DISIONVAL.
Par. 4. av. XI. planch.

CARLSON (B. I.) de discrimine conformationis cor-
porae hominis et brutorum animalium: praef.
MATTH. FREMLING. Lond. Scan. 791. 4.

Piano ragionato del proposto Carlo CASTELLI sui mezzi più efficaci per liberare la città di Pavia, e suoi diutorni dell' infezione dell' aria, che vi domina a sua Eccellenza il Sign. Comte Emm. de Kovenhüller Metfch. Milan. 4.

Serie delle operazioni della pietra fatte dal Sgn. Lelio Seccafeni, litotomo dello spedale di Brescia di Gius. CAVALLINI. Brescia. 8.

Almanach vétérinaire, contenant l'histoire abrégée des progrès de la médecine des animaux, depuis l'établissement des écoles vétérinaires en France; on y a joint la description et le traitement de plusieurs maladies des bestiaux, la notice de quelques ouvrages sur l'art vétérinaire etc. Nouv. édit. revue, corrigée et considérablement augmentée. Par Mss. CHABERT, FLANDRIN et HUZARD. Ann. 782 — 12. Par. 192. 12.

Instructions et observations sur les maladies des animaux domestiques, avec les moyens de les guérir, de les préserver, de les conserver en santé, de les multiplier et les élever avec avantages et de n'être point trompé dans leur achat. On y a joint l'analyse des ouvrages vétérinaires anciens et modernes, pour tenir lieu de tout ce qui est écrit sur cette science. Ouvrage utile aux gens de la campagne et aux artistes, rédigé par une société de vétérinaires — praticiens, mis en ordre et publié p. MSS. CHABERT, FLANDRIN et HUZARD. Par. 12.

Elementi di chimica del Sgn. G. A. CHAPTAL, tradotti del francese e corredati di alcune aggiunte da NICCOLO della PORTA. Venez. 8. Vol. I — V.

CHIARENTI (FRG.) ragionamento sulla digestione, con alcune osservazioni sull' uso vantaggioso del fugo gastrico nelle malattie dello stomaco. Firenze. 4.

CORRIE (IAM.) an essay on the vitality of the blood.
Lond. 8.

An essay on the changes produced in the body by
operations of the mind. By the late Dr. CORP.
Lond. 8.

Observations sur les maladies des nègres, leurs cau-
ses, leurs traitemens, et les moyens de les préve-
nir; p. Ms. DASILLE. Séc. édit. considerable-
ment augmenté. Par. 8.

Journal de chirurgie, p. Mr. DESAULT. séc. Ann. To.
III. 8.

Coup d'œil sur la rage. PAR DUPLAIN. Par. 791. 8.

ELLIOT (I.) the medical pocket-book, containing a
short, but plain account of the symptoms, causes
and methods of cure of the diseases, incident to
human body — together with virtues and do-
ses of medicinal compositions and simples. The
III. edit. Lond. 791. 8.

FALCONER (WILL.) an account of the efficacy of
the aqua mephitica alkalina or solution of fixed
alkaline salt, saturated with fixible air in calculous
disorders; and other complaints of the urinary
passages. The IV. edit. with additions, altera-
tions and several new and remarkable cases, not
inserted in any former edition. Lond. 8.

FANZAGO (FRG.) paralleli tra la pellagra ed alcune
malattie, che più le rassomigliano. Pad. 8.

FERRIAR (IOH.) medical histories and reflexions.
Warringt. 791. 8.

FODERE' essai sur le goitre et le crétinage, où l'on
recherche particulièrement, qu'elles sont les cau-
ses de ces deux maladies des habitans des vallées
et quels sont les moyens physiques et moraux qu'il
convient d'employer pour s'en préserver entiè-
rement à l'avenir. Turin. 8.

FONTANA (GREG.) discorso fulla meccanica animale.
Pavia. 8.

FOOT (JESSE) a complete treatise on the origin,
theory, and cure of the lues venerea and obstru-
ctions in the urethra, illustrated by a great va-
riety of cases. Being a course of twenty three le-
ctures read — in the years 1790 and 791.
Lond. 4.

FORDYCE (WILL.) the great importance and method
to cultivate and prepare the rheum barbarum for
use in physik. Lond. 8.

**Etreennes aux amateurs de la propreté et de la con-
servation des dents.** Almanach nouveau p. M.
L. la FORGUE. Par. 12.

FOURCROY (A. F.) philosophie chymique, ou véri-
tés fondamentales de la chymie moderne, dispo-
sées dans un nouvel ordre. Par. 8.

— — — la médecine éclairée par les sciences phy-
siques, ou journal des découvertes relatives aux
differentes parties de l'art de guérir. Tom. III. 8.
No. I — XII.

FRANKLIN the descriptions and characters of diffe-
rent diseases of the human body: to which are
added a distribution of simplicia and composita of
the pharmacopoea Londinensis in conformity to
their respective virtues. Lond. 4.

FRITZE (G. F.) compendio sopra le malattie veneree.
Tradotto dal Tedesco con alcune annotazioni per
G. B. MONTEGGIA. Pavia. 8.

GALLINI (STEFAN.) saggio d'osservazioni concernen-
ti li nuovi progressi della fisica del corpo umano
Padov. 8.

GALVANI (ALOYS.) de viribus electricitatis in motu
musculari commentarius C. IOAN. ALDINI disser-
tatione et notis. Acc. epistolae ad animalis ele-
ctrici

Gracitatis theoriam pertinentes. Moden. 4. c. tabb.
III. aen.

GARDINER (10.) an inquiry into the nature, cause
and cure of the gout and of some diseases, with
which it is connected. Edinb. 8.

GARDINI (105.) de electrici ignis natura dissertatio,
academiae Mantuanae exhibita 1788. ab eadem
probata. Mantua. 4.

Le medecin patriote. Ouvrage, dans le quel on fait
connoitre par les symptomes, la nature des mala-
dies, leur causes; on indique leur preparatifs, ou
les moyens les plus prompts pour y remedier, ex-
traits des plus celebres medecins. On donne la
maniere de traiter la pleuresie, la fluxion de poi-
trine, les fievres malignes, putrides, en deux à
cinq jours sans saignée, suivi d'un recueil de se-
crets de famille contre la rage, remarquable de-
puis trois siecles, contre le lait epanché etc. En-
fin plan de vie pour vivre sain et vieux par M.
GERLET. Par. 12.

Anmerkingen over de Wangestalten der Ruggrat en
de Behandeling der onwrichtes en Breuken van
het dyebeen door D. van GESCHER. Amsterd. 8.

GILBERT (10. EMAN.) exercitia phytologica, qui-
bus omnes plantae Europaeae, quas vivas invenit
in variis herbationibus; seu in Lithuania, Gallia,
Alpibus analysi nova proponuntur, ex typo natu-
rae describuntur, novisque observationibus, tem-
pore florendi, usibus medicis aut oeconomicis
propria auctoris experientia natis. Vol. I. plan-
tae Lithuanicae cum Lugdunensibus comparatae.
Vol. II. caeterae plantae c. Lugd. comparatae. Lugd. 8.

GIRARDI (MICH.) de origine nervi intercostalis oratio.
Flor. 791. 4.

Estratto di alcune sperienze fatte da Sgn. CARL. GIU-
LIO e Franc. ROSSI. S. l. 8.

Abrégé des pieces justificatives de plusieurs épreuves faites en France, en Angleterre, à Liège, en Pologne etc. avec des poudres de MS. GODERNAUX. Séc. édit. 8.

GOOCH (B.) surgical works. Lond. 8. Vol. I — III.

Cours d'étude pharmaceutique. Par E. I. B. de la GRANGE. Paris. 8. Vol. I — IV.

HAARTMANN (GABR. ER.) diss. de inflammatione conglutinante, resp. v. PRYSS. Abo. 791. 4.

Histoire de l'academie royale des sciences, ann. C1515CCLXXXVIII. avec les mémoires de mathématique et de physique pour la même année, tirés des registres de cette acad. Par. 4.

HOME (FRNC.) principia medicinae. Venet. 8.

JACKSON (ROB.) a treatise on the fevers of Iamaika, with some observations on the intermitting fever of Amerika. Lond. 8.

JAMES (SAM.) observations on the bark of a particular species of Willow, shewing its superiority to the peruvian, and its singular efficacy in the cure of agues, intermittents fevers, haemorrhages etc. illustrated by cases. Lond. 8.

JOHNSON (I.) a guide for gentlemen studying medicine at the university of Edinburgh. Edinb. 8.

LAMOLE (I. I.) mémoire sur la question proposée par acad. de chir. de Paris pour le prix de 1792. en ces termes: déterminer la meilleure forme de diverses aiguilles propres à la reunion des plaies, à la ligature des vaisseaux et autres cas où leur usage sera jugé indispensable et décrire la methode de s'en servir. Par. 8.

LANTHANAS (E.) de l'influence de la liberté sur la santé, la morale et le bonheur. Par. 8.

LEAKE (IO.) a practical essay on diseases of the viscera. Lond. 8.

Journal physico-medical des eaux de Plombières pour l'an 1791. Rédigé et publié p. Ms. MARTINET. Nancy. 8.

MASSOT essai sur les plaies des armes à feu. Par. 12.

MILLIN (AUB. LOU.) notice sur PIERRE REMY WILLEMET. Par. 4.

MUNRO (H.) a compendious system of modern surgery. Lond. 8.

MURRAY (AD.) diss. de trichiasi, resp. N. AVELLAN. Upsal. 4.

NEALE observations founded upon the basis of long experience on the virtues and efficacy of some exotic plants, especially the Lobelia syphilitica, as they are now prepared according to the Montpellier System in the cure of venereal and scrophulous maladies — illustrated with select cases. Lond. 791. 8.

NEIKTER (IAC. FR.) dissertt. de medicina per incantationem, resp. L. LINDBLAD, et L. M. ERÄLIUS et C. G. WESSMANN. Upsal. 4.

Précis de pratique du manuel des accouchemens contre nature; ouvrage précieux pour l'humanité, dans lequel il est démontré par les observations, qu'ils peuvent être terminés sans se servir des instrumens, suivi l'exposé d'un moyen inconnu jusqu'à présent pour arreter les pertes à tous les termes de grossesse et dans tous les ages par J. NOE'. Par. 8.

Observations sur la physique, sur l'histoire naturelle et sur les arts, avec des planches en taille-douce — p. Mm. l'Abbé ROZIER, J. A. MONGEZ le jeune et J. CLAUD. de la METHERIE. To. LX et LXI. 4.

OLMI (AUGUSTIN) tractatus de febris synoco-pu-trido-biliofis, quae more epidemico in nosocomio

mio Fiorentino, ann. 1791 et 792 grassatae sunt Florent. 8.

PALLIANI (LUIG.) ricerche sopra due machine chirurgiche, inventate del Sgm. D. ALB. PIEROPANO di Vicenza; la prima pelle fratture della gamba, l'altra pelle fratture e lussazioni del braccio. Rom. 4. c. tabb. II. aen.

PARENTI (ANDR.) dosium tum ad simplicia, tum ad composita medicamenta spectantium index omnium, qui haecenus prodierint, locupletissime auctus et clarissimorum auctorum eruditionibus chem. tum botanicis et galenicis noviter, ac longe exornatus, variisque humani corporis aetatibus accommodatus. Edit. post II. Bonon. secunda Veneta. Ven. 4.

PARGETER (WILL.) observations on maniacal disorders. Lond. 8.

PERCY manuel du chirurgien d'armée, ou instruct. de chirurgien militaire sur le traitement des plaies, et specialement de celles d'armes à feu. Av. fig. Par. 8.

PHILIPSON (LAUR. M.) disp. de cholera. Resp. L. E. THIELKE. P. I. Lond. Scan. 791. 4.

POMME, trattato delle affezioni vaporose dei due sessi. Traduzione dal francese con l'aggiunta di alcune annotazione. Novarna. 12.

RADEL (PETIT) discours prononcé publiquement le IV. Dec. 1791. à l'ouverture de la faculté de médecine de Paris, dans lequel on prouve qu' établir un enseignement uniforme pour tous ceux qui se destinent à l'art de guérir, selon le plan du comité de salubrité de l'assemblée nationale constituante, c'est agir au préjudice de l'humanité. Par. 8.

Tratado teorico-practico de materia medica, que explica los medicamentos naturales o simples, assi como las preparaciones chemicas y galenicas, las mas

mas usuales, sus doses, su modo de obrar, los casos donde convienen, y sus formulas; con un suplemento â lo ultimo; compuesto para el uso de los reales collegios por DON IVAN RANCE'. Barcellona 4. Vol. I — III. (an 1789).

Compendio della nuova dottrina medica di G. BROWN. Da G. RASORI. P. I. Pavia. 8.

Essai sur la nature et le traitement de la phthisie pulmonaire, avec un supplément sur l'usage et les effets de l'émétique fréquemment répétés p. Thom. REID. mis en franç. par Mm. DUMAS et Pet. DARSON. On a joint à l'édition franç. un discours prélim. et des notes. Lyon. 12.

An inquiry into the nature and causes of sickness in ships of war: shewing the error of its being chiefly ascribed to maritime diet and that it cannot be prevented by the acids, so generally recommended, by wath means that prevention may by most effectually attained and with the least expence to the state. To which are added a review of Sir JOH. PRINGLE's discourse on preserving the health of mariners, with other medical disquisitions, including remarks on the new dispensatory of the London college of physicians. By WILL. RENWICK. Lond. 8.

RUETZ instruction sur la maladie la plus commune dans les legions de la republique franç. avec la méthode courte, simple et sure de la guérir, l'état des remèdes qui y sont propres et la manière de les administrer. Par. 12.

ROSSA (MICH.) saggio di osservazioni sopra alcuni malattie particolari e sopra i veri methodi di medicarle. Prima ediz. Napolitana, cui si aggiungono alcuni opuscoli del medesimo autore sul panificio e sull' innesto del vajuolo. Nap. 8.

RUETZ (HIPPOL.) quinologia o tratado del arbor dela Quina e Cascarella, con su descripcion y de la otras especies de quinos nuovamento descubiertas en el Peru, del modo de beneficiocla, de su eleccion, comercio, virtudes y de la eficacia de este comprobada con observaciones. Madr. 8.

La Luciniade ou l'art des accouchemens, poëme didactique p. le Citoyen **SACOMBE**. Par. 8.

SCARPA (ANTON.) anatomicarum annotationum liber primus. De Nervorum gangliis et plexibus. Editio altera. Tic. et Mediol. 4. c. tabb. aen.

SUE notice sur M. Louis Secr. perpet. de l'Academie de Chirurgie, Doyen des Professeurs du College. Vid. Iourn. de Paris, Suppl. n. 79.

SWEDIAUR osservazioni pratiche intorno alle malattie veneree, tradotte dall' originale Inglese della terza edizione corretta ed aumentata coll' aggiunta della descrizione di una nuova malattia venerea che ultimamente apparve nell Canada, e della Farmacopea sifilitica: con una breve rivista di un Trattato sulle malattie veneree ultimamente pubblicato del Sig. G. Hunter: Tom. 2. 8.

TARNBULL (W.) History of a case of extrauterine gestation. With plates. Lond. fol.

THOMPSON consulti medici tratti dalle lettere originali dell' aut. recati dall' Inglese in Italiano, pubblicati dal Sig. D. Brugnatelli. Par. 8.

TROTTER (THOM.) observations on the scurvy with a review of the opinions lately advanced on that disease. 2d Edit. Lond. 8.

VALLE (FRANCESCO) Opera di ostetricia. Tomo I. con figg. Firenze 8.

VALLI (EUSEB.) Saggio sopra diverse malattie croniche. Pav. 8.

VALLI (EUSEB.) Lettera sull' Elettricità animale ad un suo Amico. Pav. 4.

VALOTA (ORAZ.) La Levatrice moderna, opera necessaria alle comari ed utili ai principianti d'ostetricia, ed ai reverendi Parocchi, con le tavole necessarie d'Anatomia e delle principali presentazioni de' feti nei parti appartenenti alle Levatrici. Bergamo. 8.

VOULLONNE mémoire qui a remporté le prix au jugement de l'Academie de Dijon le 18. Aout 1776. Déterminer quelles sont les maladies dans lesquelles la médecine agissante est préférable à l'expectante, et celle-ci à l'agissante etc. Nouv. édit. Paris. 8.

WADE (I. P.) Select Evidence of a successful method of treating Fever and Dysentery in Bengal. London. 8.

WHITE (R.) an analysis of the new London Pharmacopoea. Lond. 8.

WILSON (ALEX. PHIL.) an inquiry into the remote cause of urinary gravel. Lond. 8.

WINTRINGHAM (CLIFTON) de morbis quibusdam commentarii. Edit. prima Veneta. 8.

Contenta in hac parte.

- I. Nova acta acad. scient. Petropolit. to. IV.
et V. p. 179.
- II. Flora Cochinchinensis IO. de LOUREIRO;
ed. a CAR. LUD. WILDENOW. p. 202.
- III. ERN. PLATNERI quaestion. physiologicar.
libri II. p. 238.
- IV. Zoologica adriatica dell' Abb. GIUS. OLIVI. p. 244.
- V. I. CPH. HACKEL *vollst. pract. Abhandl. von
den Arzneymitteln. Th. I. II.* p. 275.
- VI. AUG. G. RICHTERS *med. u. chirurg. Bemerkungen. B. I.* p. 281.
- VII. IAC. FR. ISENSLAMM de difficili in observ.
anat. epicrisi. p. 301.
- VIII. De febribus tentamina duo. Scripsit FRAN-
CISCUS SCHRAUD. p. 309.
- IX. D. GER. ANT. GRAMBERG. de vera not.
et cura morb. prim. viarum comment.
auct. p. 317.
- X. IO. PET. WEIDMANN de necrosi ossium. p. 321.
- XI. GE. AD. SUCCOW'S *Versuche üb. d. Lohger-
bereyen.* p. 330.
- XII. Acta academ. elect. Mogunt. ad ann. 1792. p. 328.
- XIII. *Repert. der medicin. Litt. 1789.* p. 339.
- XIV. Nova literaria. p. 343.
- XV. Catalogus libr. qui in ext. region. ann.
1792. prædiere. p. 356.